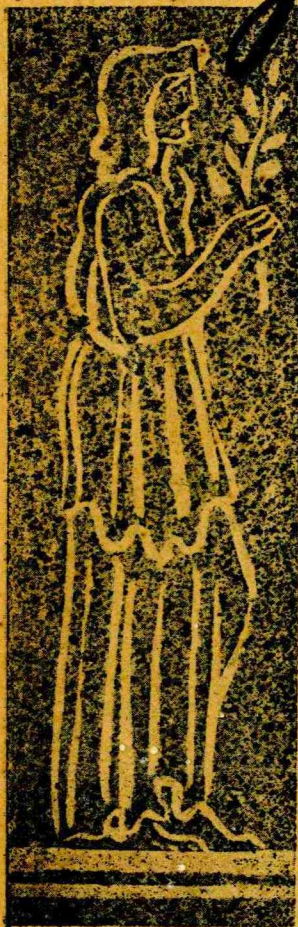


178  
10.  
202  
3  
4

# Θεσσαλική πρόοδος

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Δημ. Βουτυρά - 'Η ώραία Γειτονιά - Διήγημα.  
Χρ. Τσαπάλα - Τό μύρο τοῦ 'Απόλλωνα - Ποίημα.  
Φώτου Γιοφύλλη - Θεσσαλοί Λογοτέχνες καὶ Καλλιτέχνες  
Θρόη-Μάη - Τό κυπαρίσι - Ποίημα.  
Τ. Μουζενίδη - 'Η πρώτη ἐπαφή μετ' τὸ Γερμανικὸ θέατρο  
Μ. Λυγίζου - Εἰκόνες τοῦ Χειμῶνα.  
Γ. 'Αηδοποῦλου - 'Ο ἐκφυλισμὸς τῆς Μουσ. Παραγωγῆς.  
Μ. Τσουκαλά-ΧCVII "Ανοιξη (C Noailles).  
Δίδος Αὔρας Παγᾶσου - Παραμῆλημα.  
Γιάν. Φλιασίου - Συχώρα μετ' Μητέρα - Ποίημα.  
Τάκη Κρόκιου - Μυστήριον - Διήγημα.  
Δ. Χατζηγιάννη - Εἰς τὸν 'Ιππόδρομον Λαρίσης.  
Γ. Μυλωνογιάννη - 'Η Χρεωκοπία τῆς Κριτικῆς.  
'Η Πνευματικὴ καὶ Καλλιτεχνικὴ Κίνηση.  
Τ. Δόξα - Κριτικὴ ἐπὶ συλλογῆς ποιημάτων κ. Χ. 'Ορεινοῦ.  
Δίδος Αὔρας Παγᾶσου - Τὰ «Θεσσαλικά Γράμματα».  
'Εκδόσεις - 'Η 'Α λ λ η λ ο γ ρ α φ ί α μ α ς.  
Εἰκόνες : κ. κ. Φ. Γιοφύλλη, Σ. Σκίπη, Γ. Βαλτεδώρου, «Πη-  
νειὸς» - ἔργο κ. 'Αγ. 'Αστεριάδη, «'Η Γκαραγκούνα» - ἔρ-  
γο κ. Δ. Γκολδάση, μιά σκηνὴ ἀπ' τὸ Γερμανικὸ θέατρο  
(ἔργο D. Eckart).



ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΟΝ  
ΟΜΙΛΟΝ ΔΙΑΝΘΟΥΜΕΝΟΝ ΤΩ  
ΦΙΛΟΤΕΧΝΩΝ ΛΑΡΙΣΗΣ

# ΤΕΝΧΟΣ 8-9

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΗΣ 1935



# “ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,”

ΓΡΑΜΜΑΤΑ - ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ - ΤΕΧΝΕΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟ ΣΤΗ ΛΑΡΙΣΑ ΑΠ’ ΤΟΝ

«ΟΜΙΛΟ ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΩΝ & ΦΙΛΟΤΕΧΝΩΝ ΛΑΡΙΣΗΣ»

ΔΙΕΥΘΥΝΕΤΑΙ: ΑΠΟ ΣΥΝΤΑΧΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γραφεία: Στοά Παλάκα Ἄριθ. 2

Διεύθυνση: «ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ» Λάρισα

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Ἐτησία Δρ. 75 Ἐξάμηνη Δρ. 40 Ἀμερικῆς Δολ. 2 Ἐξωτερικοῦ Γαλ. Φράγ. 30

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ: Ὀλόκληρη σελίδα Δρ. 1000 τὸ χρόνο, τελευταία σελίδα ἔξωφύλλου Δρ. 2500,

ἢ λοιπές κατὰ συμφωνία

Καλλιτεχνική ἐπίβλεψη: κ. ΑΝΤ. ΝΙΚΟΥΛΗ

## “ΜΕΛΙΣΣΑ,”

Μηνιαῖο Πλουτοπαραγωγικὸ

Περιοδικό. Ἐκδιδόμενο.

στὰ Τρίκκαλα.

Διευθυντής:

ὁ κ. ΠΡ. ΝΙΚΟΛΗΣ.

Καθηγητὴς Φυσικῶν

Ἐτησία συνδρομὴ δραχ. 40

## “ΜΑΡΙΑΜΠΑΣ,”

Τὸ νέο ἔργο τοῦ ἐκλεκτοῦ

διηγηματογράφου

κ. ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ

Κυκλοφορεῖ λίαν προσεχῶς.

ΣΗΜ.—Ὅλοι οἱ καλοὶ φίλοι ποὺ ἐχτιμοῦν καὶ ἀγαποῦν τὴ μεγάλη μας προσπάθεια, ἔχοντες ὑπ’ ὄψει τοὺς τὶς μεγάλες θυσίες στὶς ὁποῖες ὑποβαλλόμεσθε, παρακαλοῦνται θερμὰ νὰ ἐμβάσουν τὶς συνδρομές τοὺς.

ΕΚΔΟΣΗ: Κ. ΤΟΥΦΕΞΗ-ΛΑΡΙΣΑ

# ‘ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,

ΜΗΝΙΑΙΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Χρόνος Α΄ Τεύχος 8<sup>ο</sup> Λάρισα 1η Αὐγούστου 1935 Τιμὴ Δραχ. 8

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

## “Η ΩΡΑΙΑ ΓΕΙΤΟΝΙΑ,”

[Τοῦ μεγάλου διηγηματογράφου μας καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Δημοσθ. Βουτυρά, γιὰ τὰ «ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»]

**Ε**ΙΧΑ γυρίσει καὶ εἶχα καθίσει σὲ πολλές ἀπόμακρες συνοικίες τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ περιεργότερη ἀπ’ τὴν «ὠραία γειτονιά» δὲ βρήκα. Ὠραία γειτονιά! Ἔτσι τὴν ἔλεγαν οἱ κάτοικοί της. Κι’ ἔτσι εἶχε βγάλει καὶ τὸ φούρνο του ὁ φούρναρης: Ἀρτοποιεῖον «ἡ ὠραία γειτονιά». Καὶ τὸ ἴδιο ὄνομα εἶχε δώσει καὶ ὁ ταβερνιάρης ὁ Μπάλας στὴν ταβέρνα του μὲ τὸ μοναδικὸ στὴ γειτονιά κήπο. Κάτι ψωραλέα δέντρα γυρτὰ σὰ νάκλαιγαν τὴ μοίρα τοὺς.

Σπίτια χαμηλὰ ὄλα ἐκτός ἀπὸ ἓνα, ποῦχε ἓνα δωμάτιο ἀπὸ πάνω, μάντρες πλήθρινες, χωρὶς δέντρο, δεντράκι πρασινάδα.

Ὅταν ἐπήγα ἐγώ, καὶ πήγα καὶ κάθισα ἐκεῖ, γιὰ τὸ μικρὸ νοίκι, ἐτρόμαξα ποὺ εἶδα αὐτὴ τὴν ξεραῖλα. Εἶταν σὰ νὰ μισοῦσαν τὸ πράσινο, νὰ τοὺς πείραζε αὐτὸ τὸ χρῶμα στὰ νεύρα, καὶ εἶχαν φροντίσει νὰ μὴν ὑπάρχει κοντὰ τοὺς, νὰ μὴ τὸ βλέπουν!

Εἶχε κ’ ἓνα ἄλλο καλὸ ἡ ὠραία γειτονιά. Ὅταν φυσοῦσε Δυτικὸς ἄνεμος, ἔφερνε μιὰ βρώμα φρικαλέα. Ἐγὼ κλεινόμουν στὸ δωμάτιό μου, οἱ κάτοικοι ὅμως τῆς ὠ-

ραίας γειτονιάς, κυκλοφοροῦσαν, γύριζαν στοὺς δρόμους, ὅπως πρὶν φυσήξει,

Πέρα λίγο ἀπ’ ἐκεῖ σὲ μιὰ ρεματιά, ἔρριχναν ἢ ἀδιαζαν ἀπ’ τὴν πόλη, τὰ βυτία.....

Καὶ ὅμως οὔτε διαμαρτύρονταν, οὔτε ἔλεγαν τίποτα γι’ αὐτό, καὶ ξακολουθοῦσαν νὰ τὴ λένε «ὠραία γειτονιά», καὶ πολλοὶ μάλιστα εἶχαν χρόνια νὰ πατήσουν στὴν Ἀθήνα. Οὔτε ζωγραφιστὴ δὲ θέλανε νὰ τὴ δοῦνε....

\* \*

Ἐνα ἄλλο ποὺ μοῦκανε ἐντύπωση εἶταν πὼς σ’ αὐτὴ τὴ γειτονιά δὲν ὑπῆρχε ὠραία ἢ νόστιμη γυναῖκα. Ὅσο καὶ νάψαξα δὲ βρήκα. Ὅλες ἀσχημες, ἀσχημομοῦρες, ἀπαίσιες. Καὶ ἡ μιὰ πιὸ ἀσχημὴ ἀπ’ τὴν ἄλλη. Καὶ μὴ δὲν περιποιόντουσαν τὸν ἑαυτό τοὺς: Καὶ μὲ τὸ πάρα πάνω μάλιστα, βαμμένα χεῖλια, νύχια, μάγουλα. Ἄλλ’ αὐτὰ καλύτερα νάλειπαν, γιὰ τὶς ἔκαναν καὶ κομικὰς, γελοῖες.

Εἶχαν ὅμως καὶ κάτι τοῦ σκύλου, τοῦ κακοῦ σκύλου, καὶ ὅταν μὲ κοίταζαν νόμιζα, πὼς θάκούσω γαύγισμα.

Καὶ οἱ ἄντρες δὲν πήγαιναν πί-



σω. Αὐτοὶ μάλιστα εἶταν πού εἶταν! Σὰ νάχαν μαζέψει μὲ τὴ βιά τὴν κάθε ἀσχημιὰ, ὅλους τοὺς τρομερὰ ἀσχημομούρηδες καὶ τοὺς εἶχαν βάλλει χώρια, ὅπως μαζεύουν τοὺς λεπρούς, γιὰ νὰ μὴ μολύβουν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Στραβοσάγωνοι, γουρλομάτιδες, μὲ δόντια σὰ μπολντώκ σὰ κυπατζήδες, γορίλλοι μαϊμούδες, σκυλόμουτρα, γαϊδουρόμουτρα. Ὁ κάθε ἕνας σοῦ θύμιζε κάποιον ζῶο ἀσχημο.

Τὸ περίεργο ὅμως εἶταν πὼς ὅταν ξέπεφε περαστικὸς, κάποιος ὠραῖος ἄντρας, ὅλοι αὐτοί, γυναῖκες καὶ ἄντρες, τὸν κοίταζαν εἰρωνικά, τὸν περγελοῦσαν ὅπως ἄλλοῦ περγελοῦν κάποιον τρομερὰ ἀσχημομούρη.

Κ' ἐνῶ ἐφέρονταν ἔτσι στὸν ὠραῖον ἄντρα στοὺς δικούς τους, κάτι ἀληθινὰ τέρατα, μιλιὰ. Ἴσα, ἴσα ἄκουσα νὰ λένε :

— Εἶνε λεβεντιά!...

Ποὺ τὴν ἔβλεπαν :

Εὐτυχῶς ἐγὼ δὲν εἶμουν οὔτε ὠραῖος, οὔτε ἀσχημος καὶ ἀφοῦ μὲ κοίταξαν, μὲ κοίταξαν μὲ τρόπο, καὶ μὲ κάποιον μικρὸ χαμόγελο εἰρωνικό, ἔπαψαν νὰ μὲ βλέπουν ἔτσι. Θὰ τοὺς ἔγινα ὑποφερτός.

— Μὰ τί συμβαίνει ἐδῶ, ἔλεγα.

Μὴ τῶχουν πάρει ἀνάποδα τὸ ὠραῖος καὶ ἀσχημος καὶ τὸ ἀσχημος πῆγε στὴ θέση τῆς ὠραιότη-  
τας; Κι' αὐτὴ ἡ ὠραιότητα πῆγε στὴ θέση τῆς ἀσχημιᾶς; Ἡ μὴ συνήθισαν τόσο στὴν ἀσχημιὰ, κοιτάζοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, πού δὲ μποροῦν νὰ ὑποφέρουν τὴν ὠραιότητα, τοὺς εἶνε ἀποκρουστικὴ;

\*\*\*

Ἡ γειτονιά εἶχε τὴν ἀριστοκρατία της, τοὺς ἰππότες της. Οἱ γυναῖκες τῶν τεσσάρων μπακάλιδων, τῶν τριῶν καφετζήδων καὶ κάτι ἄλλων ἔκαναν τίς ἀριστοκρατίες

καὶ εἶχαν καὶ ὀρίσει καὶ μέρα πού δεχόντουσαν.

Μὰ τί λέω! Ἐκεῖ ὅλοι καὶ ὅλες εἶταν ἀριστοκράτες, ὅλοι κατάγονταν ἀπὸ μεγάλες οἰκογένειες, ἀρχοντικές. Καὶ εἶχα βαρεθεῖ νὰ κούω τοῦτο :

— Ἄν τὰ δαχτυλίδια πέσανε, τὰ δάχτυλα μένουν.

Κι' ἀληθινὰ ἐφέρονταν ὅλοι εὐγενικά, μ' ἕναν τρόπο ὅμως κωμικό κάνοντας τοὺς κυρίους.

Οἱ ἰππότες τους εἶταν ἀρκετοί, ἀλλ' ἕνας ἔβγαίνει ἀπάνω ἀπ' ὅλους. Ὁ Νταϊνάμης ὁ μανάβης μὲ τὴν πράσινη φανέλα, ὅταν πουλοῦσε τὰ λαχανικά, καὶ τὴ μαύρη φορεσιά μὲ τὰ κολλάρα, ὅταν ἀναπαυόταν.

Γι' αὐτὸν εἶχα ἀκούσει πράγματα καὶ θαύματα ὅτι ἔκανε. Μασσοῦσε ποτήρια, ὅταν ἔπινε, λύγιζε χοντρά σίδερα, ἔσπαζε μαγκοῦρες στὰ μπράτσα του. Εἶταν ὁ ἥρωας, τὸ καμάρι τῆς ὠραίας γειτονιάς. Ἐκανε καὶ τὸν ἀστυνόμο, τὸ χωροφύλα, κέτρεχε νὰ χωρίσει ὅταν ἄκουγε καυγᾶ. Μὰ ἔπρεπε νὰ τρέξει, αὐτὸς γιὰ τὴ σ' αὐτὴ τὴ γειτονιά, πού ἔμεινα ἀρκετὸν καιρὸ, δὲν εἶδα ποτὲ σκιά χωροφύλακα νὰ φανεῖ. Δὲ θὰ τὴν ἤξεραν, ἢ θὰ τὴν εἶχαν λησμονήσει...

\*\*\*

Ἄλλ' εἶχα στενοχωρεθεῖ ἐκεῖ νὰ μένω χωρὶς ἔρωτα. Δίχως κάποια τέτοια ἀσχολία. Καὶ τί νάκανα; Ὅπου κοίταζα μ' ἔπιανε τρομάρα.

Μιὰ μέρα ὅμως, καθὼς ἔβγαίνα ἀπ' τὸ σπίτι ποῦχα δωμάτιο νοικιάσει, βλέπω ξαφνικά μιὰ νέα πού μοῦ φάνηκε σὰν ὄνειρο!

Ὁραία, γλυκειὰ καὶ κομψή. Κοιταχτήκαμε. Ἐγὼ τᾶχα χάσει. Κι' αὐτὴ θὰ τῶδε, γιὰ τὴν ἕνα χαμόγελο μικρὸ φάνηκε στὰ χεῖλια της.

Τὴν ἀκολούθησα ὅμως. Καὶ μὲ χαρὰ εἶδα, πὼς καθόταν κοντὰ σ' ἕνα γωνιακὸ σπίτι, ποῦχε καὶ

πρόσωπο στὸ δρόμο τοῦ σπιτιοῦ πού ἔμεινα γῶ. Ἡ πόρτα του εἶταν ἀπ' τὸν ἄλλο δρόμο.

Περπάτησα λίγο, καὶ γύρισα πάλι στὸ σπίτι. Βγήκα στὸ παράθυρο καὶ κοίταξα. Εἶχε κλειστὰ τὰ παράθυρα τὸ σπιτάκι ἐκεῖνο...

Ἄρχισα νὰ φοβοῦμαι μὴ εἶταν ξένη, μὴ εἶχε ἔρθει ἀπ' τὴν Ἀθήνα.

Καὶ πὼς ἤθελα νὰ κατοικοῦσε στὴν ὠραία γειτονιά, γιὰ τὴν κατάβαινα καλά, πὼς δὲ θὰ περνοῦσε καιρὸς, καὶ θὰ πάθαινα κι' ἐγὼ ἐκεῖνο ποῦχαν ὅλοι νὰ βλέπω τὸ ἀσχημο ὠραῖο, καὶ τὸ ὠραῖο ἀσχημο.

Αὐτὰ περνοῦσαν ἀπ' τὸ νοῦ μου, αὐτὰ σκεπτόμουν, ὅταν νὰ καὶ βλέπω ἕνα παράθυρο ν' ἀνοίγει τοῦ σπιτιοῦ ἐκεῖνου, καὶ μιὰ μορφὴ γυναικεία νὰ παρουσιάζεται κοιτάζοντας πρὸς τὸ μέρος πού εἶμουν ἐγώ...

Ἦ τὰ μάτια μου θάμπωσαν τώρα, πού τᾶθελα νὰ βλέπουν καλά! Ἔτσι μοῦρθε νὰ τὰ βγάλω!

Αὐτὴ εἶταν, αὐτὴ! Ἐγειρε ἔπειτα τὰ ἐξώφυλλα λίγο, καὶ μισοκρυμμένη κοίταξε.

Ἐκανα κὲγὼ τὸ ἴδιο. Ἄ, ἐπιτέλους εἶχα βρεῖ ἀγάπη, εἶχα βρεῖ! Καὶ θὰ μελετοῦσα πιὸ καλὰ τώρα, μὲ τὴν ιδέα πὼς ὕστερα ἀπ' τὸ διάβασμα θὰ τὴν ἔβλεπα θά, θά...

\*\*\*

Ὁ ἔρωτας, ἢ ὅταν κάνει κανεὶς ἔρωτα εἶνε τὸ πιὸ εὐχάριστο πράγμα. Περνᾶ στιγμές, ὄρες θαυμάσιες χωρὶς καὶ νὰ ξοδεύει πεντάρα. Ἐχει μάλιστα καὶ νὰ κερδίσει.

Καὶ μιὰ βραδιά ἐκέρδισα, βοήθησε ἡ τύχη νὰ κερδίσω.

Εἶχε ἔρθει τὸ καλοκαίρι κ' ἔκανε κείνο τὸ βράδι ζέστη φοβερή. Φύλλο μπορῶ νὰ πῶ, ὅτι δὲ σείοταν, γιὰ τὴν ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχαν δέντρα. Βγήκα καὶ γύριζα μόνος.

Εἶταν σελήνη. Πῆρα ἕνα δρόμο,

πού ἀπ' τὴν μιὰ μεριά καὶ τὴν ἄλλη του, εἶχε μάντρες, μάντρες πού μέσα ἀκούγονταν γρυλίσματα χοίρων. Ὑστερα, ὅταν ἔπαψαν οἱ μάντρες, μιὰ ἔκταση ἔρημη, χωρὶς σπίτι, σπιτάκι, τίποτα. Αὐτὸς ὁ δρόμος ἔφερνε στὴν πόλη.

Ἐκεῖ πού βιάδιζα ἀργὰ στὸν ἔρημο δρόμο, βλέπω κάτι νὰ ἔρχεται, μιὰ γυναίκα...

Πλησίασε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Κι' ἐγὼ εἶδα μὲ συγκίνηση μεγάλη, πὼς εἶταν ἐκεῖνη. Μὰ κι' αὐτὴ μὲ γνώρισε, γιὰ τὴν κοντοστάθηκε...

Τρέμοντας ἀπ' τὴν συγκίνηση, τὴν πλησίασα καὶ τὴν καλησπέρισα. Πίστευα πὼς δὲ θὰ μοῦ ἀπαντοῦσε, ἀλλ' ἄκουσα ἀνέλπιστα μιὰ φωνούλα νὰ μοῦ λέει :

— Καλὴ σπέρα σας!

Σταμάτησα καὶ τῆς μίλησα.

Ταραγμένη, ντροπαλή. Τὴ συνόδεψα καὶ τῆς ἔλεγα, τῆς ἔλεγα.

Ὅταν ὅμως φθάσαμε στὶς μάντρες κοντὰ στάθηκε καὶ μοῦ εἶπε κοιτάζοντας γύρο :

— Πῆγαινε τώρα, νὰ μὴ μᾶς δοῦνε!

— Ἐ, τῆς ἀπήντησα, τί; Τὴν ἀγαπῶ καὶ θὰ τὴν κάνω δικιά μου!

Μὲ κοίταξε καὶ κατέβασε τὸ κεφάλι.

Ἐγὼ τῆς ἄρπαξα τὸ χέρι :

— Καλὰ δὲ θάλεγα; τὴν ῥώτησα.

— Ἄσεμε, ἄσεμε! ἔκανε θέλοντας νὰ ἐλευθερώσει τὸ χέρι της.

Μὰ ἐγὼ, ἀφοῦ κοίταξα τριγύρω, γρήγορα τὴν ἔσυρα κοντὰ μου καὶ ἀγκαλιάζοντάς τὴν ἐκόλλησα τὰ χεῖλια μου στὰ χεῖλια της...

Φωνὲς χοίρων, γρυλλισμοὶ δυνατοί, στὴν κοντινὴ μάντρα, μὲ ἀνάγκασαν νὰ τὴν ἀφήσω...

\*\*\*

Ὁ ἔρωτάς μου πῆγαινε καλά καὶ ἡ ὠραία γειτονιά φαινόταν καὶ σὲ μένα τώρα ὠραιότατη. Οἱ δρόμοι σὰ νὰ ἔλαμπαν καὶ τὰ σπι-



τια, οί αὐλές τους, οί μάντρες νά-  
χουν γεμίσει ἀπὸ ἀνθισμένα δέν-  
τρα.

Μιά βραδιά πήγα νὰ δειπνήσω  
στὴν ταβέρνα «ἡ ὠραία γειτονιά»,  
ἐκεῖ ἔτρωγα καὶ κάθισα ἔξω στὸν  
περίφημο κῆπο τῆς μὲ τὰ γυρτὰ  
καὶ ψωραλέα δέντρα. πού μου  
φαινόntonουσαν σὰ νάκλαιγαν τὴ  
μοῖρα τους.

Λάμπες δυνατὲς βαλμένες σὲ  
στήλους φώτιζαν τὸν κῆπο, τὰ  
τραπέζια.

Ἔτρωγα, ὅταν ξαφνικὰ ἔμεινα  
μὲ τὸ περὺνι κοντὰ στὸ στόμα  
μου, ποῦχε κλείσει.

Εἶχα δεῖ ἐκείνη, τὴν Ἀνθούλα  
νὰ μπαίνει στολισμένη στὸν κῆπο.  
Δὲν ἐπρόφτασα ὅμως νὰ συνέλθω,  
καὶ νὰ καὶ βλέπω πίσω νὰ παρου-  
σιάζεται ποιὸς νομίζετε; Ὁ Νταϊ-  
νάμης! Ναί, αὐτὸς, μὲ τὰ μαύρα  
του ρούχα, σωστὸς κύριος.

Τάχασα, μόλις τοὺς ἔβλεπα, πού  
ἦρθαν κοντά...

Αὐτὸς μόλις μὲ κοίταξε, αὐτὴ  
μου ἔρριξε μιὰ ματιά. Ἔγώ πήρα  
θάρρος...

Οἱ ὑπάλληλοι εἶχαν τρέξει νὰ  
τὸν ὑπηρετήσουν.

— Ἄκου δῶ, εἶπε αὐτὸς σ' ἕναν,  
ἐγὼ θέλω, ξέρεις, ἐντοσθιάκια!  
Ἄπ' ἐδῶ ἡ γυναῖκά μου, ἄς σοῦ  
πεῖ τί ἐπιθυμῶ! ...

\* \*

Ἄν καὶ τὸ σκέφθηκα καλά, πὼς  
θᾶχα μεγάλες ἱστορίες δὲ μπόρε-  
σα νὰ τραβηχτῶ, μ' ἔσερνε. Καὶ  
σὰν τυφλὸς πού δὲ βλέπει τὸ γκρε-  
μό, προχώρησα στὸν ἔρωτά μου.  
Κ' ἕνα βράδι πάλι συναντηθήκαμε,  
εἶχε βγεῖ ἐπιτοῦτο ὅμως. Καὶ εἶταν  
μιὰ βραδιά σκοτεινὴ, κατασκό-  
τεινη...

Πὼς ἔγινε ὅμως νὰ πάρει ὁ Νταϊ-  
νάμης τὴν Ἀνθή, πού δὲν εἶταν  
σκυλομούρα, πού δὲν εἶταν σὰ μαί-  
μου, σὰν οὐραγκουτάγκα; Μὰ αὐ-

τὸς ἔβλεπε τὸ ὠραῖο ὅπως τὸ βλέ-  
πουμε μεις;

Αὐτὸ τῶμαθα γρήγορα ἀπ' τὸ  
χοντρὸ ταβερνιάρη τῆς «ὠραίας  
γειτονιάς».

Ὁ Νταϊνάμης τὴν εἶχε πάρει  
σχεδὸν μὲ τὴ βία, γιατί εἶταν ὀρ-  
φανὴ κ' εἶχε παραδάκια. Ἔνα σπι-  
τάκι σὲ ἄλλη γειτονιά, χρηματά-  
κια. Κι' αὐτὸ τὸ γωνιαῖο σπιτάκι  
εἶταν δικό τῆς...

\* \*

Ἔνα πρωὶ καθὼς ἀνοιξα τὸ πα-  
ράθυρο τοῦ δωματίου μου, βλέπω  
ἔξω κίνηση μεγάλη. Κάτι θὰ συνέ-  
βαινε.

Ρώτησα ἕνα γνωστό μου κουρέα,  
πού περνοῦσε βιαστικός.

— Μὴ ρωτᾶτε, μου εἶπε κουνῶν-  
τας τὰ χέρια του, μεγάλο κακὸ  
συνέβηκε ἔχτες τὸ βράδι. Νὰ ὁ  
Νταϊνάμης γλεντοῦσε χτὲς τὸ βρά-  
δι μὲ μιὰ παρέα καὶ τάχε πασα-  
πιεῖ. Καὶ δὲν ξέρω πὼς, πὼς τοῦ  
ἦρθε ἡ κακὴ ὥρα βλέπετε! Καὶ θέ-  
λησε νὰ βάλλει μιὰ κάμα ἕνα μα-  
χαίρι ἀκονισμένο σὰν ξυράφι καὶ  
κάτι παραπάνω! Στὴν τρίχα! ..  
Παίρνει λοιπὸν αὐτὸ τὸ μαχαίρι  
καὶ θέλησε νὰ τὸ βάλλει ἔτσι.. στὸ  
στόμα του, στὸ λάρυγγά του μέσα,  
σὰ νὰ τῶβαζε σὲ θηκάρι! Τί τοῦρ-  
θε τοῦ εὐλογημένου, τί τοῦρθε! ..  
Ἢ κακιά ὥρα, ἢ κακιά αὐτὴ! αὐ-  
τὴ! Ἔ, τὸ βάζει. πού λέτε, ἔτσι,  
καὶ καθὼς εἶταν ἀκονισμένο σὰν  
ξυράφι καὶ κάτι παραπάνω, τὸν  
κατάκοψε, τὸν ξέσχισε, τὸν ξέσχι-  
σε! .. Καὶ πάει κεῖνο τὸ παληκάρι,  
κεῖνο τὸ θεριό, πού τὸ τρέμανε ὀ-  
λες οἱ γειτονιές! Πῆγε ἀπὸ αἰμορ-  
ραγία! ..

\* \*

Ἄπ' ἔξω ἀπ' τὸ σπῖτι τοῦ Νταϊ-  
νάμη κόσμος εἶχε μαζευτεῖ. Τὰ μα-  
γαζιά εἶχαν κλείσει ὅλα.

Τὰ παληκάρια, οἱ ἱππότες, πού  
μόνο στὴν ὠραιότητα πού πιστεύ-  
οῦμε, βλέπουμε μεις, εἶτανε πρό-

στυχοι, περίμεναν θλιμμένοι μὲ  
μαῦρες φορεσιὲς ντυμένοι.

Οἱ ἀριστοκράτισες πάλι χωμέ-  
νες σὲ μαύρα μεταξωτὰ καὶ μὲ  
σκυμμένο τὸ κεφάλι ἔμπαιναν μέ-  
σα στὸ σπῖτι...

Καὶ ἦρθε ἡ ὥρα πού θᾶβγαζαν  
τὸ νεκρό. Θρήνος καὶ ὄδυρμος  
παντοῦ...

Τέσσερα παληκάρια κρατοῦσαν  
τὸ φέρετρο. Μὰ ὕστερα ἀπ' αὐτό,  
παρουσιάστηκε κάτι. πού μόνο τὰ  
μάτια καὶ τ' ἀφτιά του φαινόntonου-  
σαν, τᾶλλα ὄλα, ὄλο τὸ κορμί εἶ-  
χε σκεπαστεῖ μὲ μαῦρο ὕφασμα. Ὁ  
γάϊδαρός του!

Ναί, αὐτὸς! Τὸν εἶχαν ντύσει  
στὰ μαύρα, γιὰ νὰ κολουθήσει τὴν  
κηδεῖα τοῦ ἀφέντη του, ὅπως κά-  
νουν στᾶλογα βασιλειᾶδων σὲ νε-  
κρῶν στρατηγῶν...

Καὶ τὸν κρατοῦσε ὁ Σαλάμης ὁ  
τραγουδιστὴς τοῦ Νταϊνάμη αὐτὸς  
πού τοῦ ἀνοιγε τὴν καρδιά μὲ τὸ  
τραγούδι του, ἢ τὸν μελαγχολοῦ-  
σοῦσε.

\* \*

Ἐπέστρεψα μαζί τους, καὶ χῶ-  
θηκα κέγῳ μὲς' στὸ σπῖτι. Καὶ ὄχι  
μόνο αὐτὸ ἔκανα, ἀλλὰ καὶ τὴν  
πλησίασα νὰ τὴ συλλυπηθῶ.

Μου ἔσφιξε τὸ χέρι δυνατὰ καὶ  
μὲ κοίταξε τόσο θερμά, πού μᾶκα-  
νε νὰ λησμονήσω τί εἶχε γίνει.

Ἔστρωσαν τραπέζι, τὸ τραπέζι  
τῆς παρηγοριᾶς.

Κρασιὲ σὲ μεγάλες μπουκάλες  
φαῖ... Καὶ στρώθηκαν. Μὲ κράτη-  
σαν νὰ φάω κέγῳ. Αὐτὴ θὰ τῶπε.

Ἔτρωγαν κι' ἔπιναν. Ἔγώ εἶ-  
μουν ἀντίκρου τῆς καὶ μόλις ἔτρω-  
γα. Τὸ ἴδιο κι' αὐτὴ. Ἔμεινε μὲς'  
στὰ μαύρα μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι.

Σὲ μιὰ ἄκρη τοῦ τραπεζιοῦ κα-  
θόταν ὁ Σαλάμης, πού περισσότε-  
ρο ἔπινε παρά ἔτρωγε.

Κι' ἔλεγαν, ἔλεγαν γιὰ τὸ νεκρό,

γιὰ τὰ ἀντραγαθῆματά του, γιὰ  
τὴ λεβεντιά του. Ἔστερα ἔπεσαν  
ἄλλοῦ σὲ ἄλλες ἱστορίες κ' ἔφεραν  
τὸ γέλιο.

Καὶ πρώτα, πρώτα ἦρθε αὐτό, τὸ  
γέλιο, σὰ φοβισμένο μὲς' στὸ πέν-  
θιμο σπῖτι, πού τὸ κλάμμα εἶχε κυ-  
ριαρχήσει, ἀλλ' ἔπειτα σιγά, σιγά  
θροιάστηκε στὸ τραπέζι.

Μὰ κι' αὐτὴ, πού μὲ δυσκολία μὲ  
κοίταζε, τώρα πού εἶχαν ἀλλάξει  
ὄλοι, μὲ κοίταζε συχνά, στήλωνε  
τὰ μάτια τῆς ἐπάνω μου, καὶ σὲ  
μιὰ στιγμή, πού οἱ ἄλλοι φώναζαν  
γελοῦσαν, μου χαμογέλασε γλυκά.

Ὅλοι εἶταν εὐθυμοί, ὄλοι εἶχαν,  
ὄχι παρηγορηθεῖ, ἀλλὰ λησμονή-  
σει τὸ νεκρὸ καὶ ξεκαρδίζονταν  
ἀπ' τὰ γέλια ἀπ' τὰ διάφορα ἄ-  
στεῖα πού ἔλεγαν.

Καὶ ξαφνικὰ ὁ Σαλάμης ποῦχε  
παραγίνει, βάζει τὴν παλάμη κον-  
τὰ στὸ στόμα του, δίπλα, καὶ γέρ-  
νοντας τὸ κεφάλι, ξεφωνίζει μὲ μιὰ  
φωνὴ σὰν τρυπάνι:

Ὅλα τὰ μάτια, μάτια εἶνε  
μὰ εἶν' καὶ γὰτ μάτια...

Ὅλοι σὰ νὰ ξεμέθυσαν μὲ τὸ  
τραγούδι αὐτό, πού ξεπετάχθηκε.

— Βρέ, Σαλάμη! τί κάνεις! ..

— Μωρέ Σαλάμη τρελάθηκες!

— Ἔ, τί κάνω; τοὺς ρώτησε αὐ-  
τὸς παύοντας τὸ τραγούδι. Λέω τὸ  
τραγούδι πού τᾶρεσε τοῦ φίλου.

— Ἄ, ἀφοῦ εἶνε ἔτσι ἄστετον.

— Κ' αὐτὸς τὴ λύπη του στὸ τρα-  
γούδι τὴ ρίχνει!

Καὶ ὁ Σαλάμης ξακολούθησε τὸ  
τραγούδι του:

Ὅπου ῥαῖζουν τίς καρδιές  
τίς κάνουνε κομμάτια...

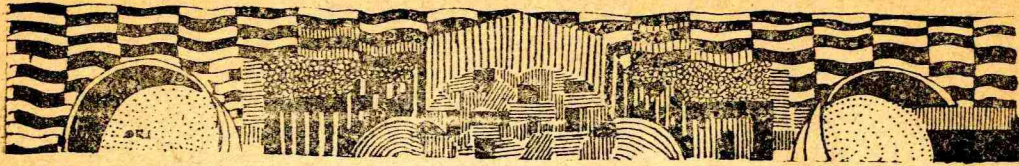
Αὐτὴ μὲ κοίταξε μὲ τόση θερμὴ  
ματιά, πού μᾶκανε νὰ πῶ μὲ τὸ νοῦ  
μου:

— Μὰ σὰ νὰ γίνεται γάμος ἐδῶ  
μου φαίνεται!

Ἀθήνα

ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ Ν. ΒΟΥΤΥΡΑΣ





ΟΡΦΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ

**ΤΟ ΜΥΡΟ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ - ΑΠΟΛΛΟΝΑ  
(ΤΟ ΗΛΙΟΤΡΟΠΙΟ)**

Λαμπρότητα άχτινόβολη, πού, σύ, έγενήθης πρώτη·  
σαίτεφτη άξεφεύγατε, Τιτάνα, φωτοδότη,  
φονέα του γέρου Πύθονα στο άκάθαρτο έλοστρώμα,  
είσάκουσέ μας, άκου μας, του άπείρου όλόφλογο όμμα,  
των πλούσιων άναχτα έποχων και των φυλων και αιώνων !  
Ταξιδεφτη παναιώνιε, φλογοάχναρε, πού μόνον  
χαρά γιομάτος, με άπλωτά μαλιά και κουρασμένος  
ποτέ και από την βάρβαρην Άσίαν άμολημένος  
ώς στης Έλλάδας τά βουνά και από τó ροδισμένο  
άλάργα τώρα όρίζοντα, πού εκεί ή Αύγη σκασμένο  
τό άπλωνε τó χαμόγελο, ξυπνόντας πόλεις, δάση  
και την ήγάτη θάλασα, πού άνάλαφρα φρυάσει,  
τά άνορθωμένα τά άτια σου πού χλιμιντρίζουν σπρώχτεις  
και πήδο πήδο άνάμεσα στων ούρανων τά διώχτεις  
τόν έναρμόνιο θόλο και ως φλόγα όλος ποδοκρούεις  
την πιό ύψηλή τους κορυφή, όρθιος εκεί, τó λούεις  
τό Σύμπαν με ένα μοναχά πανύψιστό σου βλέμα·  
ώ των θεων ωραιότερε, πού έντός σου ρέει για αίμα  
ό Ίχώρ αιώνια, άκου μας, Κιθαριστή όπλισμένη  
με χρυσό πλήχτρο, άρμονικέ των θείων άγαπημένε  
έννέα Μουσων, και την τρανή πού τις γιομίζεις δός μας  
τή φλόγα, για να ψάλωμε και έμεις, πού δλάκαιρός μας  
ό βίος δέν είναι παρά μιá στιγμή στη θεία σου σκόλη,  
λιωτοί από τó μοναδικό τόν έρωτά τους, όλοι !

ΧΡ. ΤΣΑΠΑΛΑΣ

Άπόδοση από τους  
«Όρφικούς Ύμνους»  
του Λεχόν ντε Λίλ.

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

**ΘΕΣΣΑΛΟΙ  
ΛΟΓΟΤΕΧΝΕΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ**

Του κ. ΦΩΤΟΥ ΓΙΟΦΥΛΛΗ

**Π**ΟΛΥ άργά ή Θεσσαλία λυτρώθηκε από την ξένη κυριαρχία. Μονάχα πενήντα τρία χρόνια έχει λεύτερη. Κ' ένω ή υπόλοιπη λευτερωμένη από τó 1821 Έλλάδα προχωρούσε στη διανοητική της ζωή ένω άκόμα ή Έφτάνησο με την Άγγλική προστασία δημιουργούσε Έλληνική ποίηση και λογοτεχνία, ένω ό Έλληνισμός προσπαθούσε κάτι να φτιάση, ή Θεσσαλία ήταν άκόμα υπόδουλη. Η τόσο εύφορη και πλούσια αυτή Έλληνική χώρα, μέσα στην ξένη κυριαρχία, είχε στερηθη όλα τά καλά της διανοητικής μόρφωσης και φυσικά, δέν μπορούσε ναχη λογοτεχνία και τέχνη. Κανένα ξεχωριστό λογοτέχνη και κανένα διαλεχτό καλλιτέχνη με φήμη και ξεχωριστή προσωπικότητα δέν μπόρεσε ν' άναδείξη ή Θεσσαλία πριν από τις δυό τελευταίες γενεές.



Ο κ. ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

Δέν ξεχνάμε βέβαια τó Ρήγα τó Βελεστινλή. Αδτός πραγματικά ξεχωρίζει μέσα σ' όλη τή διανοητική ζωή του υπόδουλου Έλληνικού λαού. Μά αυτός ήταν ένας και μόνος.

Ένα φανάρι στον ώκεανό του σκοταδιού.

Κ' είναι άξιοσημείωτο πώς από την έποχή του Ρήγα δέν έχει ή Θεσσαλία λογοτέχνες με ταλέντο και καλλιτέχνες με ξεχωριστή άξια εις τις ήμέρες μας. Άμέσως μετά τó Ρήγα έρχονται ό Σ. Σκίπης, ό Πέτρος Μάγνης, ό Κλαύδιος Μαρκίνας, ό Γεώργιος Βαλταδώρας, ό Διον. Κουκουρίκος... Άνάμεσα στις δυό έποχές μεσολαβεί ένα κενό μακρινό και σκοτεινό...

\* \*

Δέν είναι άνάγκη να βιογραφήσουμε τó ΡΗΓΑ ΒΕΛΕΣΤΙΝΛΗ — τó Φεραίο, όπως τόν έκαμαν οι δασκάλοι.— Είναι τόσο γνωστή ή ζωή του, μιá ζωή επαναστάτη και ποιητή, ανθρώπου με λυρική φλέβα και με διεθνιστικές ιδέες για την έλευθερία...

Μά κι' όλη ή σταδιοδρομία του είναι ωραία, γιομάτη ένθουσιασμό και λυρισμό.

Ξεκίνησεν ό ήρωϊκός αυτός ποιητής από τó Βελεστίνο, γίνηκε δάσκαλος στ' Άμπελάκια, καλόγηρος στ' Άγιονόρος, κλέφτης στον Έλυ



μπο, γραμματέας του Ύψηλάντη στη Πόλη, επίσημος γραμματέας της Βλάχικης ήγεμονίας στο Βουκουρέστι, μεταφραστής, συγγραφέας και λυρικός ποιητής.

Στο τέλος βρήκε τον τραγικό θάνατο στο Βελιγράδι, μα το έργο του έμεινε. Το πολιτικό κ' εθνικό στάθηκε υπόδειγμα στους λαούς και το λυρικό βοήθησε στην λογοτεχνική μας πρόοδο.

Ήταν θερμός και όρμητικός λυρικός ο Ρήγας, μα δεν είχε την τέχνη και τη μουσικότητα του στίχου. Ήπαιζε ταμπουρλο, ενώ άλλοι θάπαιζαν πολύχορδα λυρικά όργανα. Ωστόσο είναι ο πρώτος χρονολογικά ποιητής που στέκεται στην Νεοελληνική Ανθολογία. Πριν από τον Ήπειρώτη Βιλαρά και από τον Μακεδόνα Χριστόπουλο. Η λύρα του όμως στάθηκε πιό μονόχορδη. Ακόμα μάλιστα φαίνεται πιό μονότονος και άτεχνος όταν συγκριθί με το Σολωμό, που γεννήθηκε το ίδιο ακριβώς χρόνο που ο Ρήγας πνίγονταν στο Δούναβη...

Μόλα ταύτα ο Ρήγας ένθουσιασε, άναψε φωτιές, έκαμεν ανθρώπους να σκεφτούν και να δράσουν. Το «Πολεμιστήριο άσμα» του ως τα χιές ήταν στα στόματα όλων και το τραγουδήσαμε όλοι στο σκολειό με όρμη κ' ένθουσιασμό :

«Ο καιρός άδελφοί

της έλευθερίας φθάνει

και το γένος ήμών

τάς δυνάμεις του λαμβάνει.

Γενναίοι Ρουμελιώται

Μωραίται και Νησιώται,

Τό αίμα των τυράννων

Χύστε ποταμηδόν...»

Δέν θα έξετάσωμε δε την πολιτική και κοινωνιολογική έργασία του Ρήγα. Ούτε το σύστημα της άυτονομίας των Έθνών, ούτε το κήρυγμά του για τα δίκαια των Έ-

θνικοτήτων και της άυτοδιάθεσης των Λαών.

Σ' αυτά ήταν ένας πρωτοπόρος. Ήταν και λογοτέχνης βέβαια, μα με μέτρια φλέβα. Ζωηρός και όρμητικός ήταν, μα τεχνίτης μέτριος.

Η έξαιρετική όμως φυσιογνωμία του Ρήγα ξεχωρίζει φωτεινή μέσα στα τέλη του 18ου αιώνα, που το σκοτάδι της δουλείας σκέπαζε και τη Θεσσαλία και την άλλην Ελλάδα.

\* \*

Και τώρα άς κάνωμε το μεγάλο πήδημα. Από το 1798 πηδάμε στο 1882. Όλα γύρω σκοτάδι... 84 χρόνια σκοτάδι !

Την ίδια έποχή στην Έφτάνησο έχουμε τη δημιουργία της Νεοελληνικής λογοτεχνίας με το Σολωμό, τον Κάλβο, τον Τερτσώνη, το Λασκαράτο, τον Τυπάλδο, το Βαλαωρίτη, το Μαρκορά, τον Πολυλά... Μέσα στα ίδια χρόνια στην Αθήνα έχουμε πρώτα τις προσπάθειες και την έργασία των Άλεξ. και Παν. Σούτσων, του Γ. Ζαλοκώστα, του Άλ. Ραγκαβή, κ' έπειτα του Άχ. Παράσχου, του Δημ. Παπαρηγόπουλου, του Σπ. Βασιλειάδη, του Άρ. Προβελέγγιου... Ένώ όλ' αυτά γίνονται στην έλεύθερη Ελλάδα, ενώ γοργά σχηματίζεται ή λογοτεχνία μας, στη Θεσσαλία επικρατεί το σκοτάδι της δουλείας και ή σιωπή...

Και ακριβώς την έποχή που στην Αθήνα και στην άλλη έλεύθερη Ελλάδα γίνεται μιá νέα άναγκαστική προσπάθεια στην ποίηση, την ώρα που ο Κωστής Παλαμάς, ο Γ. Δροσίνης και ή παρέα τους ζητούν νέους δρόμους στην ποίηση, την ώρα που παρουσιάζεται ο Άλ. Παπαδιαμάντης, που όρμάει ο Βλ. Γαβριηλίδης, που ξεκινάει ο Σ. Μαρτζώκης κι' ο Μαβίλης, έλευθερώνεται πιá κ' ή Θεσσαλία. Μα πότε ή έλευτερία της έδωκε ώρι-

μους καρπούς στη λογοτεχνία και στην καλλιτεχνία μας ; Άρκετά άργότερα, Μπορούμε να πούμε πως άρχισε με τον Σκίπη.

\* \*

Ο κ. ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ είναι ο πρώτος ποιητής και λογοτέχνης με προσωπικότητα της λεύτερης πιá Θεσσαλίας. Γενήθηκε από πατέρα Θεσσαλό άξιωματικό κι' από μητέρα Θιακιά το 1881. Φαίνεται πως ή κατγωγή του ήταν Σαλονιτική, μα είναι γεννημένος κι' άναθρομένος Θεσσαλός. Την παιδική του ήλικία ο κ. Σκίπης την πέρασε στην Λάρισα, όπου σπούδασε και τα έγκύκλια μαθήματα. Εκεί, παιδί ακόμα, ένιωσε και το σπαραγμό του πολέμου του 1897. Αύτη ήταν από τις μεγάλες συγκινήσεις της νεότητός του. Την ίδια έποχή άρχισε να γράφει

ποιήματα και πεζά. Και το 1900 ήταν πιá ποιητής γνωστός στους φιλολογικούς κύκλους της Αθήνας. Η πρωτοτυπία του, μάλιστα άμέσως έκαμεν έντύπωση.

Το 1904 έβγαλε το περιοδικό «Ακρίτας». Ζωηρό όργανο γιομάτο δημιουργική λογοτεχνική έργασία και πολεμική κριτική. Περιοδικό ζωντανό και γιομάτο νιάτα, που έδωσε κάτι το σοβαρό στη λογοτεχνία του καιρού του. Το περιοδικό

όμως αυτό έζησε μόνο δυό χρόνια.

Έπειτα ο κ. Σκίπης έφυγε για το Παρίσι. Εκεί έτύπωσε άρκετά έργα του, παντρεύτηκε, γίνηκε γνωστός και σε πλαύτερους όρίζοντες... Άργότερα γύρισε στην Ελλάδα, ξανάφυγε, ξαναγύρισε... Και στο μεταξύ έργάζονταν άδιάκοπα. Έγραψε ποιήματα, θεατρικά έργα, κριτική έργασία, μεταφραστική, πεζογραφική κάθε είδους...

Κατά τα τελευταία χρόνια έχει διορίσει στη γενικό γραμματέας στην Άνωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών στην Αθήνα, χωρίς να πάψη να παρουσιάζει καινούργια έργα.

Ο κ. Σκίπης είναι ένας από τους πιό παραγωγικούς λογοτέχνες μας. Αν και όλα τα έργα του έχουν την σφραγίδα της προσωπικής και έμπνευσης, τα έργα του αυτά είναι άφθονώτατα. Έχει έκδώση

μέσα στα 35 χρόνια της φιλολογικής του ζωής (άπό το 1900 ως τα σήμερα) 31 βιβλία στη γλώσσα μας, 5 Γαλλικά κι' ένα Άγγλικό.

Κατά χρονολογική σειρά τα έργα είναι τ' άκούλουθα : «Τά τραγούδια της όρφανής», ποιήματα. «Σερενάτα των λουλουδιών», ποιήματα. «Silentij dissolutio» (διακοπή σιωπής), ποιήματα. «Ο γύρος των ώρων», άπόσπασμα μεγαλύτερου έργου. «Η μεγάλη αύρα», ποι-



Ο κ. ΣΩΤΗΡΗΣ ΣΚΙΠΗΣ



ήματα (το πρώτο βιβλίο του που τυπώθηκε στο Παρίσι). «Κάλβεια μέτρα», ποιήματα συνθεμένα στα μέτρα του ποιητή Κάλβου. «Αγιά Βαρβάρα», δραματικό έργο, που αργότερα ο μουσικοσυνθέτης κ. Μάριος Βάρβογλης το σύνθεσε σε μουσική και τόκαμε ωραίο μελόδραμα. «Juvénilia», τὰ παιδικὰ ποιήματα του κ. Σ. Σκίπη. «Η νύχτα της Πρωτομαγιάς», όνειρόδραμα. «Ο Απέθαντος», μεγάλο ποίημα, από τὰ πιό χαρακτηριστικά και τολμηρά έργα του κ. Σκίπη. «Τρόπαια στην Τρικομία», ποιήματα. «Θέατρο και πρόζα», μικρά έργα. «Οί τσιγκανόθειοι», ποιητικό έργο. «Ο γυρος τών ώρων», μελόδραμα σε πέντε μέρη. «Έργα και ημέρα», μετάφραση του έργου του Ησίοδου. «Οί στροφές», μετάφραση του έργου του Μορεάς. «Les Perses de l' Occident», «Au commencement était l' action», και «Les Petites Hellades et l' Hellénisme», τρία έργα του Γαλλικά. «Anthologie», μετάφραση από ποιήματα του κ. Σκίπη στα Γαλλικά, που βραβεύτηκεν από την Γαλλικήν Ακαδημία. «Μικροί περίπατοι», κριτικά άρθρα κι' άλλα πεζογραφήματα. «Δίχως φτερά». «Απολλώνιον ασμα», ποιήματα. «Αιολική Άρπα», ποιήματα. «Άνθολογία Έλληνική έκδοση της βραβευμένης άνθολογίας του. «Επίλογοι», ποιήματα. «Χριστός Άνέστη». «Ρουμπαγιάτ», μετάφραση του έργου του Όμάρ Καγιάμ. «Ένδυμίων», μετάφραση του έργου του Κήτης. «Προσφυγικοί καϋμοί», ποιήματα. «Προτού ν' άράξουμε», ποιήματα. «Γαλάζια μεσημέρια», ποιήματα «Λουλούδια της μοναξιάς». «Άνθεστήρια». Mes impressions sur la Provence». έντυπώσεις γραμμένες Γαλλικά. «Κολχίδες», ποιήματα. «Κυρά - Φροσύνη», θεατρικό έργο που παίχτηκε στο θέατρο «Κυβέλεια» και μιá κωμωδία που

παίχτηκε στο θέατρο Άργυροπούλου. Μά ακόμα έχει δημοσίεψη ό κ. Σκίπης και πλήθος χρονογραφήματά του σ' έφημερίδες, καθώς και διηγήματα, κριτικές κ. λ. π. Τώρα γράφει τεχνικά χρονογραφήματα στην έφημερίδα «Βραδυνή». Άγγλικά έχει έκδοθη σε τόμο μιá συλλογή από μεταφρασμένα ποιήματα του κ. Σκίπη.

Ο όγκος της λογοτεχνικής αυτής εργασίας είναι αξιοθαύμαστος. Και όλη αυτή ή εργασία του κ. Σκίπη έχει την δύναμη του ταλέντου του και τὰ γνωρίσματα της προσωπικότητάς του. Έχει κριθίμ' ένθουσιασμό και θαυμασμό από δικούς μας και ξένους. Και μάλιστα ο Άνατόλ Φράνς είχε γράψη το 1919 στον κ. Σκίπη: «Vous êtes un grand lyrique» (Είσαστε ένας μεγάλος λυρικός). Κ' έπρόσθετε: «Ένώνετε, χωρίς προσπάθεια και φυσικά, την ποίηση της αρχαίας Ελλάδας, καθώς φυσικά επίσης ρίχνετε στις άχανείς εκτάσεις της σύγχρονης σκέψης. Η Ελλάδα άς υπερηφανεύεται κι' άς αγάλλεται που σάς έγέννησε»...

Πώς λοιπόν να μην υπερηφανεύεται και να μην αγάλλεται ή Θεσσαλία που γέννησε και άνάθρεψε το Σκίπη!

\*\*

Τώρα άς ιδούμε εκείνους τους λογοτέχνες μας που ή Θεσσαλία τους έχασε νέους. Έφάνηκαν κατόπιν από τον κ. Σκίπη, μäs έξφυγαν γρήγορα... Άς τους τοποθετήσωμε δώ, πριν από τους ζωντανούς συγχρόνους τους.

Πρέπει να σημειώσουμε δώ το μακαρίτη Γ. Β. ΒΑΛΤΑΔΩΡΟ, πεζογράφο και ζωγράφο. Άνθρωπο με πρωτότυπο γούστο, τολμηρό πρωτοπόρο, νεωτεριστή χωρίς συμβιβασμούς.

Γεννήθηκε το 1897 στην Καρδίτσα από γονιούς ντόπιους Θεσσα-

λους κι' ανατράφηκε στον τόπο του. Άργότερα κατέβηκε στην Άθήνα κι' άρχισε να σπουδάζη ζωγραφική στο Πολυτεχνείο. Μά γρήγορα τάφησε και τράβηξε για το έξωτερικό. Έμεινε χρόνια στη Γερμανία και στη Γαλλία, μελετώντας ζωγραφική και τη σύγχρονη λογοτεχνία. Μά τον κυνηγούσαν οί άρρώστειες του παρουσιάστηκαν στομαχικά και στηθικά. Έτσι αναγκάστηκε να γυρίση στην Ελλάδα. Κάθησε κοντά στην Άθήνα πρώτα στο Μαρούσι και από το 1928 στην Κηφισιά. Έργάζονταν με διάθεση, άν και ήταν άρρωστος και όλοένα χειροτέρευε. Στο τέλος άποφάσισε να πάη να μείνη στην Καρδίτσα με τους δικούς του. Πήγε ό άδερφός του στην Κηφισιά κι' ό Γιώργος έτόμασε τὰ πράγματά του να φύγη την άλλη μέρα για την Καρδίτσα. Μά το πρωί, που ήτανε να φύγη, βρέθηκε στην κάμαρά του πεθαμένος. Ήτανε ή αϋγή της 16ης Νοεμβρίου 1930. Τον θάψανε στο κοιμητήριο της Κηφισιάς.

Άπό τη Γερμανία είχε στείλη μερικές κριτικές του για ζωγραφική σ' έφημερίδες. Την ίδια εποχή άρχισε να ζωγραφίζει πρωτότυπα έργα.

Το 1926 που γύρισε στην Ελλάδα άρχισε να δημοσιεύη διηγήματα. Και το 1927 έβγαλε τὰ διηγήματα αυτά σε τόμο με τίτλο: «Όσοι ζήσουν» και με πρόλογο του κ. Παύλου Νιρβάνα.

Άπό το 1928 ως το 1930 δημοσίευε διηγήματα και κριτικές μελέ-

τες για ζωγραφική στα περιοδικά «Παρασκήνια», «Πρωτοπορία» και «Νέα Έστία». Έγραψε και δύο θεατρικά έργα.

Την ίδια εποχή ζωγράφιζε, μά δεν έδειχνε ποτέ τὰ έργα του στους «άμύητους» στα ζητήματα τών νέων δρόμων της Τέχνης. Έκανε καθαρά δικές του δημιουργίες όξω από τὰ καθιερωμένα. Ήτανε ένας «μεταकुβιστής» με το δικό του τρόπο. Το χρώμα του ήταν λαμπρό, θαμπωτικό, απότομο, με επίπεδα πολυγωνικά, τριγωνικά, ποικίλα.... Τὰ σχήματα έφερναν μιá έντύπωση από ίλιγγο και ζητούσαν να δημιουργήσουν σύγχρονες ταραχές και συγκινήσεις. Αυτά τὰ πρωτοποριακά ψαξίματα του Γ. Βαλταδώρου στη ζωγραφική είναι πολύ παράξενα και ένδιαφέροντα.

Όταν ό περίεργος αυτός πρωτοπόρος πέθανε, το περιοδικό μου «Πρωτοπορία», έβγαλε ένα φυλλάδιο για να τον τιμήση. Κ' ό Σύλλογος Λαϊκής Βιβλιοθήκης «Άθηνά» του έκαμε ένα φιλολογικό μνημόσυνο στην Καρδίτσα.

Γ. Α. ΒΑΛΤΑΔΩΡΟΣ

Τότες έγραφα για τον Βαλταδώρο στην «Πρωτοπορία» ένα χαρακτηρισμό του. Μέσα στ' άλλα σημείωνα και τούτα:

«Ήτανε ένα άστενικό πλάσμα, κι' όμως μιá μεγάλη έλεύτερη ψυχή. Μιá ψυχή άλάκερη άφιερωμένη στην Τέχνη. Χωρίς συμβιβασμούς, χωρίς μικροψυχίες, χωρίς άρριβίστικες προστυχίες, χωρίς χυδαίους ύπολογισμούς.... Ήτανε μακριά από τὰ γύρω του. Δεν ή-





θελε νά ξέρη ρουσφέτι, τή συναλλαγή, τή θεσιθηρία, κάθε βρωμιά, όλα όσα ὀργιάζουν γύρω μας καί λερώνουν τόσο πρόστυχα μέ τὸ βούρκο τους τήν καλλιτεχνική καί λογοτεχνική μας ζωή. Ἦτανε ὁ Ἅγιος Καλλιτέχνης. «Ἴδε ἀληθῆς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι». Αὐτὸς ἦτανε ὁ Γεῶργος Α. Βαλταδῶρος. Ἦτανε ὁ πρωτοπόρος, ὁ ματέριος, ὁ σημερινὸς κι' ὁ αὐριανός. Μὰ κι' ὁ ἴσιος κι' ὁ τίμιος, πού δὲν καταλάβαινε κανένα συμβιβασμό, καμμιά ὑποχώρηση. Εἶχε ΠΙΣΤΗ. Εἶχε σπονδυλική στήλη ἀλύγιστη. Τὰ μάτια του γυρισμένα πάντα μπροστά. Στὸ νέο φῶς. Μακρὰ ἀπὸ πατημένα μονοπάτια, ἀπὸ χιλιοπερασμένα τεχνικά τερτίπια. Ἦτανε μαζί καί ζωγράφος καί λογοτέχνης. Ὅσο κι' ἂν δὲν ἔφτασε στὴν ὠριμότητά του, στὴν ἀπόλυτη ὠριμότητα ὅπως τὴν ὠνειρεύοντανε, ἔκαμε ὅ,τι μπορούσε. Πέθανε δὰ καί νέος, μόλις 33 χρονῶν. Τοῦ ἦταν ὅμως ἀρκετὴ ἡ τόση ζωή του γιὰ νὰ μᾶς δείξη πὼς ἦτανε γερός καί ἀτράνταχτος πρωτοπόρος καί πὼς εἶχε πίστη ἀσάλευτη στὸ δρόμο του. Γι' αὐτὰ τὰ δυὸ τὸν τιμᾶμε.

\* \*

Θεσσαλὸς ἀπὸ τὴ γέννησή του καί ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ζωῆς του πού τάζησε στὸ Θεσσαλικὸ κάμπο μπορεῖ νὰ λογαριαστῆ κι' ὁ μακαρίτης ΠΑΝΟΣ ΔΗΜ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. Τὸ 1895, πού ὁ Δημ. Π. Ταγκόπουλος εἶχε πάη στοὺς Σοφάδες τῆς Θεσσαλίας κ' ἔκανεν ἐκεῖ τὸ γιατρό, γεννήθηκε ὁ γιός του, ὁ ποιητὴς Πάνος. Εἶναι κ' οἱ δυὸ πολὺ γνώριμοι στὴ λογοτεχνία. Ὁ πατέρας πρῶτα καί ὁ γιός κατόπι διευθυντὲς τοῦ «Νουμᾶ», πού τόσο ρόλο ἔπαιξε στὴ λο-

γοτεχνία μας καί ιδιαίτερα στὸ γλωσσικὸ μας ζήτημα.

Ὁ Πάνος Δ. Ταγκόπουλος, πού ἀπὸ τὰ μικρά του χρόνια ἔδωσε σημεῖα μιᾶς λογοτεχνικῆς ἐργασίας δροσερῆς καί φωτεινῆς, εἶχε κάτι μέσα στὰ γραφόμενά του ἀπὸ τὴ φύση τῆς Θεσσαλίας καί ἀπὸ τὴς μελαγχολικῆς ὄρες τῆς ζωῆς τοῦ κάμπου. Τὰ πεζά του εἶχαν πολλὰ στοιχεῖα ζωῆς καί οἱ στίχοι του ἦταν γεμάτοι φρεσκάδα καί εἰλικρίνεια. Ξακολούθησε καί τὸ «Νουμᾶ», μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του, μὰ δὲν ἦταν σὰν τὸν πατέρα του προοδευτικὸς καί συγχρονισμένος. Τὸ 1931, σὲ ἡλικία 36 χρόνων, πέθανε στὸ Μαρούσι. Ἄφισε τρεῖς τόμους μὲ λυρικά ποιήματα καί δυὸ μὲ πεζὰ ποιήματα. Ὅλα γιομάτα μὲ πνοὴ φυσιολατρίας καί μὲ κάποια θλιβερὴ μελαγχολία. Καί συχνὰ ἡ ποιησὴ του ξαναγύριζε στὴν ἄσβεστη ἀνάμνηση τοῦ Θεσσαλικοῦ κάμπου, πού κάθε φορὰ τὴν ξανάδενε μὲ καινούργιους τρόπους καί καὶ μούς, μὲ νέες εἰκόνες καί λαχτάρες.

Καί, νά, ἄξαφνα κάτι καθαρὰ Θεσσαλικὸ ἀπὸ τὰ «Γυρίσματα στὸ ξέφωτο» :

Οἱ θυμωνιὲς χυμαῖζονε στὸν κάμπο, καί στὸν  
(ἦλιο  
χυμούσανε τοῦ θέρου τὰ δικράνια.

Κ' εἶταν ὁ κάμα σε βαρούς, καί δίχως ἐν ἄν-  
(τῆλι ο

στὴν κάμα πού εἶχε ἀνάψει ὡς τ' ἀκουράνια.

Κ' ἐγὼ διψοῦσα κ' ἤθελα νὰ πιῶ, καί νὰ  
(πλαγιάσω

σὲ δροσερὸ βαθύσκιωτο πλατάνι,  
Μὰ δὲν μπορούσα, ἀντίγνωμος στοὺς ἄλλους  
(νὰ σχολιάσω

προτοῦ τὸ δειλινὸ ν' ἀργοσημάνει.

Κ' εἶταν ὁ κάματος βαρούς καί φλόμωνε τὴν  
(πλάση

τὸ καυτερὸ λιωπύρι τοῦ Ἀλωνάρη  
καί δὲ βρισκότανε πηγὴ, κανεὶς νὰ ξεδιψάσει  
λίγη δροσιὰ στὰ σωθικά νὰ πάρει.

\* \*

Μὰ καί τὰ Τρίκκαλα ἔχασαν

πρῶρα, ὅπως μαθαίνουμε, ἓνα ταλέντο καί μάλιστα πολὺμορφο :

Τὸν ΝΙΚΟ Α. ΜΠΟΥΡΑ, πού μαζὺ μὲ τὸν κ. Νίκο Δ. Παπᾶ εἶχε διευθύνῃ ἐκεῖ τὸ φιλολογικὸ περιοδικὸ «Ἐπαρχία».

Ὁ Μπούρας ἦταν πεζογράφος πού ἔγραφε μιὰ ἐκφραστικὴ καί πολὺχρωμὴ δημοτικὴ γλῶσσα καί πού παρουσίαζε τὴν θεσσαλικὴ ζωὴ ζωηρὰ καί ἔντονα. Μὰ ἦταν καί ἔντεχνος μεταφραστὴς τοῦ Εὐριπίδη, μελετητὴς τῆς Θεσσαλικῆς λαογραφίας καί ἀκόμα κ' ἐρασιτέχνης ζωγράφος... Πνεῦμα ἀνήσυχο μὲ πολυμερῆ δημιουργικότητα. Εἶναι κρῖμα πού χάθηκε στὴν ἀρχὴν ἀκόμα τοῦ δρόμου του.

\* \*

Κ' ἐν ἄλλο Θεσσαλικὸ ταλέντο, πού ἔσβυσε πρῶρα, εἶχε παρουσιάστῃ κι' αὐτὸ στὰ Τρίκκαλα. Ταλέντο λυρικοῦ ποιητῆ.

Θέλω νὰ πῶ γιὰ τὸ ΓΙΑΝΝΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟ, πού γράφει μερικά τραγούδια καί πεζοτράγουδα μὲ τὸ ψευδώνυμο Γιάννης Μίχας, μὰ δὲν πρόφτασε νὰ τὰ δώση στὴ δημοσιότητα ὅσο ζοῦσε. Εἶχε γεννηθῆ στὴν Καρύταινα τῆς Γορτυνίας, μὰ ἀπὸ ἡλικία 18 χρονῶν ἔζησε στὰ Τρίκκαλα τῆς Θεσσαλίας, ὅπου καί πέθανε τὸ 1928 σὲ ἡλικία 23 μόλις χρονῶν. Μέσα στὰ χρόνια αὐτὰ ποῦζησε στὰ Τρίκκαλα ἔγραψε τὰ ποιήματά του. Ἀπ' αὐτὰ μερικά δημοσιεύτικαν στὸ περιοδικὸ «Ἡ Ἐπαρχία» τῶν Τρικάλων καί δείχνουν γνήσιο λυρικὸ ταλέντο, ὅπως γιὰ παράδειγμα αὐτὲς οἱ «ὀχτάβες» :

Ἡ νύχτ' ἀπόψε ἀπλώνεται  
μυστηριακὴ τριγύρω  
καί τὸ φεγγάρι χάθηκε  
ξοπίσω ἀπ' τὸ βουνό.  
Ἀπόψε, ὦ, πὼς ἤθελα

γλυκὰ γιὰ ν' ἀπογείρω  
νά σβύσω στὸ σκοτάδι τῆς  
σ' ὄνειρο μακρυνό.

=

Ὡ ἐσύ, γλυκὸ μου ὄνειρο,  
πού ἡ σκέψη μου χαϊδεύει  
τάχα θὰ γίνῃς κάποιος  
ἀλήθεια ζωντανή ;  
Κάλλιο νὰ μείνῃ ὄνειρο  
κάλλιο νὰ διωφωτᾶ  
τὸ νοῦ μου πάντα ξέθωρη  
ἢ εἰκόνα σου κι' ἀχνή...

=

Γυναῖκα ἐσύ στὴ ζήση μας  
σκοτάδι εἶσαι καί φῶς  
τῆς γλύκας τ' ἀνατρίχισμα,  
τοῦ πόνου ἢ λαχτάρα.  
Γιὰ σένα κάθε πόθος μας,  
κάθε καὶ μὸς κρυφός.  
Ἐσύ γαλήνη ἀστείρευτη,  
σύ χαλασμός κι' ἀντάρα !

\* \*

Ἄς ἀφίσωμε πιὰ αὐτοὺς πού φύγανε... Ἄς ἔρθωμε στοὺς ζωντανούς. Καί μάλιστα σ' ἓνα πολὺ ζωντανόν. Μὲ λυρικὸ ταλέντο, μὲ φλέβα σατυρική, μὲ ὄρμη καί μὲ χάρη. Πρόκειται γιὰ τὸν ΠΕΤΡΟ ΜΑΓΝΗ.

Μ' αὐτὸ τὸ ψευδώνυμο στὴ λογοτεχνία μας εἶναι γνωστότατος ὁ Κώστας Γ. Κωνσταντινίδης, πού γεννήθηκε τὸ 1880 στὴ Ζαγορὰ τοῦ Πηλείου. Ἐσπούδασε ἐμπορικὰ νέος κ' ἐπῆρε δίπλωμα Ἐμπορικῆς Σχολῆς. Ἀκολούθησε καί Νομικὰ στὸ Παινεπιστήμιο. Ἐπειτα πῆγε στὴν Αἴγυπτο. Ἐκεῖ ἀνακατεύτηκε στὸ ἐμπόριο καί στὴ λογοτεχνία. Γράφει πεζὰ καί ποιήματα. Συνεργάζεται σὲ περιοδικὰ κ' ἐφημερίδες καί βγάζει καί βιβλία. Ζοῦσε πρῶτα στὴν Ἀλεξάνδρεια καί τώρα ἀνέβηκε στὴ Ζίρκα τῆς Ἄνω Αἰγύπτου. Μὰ κ' ἐκεῖ, ἀνάμεσα στοὺς φελάχους, ὁ Θεσσαλὸς ποιητὴς δὲν ἄφισε τὴ λυρικὴ ποίηση.

Ὁ κ. Μάγνης ἔχει ἐκδώσει τὴν πρώτη του ποιητικὴ συλλογὴ «Φτερουγίσματα» στὴν Ἀθήνα τὸ 1902. Ἐπειτα τὸ 1914 ἐξέδωκε στὴν Ἀ-



λεξάντρεια τὰ λυρικά «Τραγούδια τῆς Σέμης». Καί τὰ ξανατύπωσε μαζί με ἄλλα τὸ 1926. Κατόπι τὸ 1933 ἐτύπωσε στὴν Ἀλεξάντρεια τ' «Ἀρχιλόχεια» σατυρικά ποιήματα, πού δείχνουν τὴν ἐπίδραση τοῦ Καβάφη, πού ἔχουν ὅμως κάτι δικό τους. Ὁ τρόπος, ἡ γλῶσσα, ἡ μίμηση ἀπὸ ἀρχαία θέματα μοιάζουν με τὰ Καβαφικά. Ὡστόσο ἡ σάτυρα τοῦ κ. Μάγνη εἶναι χτυπητή. Δὲν τὸν φτάνει τὸ Καβαφικό χιούμορ. Θέλει πιὸ ἀδρὰ πράγματα τὰ ὁ Θεσσαλός...

Διαβάστε ἀπὸ τ' «Ἀρχιλόχεια» ἄξαφνα αὐτὸν τὸν ἐθελοντὴ... Με-  
νέλαον :

#### ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΑΒΩΝΟΤΕΙΧΙΤΗΣ

Κλεόβολος ὁ ἀφανής,  
ἐκ τῆς φυλῆς Ἀκαμαντίδος, Ἀθηναῖος,  
πρὸς τὸν ἀπὸ Παφλαγονίας  
Ἀλέξανδρον τὸν Ἀβωνοτειχίτην,  
Προφήτην ξακουστὸν καὶ μάγον,  
Ἑρμείαν τὴν αὐτοῦ γυναῖκα,  
μετὰ πολλῶν χαιρετισμῶν  
καὶ δώρων, εἰς Μακεδονίαν ταξιδεύει.

Κι' εὐχεται ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς,  
εἰς τὸν Ἀλέξανδρον ν' ἀρέσῃ καὶ νὰ τύχῃ  
φιλήματος θεοῦ καὶ εὐνῆς  
μετὰ τὴν ἑλλάδα, πὺς θ' ἀλλάξῃ  
καὶ ἡ Μοῖρα του καὶ θὰ μπορέσῃ,  
καὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ ἐπιφανής  
καὶ Ἄρχων τοῦ δήμου νὰ ἐκλεγῇ  
καὶ Ὀλύμπιος νὰ ὀνομασθῇ σάν θ' ἀγορεύῃ.

\* \*

Ἄλλος διαλεχτὸς Θεσσαλὸς ποιητὴς εἶναι ὁ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΜΑΡΚΙΝΑΣ. Μ' αὐτὸ τὸ ψευδώνυμο παρουσιάστηκε στὴ λυρική μας ποίηση ὁ κ. Γεώργιος Γρ. Ἀργυρόπουλος, πού γεννήθηκε στὰ Τρίκκαλα τῆς Θεσσαλίας καὶ συμπλήρωσε στὴν ἴδια πόλιν τὴν γυμνασιακὴν του σπουδὴν. Ἐσπούδασε κατόπι στὸ Πανεπιστήμιο Νομικὰ καὶ πήρε δίπλωμα. Κατόπιν ἐμπήκε στὴ δημόσια ὑπηρεσία καὶ τώρα εἶναι τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας. Μὰ ἀπὸ νωρὶς ἄρχισε νὰ καλλιεργῇ τὴν ποίηση καὶ πα-

ρουσίασεν ἓνα ἄγνὸ καὶ πηγαῖο ταλέντο.

Τὸ 1917 ἐξέδωκε τὴν πρώτη του ποιητικὴ συλλογὴ μετὰ τίτλο ἓνα Λατινικὸ ἐρωτηματικὸ «?». Τὸ 1920 ἔβγαλεν ἄλλη ποιητικὴ συλλογὴ μετὰ τίτλο «Ραγισμένα σήμαντρα». Καὶ τὸ 1928 ἐδημοσίευσε τρίτη συλλογὴ «τὰ κρίνα τῆς σιωπῆς». Μέσα στοὺς στίχους του ἀπλώνεται μιὰ ἄδολη φυσιολατρεία καὶ ξεδιπλώνονται τὰ ἀνθρώπινα αἰσθήματα ζωρὰ καὶ εἰλικρινῆ. Τ' ἀνθρώπινα πάθη καὶ ἡ ζωὴ μετὰ τὴν ὁμορφίαν καὶ τὴν θλίψιν τῆς περνᾶνε ἀφθονά μέσα στοὺς λυρικοὺς στίχους τοῦ Κλαυδίου Μαρκίνα, μέσα σὲ στίχους καλοδεμένους, μετὰ γερῆ τεχνικὴ καὶ μετὰ φρέσκια διάθεση...

Κ' ἰδοὺ πὺς ὁ Κλαυδίου Μαρκίνας δίνει ἓνα σονέτο : «Συντρίμια».

Μέσα μου νοιῶμαι κάτι ἀπ' τὰ παλιὰ,  
τὰ γεροισμένα ἀστρά τὰ θλιμμένα,  
κάτι ἀπ' τὴν ἀδεια καὶ ἔρημη φωνὴ  
καὶ κάτι ἀπ' τὰ θεριά τὰ λαβωμένα...

Καῖμοι καὶ κόσμοι καὶ ὄνειρα γλυκὰ  
καὶ τούρανοῦ μου τ' ἀστρά ὅλα χαμένα  
καὶ εἶμαι σὰ δράκος σκλάβος στὴ σπηλιὰ  
καὶ σάν ἀητὸς μετὰ τὰ φτερά κοιμένα.

Καὶ στάλα—στάλα ἀθόρουβο, πιχρό,  
τῆς νοσταλγίας σταλάζει τὸ μαρμαί  
καὶ ὅ,τι μοῦ μένει ἀκόμα ἀπ' τὸν καιρὸ,

κρυφά—κρυφά, τὸ τρώει καὶ τὸ ῥημάζει.  
Μὰ ἐγὼ, τρελλός, ἀκόμα καρτεροῦ  
σὰ ναυαγὸς στὸν ἄνεμο πού κραεῖ!

\* \*

Ἄλλον ποιητὴ μετὰ γνήσια λυρική φλέβα ἔβγαλεν ἡ Καρδίτσα τὸν κ. ΔΙΟΝΥΣΙΟ Π. ΚΟΥΚΟΥΡΙΚΟ. Γεννήθηκε στὴ Θεσσαλικὴ αὐτὴ πόλιν τὸ 1892, σπούδασε Νομικὰ στὴν Ἀθήνα καὶ τώρα εἶναι δικηγόρος στὴν πόλιν του, Ὡστόσο κατὰ τὰ περασμένα χρόνια ὁ κ. Κουκουρίκος ἔχει δημοσιεύσει σὲ περιοδικὰ καὶ ἡμερολόγια ποιήματα γεμάτα λυρική διάθεση, καὶ μετὰ ἓνα γλυκὸ ἐλεγειακὸ τόνο. Ἐπειτα ἔπαυσε νὰ δημοσιεύῃ. Ὡστόσο οἱ λυ-

ρικοί του στίχοι ἔχουν πάρη τὴ θέσιν τους στὴν ποιητικὴ ἀνθολογία μας...

Καί, νά, ἡ «Πεθαμμένη ἀδελφούλα»  
του :

Πάρε τὸ δρόμο τὸ μακρὸ ἀπὸ τὸ κοιμητήρι  
ἀπόψε τὰ μεσάνυχτα καὶ ἔλα νὰ μ' ἀνταμώσῃς.  
Προσμένω σε στὰ τριστερά γιὰ νὰ φανῆς ἀ-  
(γύριστη  
γλυκεῖα ἀδεσφοῦλα πούφνης νὰ σὲ χά-  
ροῦμε.

Ἔλα καὶ περιμένο σε νὰ μάσωμε τὰ λούλουδα  
ἀπὸ τὸ περιβόλι μας καὶ ἀπ' τὴν τριαντάφυλλ-  
(λιά σου  
νὰ κόψῃς τὰ τριαντάφυλλα καὶ σὸ ἔρημο  
(σπιτάκι μας  
νὰ στήσῃς πάλιν τῆς χαρᾶς τὸ ξεχασμένο πα-  
(νηῦρι...

Καὶ πέρ' ἀπ' τὰ μεσάνυχτα πού γύρω σου θ'  
(ἀκούμε  
τὰ ὅσα δὲν ἐπρόφτασες γιὰ νὰ μᾶς πῆς δῶ  
(κάτω  
πὲς τότε τὸ τραγοῦδι σου — ἓνα γλυκὸ τρα-  
(γοῦδι —  
καὶ ὅσῃρα πάρε τὸ στρατὶ κατὰ τὸ κοιμητήρι.

\* \*

Θεσσαλὸς ποιητὴς καὶ λογοτέχνης—μπορεῖ νὰ λογαριασθῇ καὶ ὁ κ. ΧΡΙΣΤΟΣ ΤΣΑΠΑΛΑΣ. Πραγματικὰ δὲν ἐγενήθηκε στὴ Θεσσαλικὴ γῆ, μὰ ἐκεῖ κάτω στὴς ἀκτὲς τῆς Μικρασίας, στὰ Βουρλά. Οἱ διωγμοὶ τὸν ἔφεραν πρόσφυγα στὰ Τρίκκαλα, ὅπου εἶχε παλιὸς συγγενεῖς. Στὴ Θεσσαλικὴ αὐτὴ πόλιν τελείωσε τὸ Γυμνάσιον καὶ στὸ περιβάλλον τῆς ἄρχισε τὰ πρῶτα του λυρικά πετάγματα. Κατόπιν ὁ κ. Χρ. Τσαπάλας ἦρθε στὴν Ἀθήνα γιὰ Πανεπιστημιακὴν σπουδὴν καὶ μπῆκε σὲ δημόσια θέση. Μὰ δὲν ἄφισε τὴ λογοτεχνία. Ἐργάζεται μετὰ πάθος. Γράφει πρωτότυπα ποιήματα, μεταφράζει μεγάλους συγγραφεῖς, δουλεύει μετὰ ἀφοσίωση καὶ πίστη γιὰ τὴ λογοτεχνία.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ πρωτότυπα λυρικά του ποιήματα, πῶχουν τὴ σφραγίδα μιᾶς πρωτοτυπίας, ὁ κ. Τσαπάλας ἔχει μεταφράσει πολλὰ ἔρ-

γα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Τραγικῶν, τὴ «Φαίδρα» τοῦ Ρακίνα καὶ τὴ «Θεῖα Κωμῳδία» τοῦ Ντάντε σὲ ὁμοιοκατάληχτες τερτσίνες, ὅμοιες μετὰ τοῦ πρωτότυπου. Αὐτὲς οἱ μεταφραστικὲς ἐργασίαι τοῦ κ. Τσαπάλα εἶναι τεχνικὰ κατορθώματα καὶ ἄθλα ὑπομονῆς, μὰ δείχνουν καὶ ἀλλιόστευτη λυρική διάθεση.

\* \*

Ἀνάμεσα στοὺς Θεσσαλοὺς δημοσιογράφους πούναί γνωστοὶ καὶ ἐργάζονται στὴν Ἀθήνα εἶναι καὶ μερικοὶ πραγματικοὶ λογοτέχνες, ἄξιοι γιὰ ξεχωριστὴ προσοχὴ.

Ἔτσι ὁ κ. ΚΩΣΤΑΣ ΝΤΑΙΦΑΣ, ἀπὸ τὸ Βόλο, πού ἔβγαζε τὴν ἐφημερίδα «Πρόοδος», ἔχει φανῆ ἀπὸ τὸ 1915 στὸ «Νουμᾶ» ὡς πεζογράφος μετὰ ταλέντο. Μερικὰ του διηγηματάκια καὶ ἄλλα πεζὰ ἄρρισαν πολὺ. Μὰ κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ὁ κ. Νταίφας καταγίνεται καὶ στὴν κριτικὴ τῶν ὠραίων τεχνῶν. Ἔχει μελετήσῃ τὰ ζητήματα τῆς μοντέρνας τέχνης καὶ παρουσιάζει πάντα ἐνδιαφέρον καὶ τοποθετοῦν μερικὰ ζητήματα μετὰ πολλὴ προσοχὴ.

Μὰ καὶ ὁ κ. Θ. ΜΑΛΑΒΕΤΑΣ, δημοσιογράφος ἀπὸ τὴν Καρδίτσα, πού ἐργάζεται στὴς Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες ἀπὸ τὸ 1922, ἔχει δημιουργήσει ἓνα λογοτεχνικὸ γράψιμο ἄρκετὰ ἐνδιαφέρον. Γράφει γιὰ ποικίλα ἐπίκαιρα ζητήματα καὶ γιὰ μερικὲς καλλιτεχνικὲς ἐκδηλώσεις.

Καὶ ὁ ΘΕΜΗΣ ΑΜΟΥΤΖΟΠΟΥΛΟΣ, δημοσιογράφος ἀπὸ τὸ Βόλο, πού ἐργάζεται καὶ αὐτὸς σὲ Ἀθηναϊκὲς ἐφημερίδες, ἔχει γερὴ λογοτεχνικὴ μόρφωση καὶ γράφει μετὰ δημιουργικὴ διάθεση. Μπορεῖ νὰ κατάφερνε νὰ δώσῃ φιλολογικὰ ἔργα πιὸ ἀνεξάρτητα καὶ δη-



πιουργικά, αν ή καθημερινή δημοσιογραφία δέν τόν άπορροφούσε.

\* \*

Έξ' άπ' αὐτούς πού αναφέραμε καί πού είναι γνωστοί στό Πανελλήνιο κοινό υπάρχουν καί στίς Θεσσαλικές πόλεις λογοτέχνες διαλεχτοί γνωστοί όμως σέ κύκλο στενότερο.

Στή Λάρισα παλιός λογοτέχνης μέ διάθεση καί χιούμορ είναι ὁ κ. ΘΡΑΣΥΣ ΜΑΚΡΗΣ, ὁ ἐκδότης τῆς «Μικρᾶς». Ὁ τ έ ω β ου λ ευ τ ή ς κ. ΔΗΜ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ ἀρχισε νέος ἀπό τή λογοτεχνία κ' ἦταν συνεργάτης λογοτεχνικῶν περιοδικῶν ὅσο πού ἡ πέννα του περιορίστηκε σέ ζητήματα μόνο πολιτικά ἢ κοινωνικά. Ὁ κ. ΚΩΣΤΑΣ ΠΕΡΡΑΙΒΟΣ, δημοσιογράφος, ἔχει καί λογοτεχνικό ταλέντο καί γράφει ἐκφραστικά καί τεχνικά, καθώς κι' ὁ δημοσιογράφος κ. Βαγγ. Τσιρόπουλος.

Οἱ λυρικοί ποιητές Θρόις-Μά-ης καί ΤΩΝΗΣ ΠΑΛΤΣΟΣ—ΛΑΡΙΣ-ΣΑΙΟΣ, καθώς κι' ὁ λεπτὸς πεζογράφος ΚΩΣΤΑΣ ΣΟΥΡΛΑΣ, πού παρουσιάζουν τὰ «Θεσσαλικά Γράμματα», εἶναι νέοι λογοτέχνες προικισμένοι μέ ἀξιόλογο ταλέντο.

Μά ἀνάμεσα στοὺς Λαρισινούς λογοτέχνες καί μελετητές ιδιαίτερα πρέπει νά ξεχωρήσουμε τήν Κα Κικ ή Δημητριάδη-Πιπινούποϋλου. Ἀπό χρόνια τώρα καταγίνεται μέ τήν Ἑλληνική καί τήν παγκόσμια λογοτεχνία. Ἔχει ἐργασθῆ μάλιστα σέ κριτική ἐργασία μέ πολλή ἐπιτυχία καί κάποιες διαλέξεις τῆς σέ θέματα τῆς ξένης λογοτεχνίας ἔκαμαν ζωηρή ἐντύπωση.

\* \*

Στό Βόλο πάλι ἔχουμε τόν δημοσιογράφο, λογοτέχνη καί ἐκλεκτό μελετητή κ. Κώστας Οἰκονομάκη. Τόν γνωρίσαμε λογο-

τέχνη μέ δημιουργική φλέβα καί κατόπιν κριτικό τῆς δικῆς μας καί τῆς ξένης λογοτεχνίας καί τώρα τόν ἀντικρύζουμε γερό μελετητή μ' ἐργασία σοβαρή καί πολὺ ἐνδιαφέρουσα.

Ἔχουμε κεί ἀκόμα τόν δημοσιογράφο μέ ταλέντο λογοτέχνη κ. Γιάννη Μαμάκη, πού γράφει κομψά καί ἀνετα καί τώρα καταγίνεται καί σέ ἐργασίες λαογραφικές μέ πολλήν ἐπιτυχία. Ὁ Βόλος ἔχει ἀκόμα κι' ἄλλους νέους λογοτέχνες. Σημειώνουμε καί τὸ νέο δημοσιογράφο καί λυρικό ποιητῆ μέ πραγματικό ταλέντο κ. Φάιδωνα Μακρή, καθώς καί τὸ Σταμάτη Δελακώτσο.

\* \*

Τὰ Τρίκκαλα μᾶς παρουσιάζουν ἓνα λυρικό ποιητῆ μέ γερὴ φλέβα, πού εἶναι ὅμως καί κριτικό πνεῦμα καί πεζογράφος μαζί. Εἶναι ὁ κ. ΝΙΚΟΣ Δ. ΠΑΠΑΣ. Παρουσιάζει δημιουργική ἐργασία, πού ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον καί τῶν λογοτεχνῶν τῆς Ἀθήνας. Κ' ἔχει βγάλη καί φιλολογικὸ περιοδικὸ στὰ Τρίκκαλα, μαζί μέ τόν Νίκο Μπούρα. Μά κυριώτατα ἐνδιαφέρει ὁ λυρισμὸς τοῦ κ. Παπᾶ.

Ἀκόμα τὰ Τρίκκαλα μᾶς παρουσιάζουν τήν διηγηματογράφο Φωφώ Α. Ἰακωβάκη, τὸ δημοσιογράφο καί λογοτέχνη Γιάννη Ἰακωβάκη, τόν Κίτσο Φλούλη, τόν Ἄγγ. Τρικκαῖο, Βάσσο Ὀμήρη, Παπαστεφάνου, Ἰ. Διγενάκη καί ἄλλους διαλεχτοὺς νέους.

\* \*

Στὴν Καρδίτσα τὸ κέντρο τῆς λογοτεχνικῆς καί καλλιτεχνικῆς ζωῆς εἶναι ἡ Λαϊκὴ Βιβλιοθήκη «Ἀθηνᾶ».

Στὸν Ἄλμυρὸ ἐμφανίζονται ὁ Τάκης Κρόκιος, Δίς Αὔρα Παγάσου, Κ. Παγασαῖος, Σ. Πεζός

καί πλήθος ἄλλοι νέοι σ' ἄλλα σημεῖα τῆς Θεσσαλίας. Ἡ νεώτερη γενεὰ πάντα εἶναι πιὸ ἐλπιδοφόρα καί προβαίνει εὐκολα σέ δοκιμὲς τοῦ ἑαυτοῦ τῆς σὲ λογοτεχνικὸ στίβο.

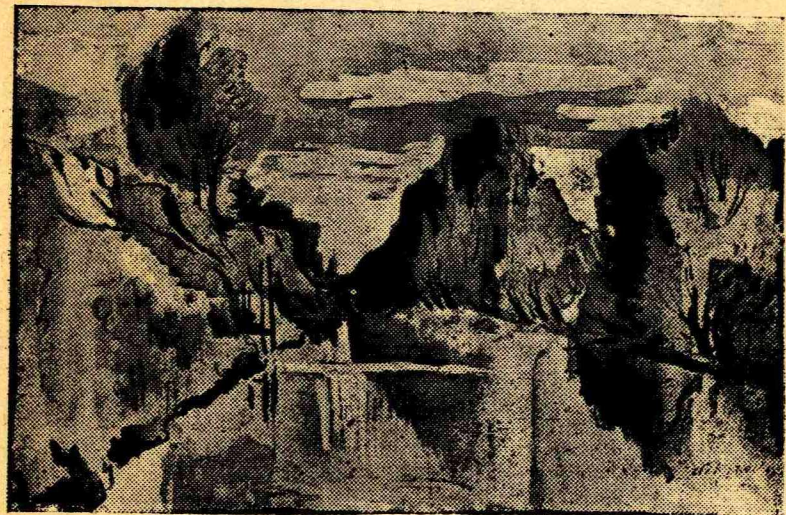
\* \*

Πιστεύω πὼς ἔτσι ἔδωσα μιὰ γενική ἐντύπωση ὅλης τῆς λογοτεχνικῆς παραγωγῆς τῆς Θεσσαλίας. Ἀνάμεσα σ' αὐτὰ πούγραφα ὑπάρχουν μερικά καί γιὰ ζωγραφική, ὅπως γιὰ τὸ μακαρίτη Γ. Βαλταδῶρο καί γιὰ τόν Νίκο Μπούρα.

Ὅσοι ἡ Θεσσαλία ἔχει παρουσιάσει καί ζωγράφους ἐξαιρετικούς, πού πρέπει γι' αὐτοὺς νά μιλήσωμε ξεχωριστά. Κι' αὐτοὶ εἶναι ὁ κ. Ἀγῆνωρ Ἀστεριάδης, ὁ κ. Δημ. Γιολδάσης καί κατόπι κι' ὁ κ. Γ. Κόσμος.

\* \*

Ὁ κ. ΑΓ. ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ ἐσπού-



ΠΗΝΕΙΟΣ

(Ἔργον τοῦ κ. Ἀγ. Ἀστεριάδη)

δασε ζωγραφική στὴ Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν. Γεννημένος Θεσσαλός, διατήρησε μέσα στὴν τέχνη

του τὴν φυσικὴ ὁμορφιά τῆς Θεσσαλίας καί τὴν ἀπόδωσε μέ πλήθος τρόπους. Στὴν «ἐκθεση τῶν Δέκα», πού γιὰ πρώτη φορά τόν πρόσεξε ὁ φιλότεχνος κόσμος μας — τὸ Φλεβάρη τοῦ 1924 — παρουσίασεν ἔργα φτωχὰ σέ χρῶμα καί σχέδια μέ μιὰ ἐντελῶς προσωπικὴ τεχνική. Ἐπειτα εἶδαμε ἔργα του σέ ὁμαδικές ἐκθέσεις καί σέ μιὰ ἀτομική του ἐκθεση τὸ 1927. Ἐκεῖ καί στὴν ἐλαιογραφία, πού μᾶς ἔδωσε πολλὴ Θεσσαλία, καί στὴν ἀκουαρέλλα εὑρίσκει πιά δικούς του δρόμους. Ἀργότερα εἶδαμε ἔργα του μέ ἀπόπειρες κυβιστικές, μετακubιστικές, ἐξπρεσιονιστικές, μοντέρνες καί περιέργες. Σ' ὅλα ἔβλεπε κάτι νέο κ' ἔβαζε κάποια δική του σφραγίδα. Ὁ κ. Ἀστεριάδης ἔδειχνε ἰσχυρὸ πιά ταλέντο καί μεγάλο θάρρος. Προχωροῦσε μέ μεγάλα βήματα. Καί στὴν φωτεινὴ ἐκθεση τῶν «πέντε» στὴν Ἀθήνα μᾶς ἔδειξε μερικά ἔργα του μέ

πρωτοτυπία καί εὐγένεια χρώματος καί σύνθεσης, πραγματικά ἀξιοθαύμαστα.

Ὁ κ. Ἀγῆνωρ Ἀστεριάδης εἶναι σήμερα ἓνας ἀπὸ τοὺς ξεχωριστοὺς ζωγράφους μέσα στὴν Ἑλληνικὴ ζωγραφική. Κανένας δέν τοῦ ἀρνεῖται ἐξαιρετικὴς δυναμικότητες τ α λ έ ν -

του. Εἶναι ζωγράφος πού βγαίνει ἀπὸ τὴν ἀντιγραφή τῆς φύσης καί δημιουργεῖ δικές του ἀρμονίες, δι-



κές του χρωματικές κλίμακες. Είναι ένας ζωγράφος με προσωπικότητα δυνατή.

Δεν υπάρχει αμφιβολία πώς ο κ. Αστεριάδης γλήγορα θα σταθίσει σαν μια κορυφή της Έλληνικής ζωγραφικής.

\*\*

#### Ο κ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΟΛΔΑΣΗΣ

έγεννήθηκε το 1897 στο χωριό Βούνεσι των Αγράφων. Όσο που τρά παιδικά του χρόνια τ'αζήσε στην Καρδίτσα και στα Τρίκαλα και τώρα ζή τον περισσότερο στην Καρδίτσα. Αφού ακολούθησε εγκύκλια μαθήματα στα Τρίκαλα, εργάστηκε ως καπνεργάτης ως το 1914. Μά ένοιωσε πώς είχε ταλέντο ζωγράφου και ήρθε στην Αθήνα, όπου έσπούδασε στη Σχολή Καλών Τεχνών ως το 1921. Τον επόμενο χρόνο παρουσίασεν έργο στην Έκθεση των Έλλήνων Καλλιτεχνών και σε μια έκθεση νέων. Μά πραγματικά άρ-

χισε να τον προσέχη το φιλότεχνο κοινό από την «Έκθεση των Δέκα», που γίνηκε το Φλεβάρη του 1924.

Επειτα ο Γιολδάσης τράβηξε για έξω για να γνωρίση την παγκόσμια τέχνη. Πήγε στο Παρίσι, στο Λονδίνο και στην Νέαν Υόρκη. Το Νοέμβρη του 1925 ξαναγύρισε



Η ΓΚΑΡΑΓΚΟΥΝΑ

(Έργο του κ. Δημ. Γιολδάση)

κ' έκαμε έκθεση των έργων του στο Ζάππειο. Παρουσίασε προπάντων τοπεία της Ελλάδος και της Αμερικής. Τότε πιά παρουσιάστηκε σχηματισμένος ζωγράφος. Μά άργότερα έσχημάτισε πιά προσωπική δημιουργία. Έγύρισε κατόπιν στη μητέρα του Θεσσαλία, όπου εργάσθηκε τρία χρόνια. Έμελέτησε τις

πλούσιες έντυπώσεις του Θεσσαλικού κάμπου συνθετικά και έμπρεσσιονιστικά και τον Δεκέμβρη του 1928 έκαμε μια θριαμβευτική έκθεση στο Ζάππειο. Τα χιονισμένα τοπεία, οι μεγάλες συνθέσεις του από το Θεσσαλικό κάμπο και οι τύποι προσώπων της Θεσσαλίας τον παρουσίασαν πιά με ζωγραφική προσωπικότητα. Ο έμπρεσσιονισμός του δώθηκε μ' ένα ατομικό διακοσμητικό τρόπο. Άργότερα έκαμε κι άλλη έκθεση στην Αθήνα και παρουσίασε για μια ακόμη φορά την ώριμότητα του ταλέντου του.

Ο κ. Γιολδά-

σης είναι σήμερα ένας σχηματισμένος ζωγράφος με καθαρή ατομικότητα, που διατηρεί όμως μέσα στην τέχνη του όλη την πολύχρωμη άγροτική ζωή της Θεσσαλίας, όλη την απλότητα του χωριού και του

χωριαφιού του Θεσσαλικού κάμπου...

\*\*

Ζωγράφος θεσσαλός αρκετά προχωρημένος, μά όχι ακόμα με ρωμαλέα προσωπικότητα είναι ο κ. Γ. ΚΟΣΜΟΣ (Κοσμαδόπουλος). Βολιώτης Τραπεζίτης και πάντα φιλότεχνος, έρασιτεχνικά άσχολήθηκε με την ζωγραφική από χρόνια τώρα. Και σαν παρουσίασε σε μια ομαδική έκθεση μια θαλασσούλα, έκαμε έντύπωση ή πρωτότυπη παρατήρησή του και ή καλαίσθητη τεχνική του. Επειτα εξέθεσε και άλλα έργα του κ' έκαμε και μια ατομική έκθεση. Έτσι παρουσίασε πολλές έλαιογραφίες του, μά με διαφορετικές κατευθύνσεις και τεχνικές. Απ' αυτές έδειχνε πώς δέν εύρηκε ατομικά δικό του δρόμο. Όσο που έψαχνε και έφερνε πολλές φορές ώραία άποτελέσματα. Τώρα καταγίνεται στη ζωγραφική πιά συστηματικά. Η γνωστή οικονομική άτυχία του,

τον έκαμε να ριχτή πιά συστηματικά στη ζωγραφική. Έτσι ή εργασία του πέρνει πιά τη μορφή τεχνίτη που ώριμάζει και βαδίζει για την όριστική του τελειοποίηση.

\*\*

Αυτή είναι ή εμφάνιση της Θεσσαλίας σήμερα στη λογοτεχνία και στην καλλιτεχνία. Μιλήσαμε όμως μόνο για λογοτέχνες και καλλιτέχνες. Βέβαια ή Θεσσαλία σήμερα έχει και μουσική και κάθε ώραία τέχνη. Μά μεις σημειώσαμε μόνο τα ξεχωριστά δημιουργικά ταλέντα.

Όσα είπαμε μαρτυρούν βέβαια μιάν άνθηση. Μιάν άνοιξη έπειτα από τα χρόνια της νέκρας και της δουλείας. Μια ξαναγέννηση της Θεσσαλίας στον κόσμο των γραμμάτων και των τεχνών. Μια άνοιξιάντικη πνοή, που εύχόμαστε να ήξει ένα μέλλον πιά ώραίο, πιά φωτεινό, πιά καρποφόρο.

(Αθήνα, 1935) ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

## “ΤΟ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙ,”

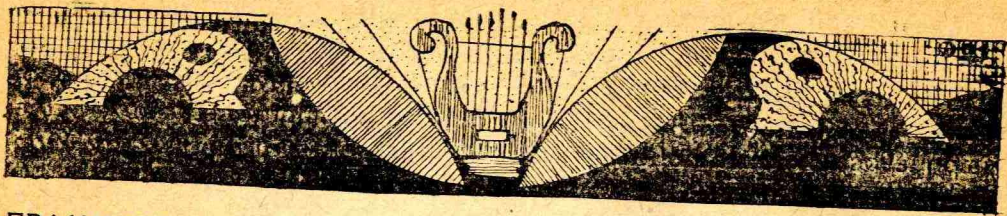
Πάντα στην έρημιά εκεί στο κοιμητήρι  
ολόϊσιο καρτερεί μόνο το κυπαρίσσι  
και στον καθένα που γιορτάζει χαροπανηγύρι,  
ξόδια κερνά απ' τη δικιά του στοιχειωμένη βρύσι.

Κι' όλο κερνά αδιάκοπο της λύπης το νερό  
για το νεκρό που θάφτηκε το παλληκάρι  
μά κάποτε κερνάει πειό πολύ πικρό  
για την ώμορφονεία πουταν σωστό μαργαριτάρι.

Κι' όταν ή νύχτα πειά βουβή το πέπλο της φορέση  
κάπως βουϊζει λύπημένα μ' άγκωμαχητά  
κι' απ' τον άγέρα γέρνει, λές τώρα θα πέση!  
«Είνε το κλάμμα του θλιμμένο» μ' αναφυλλητά!

Θ ρ ό — ι ς Μ ά — η ς





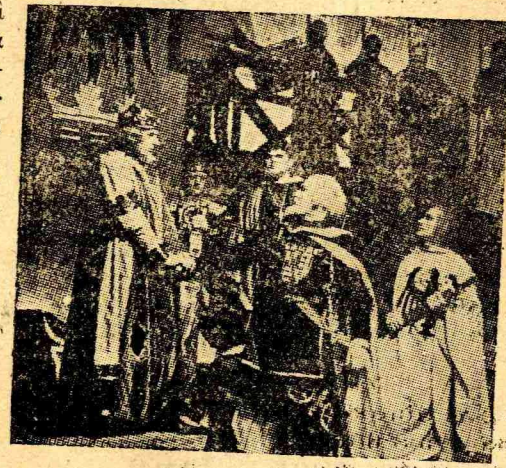
ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠ' ΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

## Η ΠΡΤΗ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ

**Φ**ΥΓΟΝΤΑΣ από μίαν ατμόσφαιρα όχι θεατρικά ήλεκτρισμένη ήταν φυσικό να πάθω αυτό που λέγεται θάμπωμα, δίχως να είναι πλέρια και αντίκειμενικά δικαιολογημένη ή κατάσταση αυτή. Το να κρίνη κανείς μ' ένα μέτρο τόσο μικρό, όσο αυτό που η Ελληνική σκηνή μας έδωσε στα τελευταία χρόνια είναι πολύ επικίνδυνο. Γι' αυτό και η κριτική ξεκινάει πάντα υπό την δολοκληρωμένη αντίληψη του καλού και του ωραίου για να βγάλει τὰ συμπεράσματα της προκειμένου να κρίνει ένα οποιοδήποτε έργο. Εμείς δυστυχώς μόνο τον οδηγό μας έχουμε την διαίσθηση που μας φέρνει πέρα απ' τη θλιβερή πραγματικότητα κι έξω απ' αυτήν, όταν ζούμε την καλλιτεχνική μας νηπιακή ηλικία. Κι' η διαίσθηση δεν φτάνει τις πότερες φορές. Είναι κάτι που χρειάζεται με την προοπτική πώς υπάρχει κάποιος ή γνώση. Και πάσχει όταν λείπει η παράδοση.

νερό, πώς όσα γράφω παρακάτω δεν είναι παρά πρώτες έντυπώσεις δίχως αξιώσεις και προπάντων κρίσεις με κριτήριο υποκειμενικό και για μένα τουλάχιστον άτελές.

Το θέατρο και εδώ όπως σ' όλο τον κόσμο περνάει μια διαβατήρια κρίση για την οποία ο περίφημος ιστορικός του θεάτρου Κραίνγκ ειπε πως είναι στην ουσία ένα μοτίβο που διαρκώς επαναλαμβάνεται



Μία σκηνή απ' το δυνατό έργο του D. Eckart «Heinrich der Hohenstaufe» Στο Schauspielhaus του Αμβούργου

παναλαμβάνεται μέσα στο πέρασμα του χρόνου απ' τη χαδιάρα «σκηνή», έτσι για να προκαλέσει θόρυβο και ενδιαφέρο. Γίνεται στις μέρες μας μια πάλη ανάμεσα στους μοντέρνους και τους «κλασικούς». Η Γερμανία του Εθνικοσοσιαλισμού και του αντισημιτισμού ξεκαθάρισε τα ανήσυχα πνεύματα και σήμερα βρίσκεται σ' ένα δρόμο που θα μπορούσε να ονομασθῆ ξαναγύρισμα στην κλασική αντίληψη της τέχνης μ' όλο που ο άρχηγός της προπαγάνδας Dr Goebbels με θέρη και πειστικότητα ευαγγελίζεται μια νέα καλλιτεχνική αύριο.

Παρακολουθώντας τον, στον έναρκτηριο λόγο πούβγαλε στην Staatsoper, όμολογώ πως διέκρινα τον άνθρωπο της θέλησης και της δράσης χωρίς να μπορώ να πω πως πεισθηκα απ' τὰ επιχειρήματα και τις προοπτικές του.

Καρστικός ενάντια στην παλιά προεθνικοσοσιαλιστική κατάσταση της τέχνης και ειδικά του θεάτρου, άνάλυσε τὰ λάθη που γενόντουσαν και μίλησε με θέρη για το Γερμανικό θέατρο τηςήμερον. Αντρωθήκαμε, ειπε, απ' τὰ δεσμά μίας σκλαβιάς που λεγότανε κυριαρχία των «αστέρων» και μπαίνουμε σ' έναν καινούριο δρόμο ομαδικής εργασίας κάτω απ' την πολιτική καθοδήγηση του κόμματος και του άρχηγού.

Μά όταν άνοιξε η αυλαία τὰ λόγια ξεχάστηκαν και η όμη πραγματικότητα μίλησε με την άτροντακτη σχετικότητα της. Τὰ παλιά μοτίβα δεν άλλαξαν. Άλλάξετε μόνο τὰ πρόσωπα. Τίποτα άλλο. Αυτό γενικά. Ειδικά για μένα που παρακολούθησα τή σειρά της εβδομάδος θεάτρου, στα μεγαλύτερα θέατρα του Αμβούργου ήταν μεγάλο. Είδα κάτι που πολλές φορές άκουσα και που όμως δεν μπορούσα να πολυπιστέψω. Θυμάμαι όταν κάποτε διάβαζα τὰ γράμματα του μακαρίτη Φώτου Πολίτη απ' τή Γερμανία, στην «Πρωία», πόσο παράξενα μου φαινότατε τούτα πάνω-κάτω τὰ λόγια: «Στο Γερμανικό θέατρο δεν υπάρχει θεατρίνα που να μπορεί να λύση τον ιμάντα των υποδημάτων της Μαρίκας της Αλκαίου και της Κυβέλης και δύσκολα βρίσκονται θεατρίνοι της αξίας ενός Βεάκη κ. ά.». Δεν μπορούσα να φαντασθώ ένα τέτοιο πράγμα. Κι' όμως να που άρχίζω να μπαίνω στη λύση του προβλήματος. Ξεκινώντας απ' την άρχή που ο πατέρας του Γερμανικού θεάτρου Σρόοντερ έμπασε, άρχη που προέρχεται σε τούτες τις λέξεις: «πώς στη σκηνή δεν βρίσκομαι παρά μονάχα για να συμπληρώνω», και βλέποντας και σταθμίζοντας—όσο μπορεί κανείς να σταθμίση σε λίγες παραστάσεις— πρόσωπα και πράγματα διαπίστωσα ότι η προσωπικότητα του Καλλιτέχνη οβύνει μέσα στην άφη-

ρημένη έννοια της άρμονίας και στη συγκεκριμένη της τάξης και πειθαρχίας.

Ένας λαός που έχει την άπέραντη ύπομονη— στοιχείο άπαραίτητο για την τάξη— και που διαφέρει τόσο απ' το δικό μας, μπορεί βέβαια να φτάση ως την πλέρια εξαφάνιση της προσωπικότητας, όμως αυτό δε σημαίνει πως το άτομο χάνεται ολότελα! Δεν μπορώ βέβαια άκόμα να πω αν η μεγάλη και επιβλητική προσωπικότητα του σκηνοθέτη κβει τὰ φτερά των θεατρίνων που μπορούν να πετάξουν κάπως ψηλότερα απ' τις άλλες, εκείνο όμως που πρέπει εδώ να τονίσω είναι πως υπάρχουν μερικές στιγμές που ο τεχνίτης χάνει την προσγείωσή του και ξεφεύγοντας από τὰ ανθρώπινα φτάνει στα κορφοβούνια της τέχνης. Κι' όταν αυτή η άπογείωση γίνεται ομαδικά τότε μιλούμε για ένα σύνολο τέλει, όταν όμως σταθῆ άνήμπορο το κοπάδι, τότε δυο περιπτώσεις υπάρχουν. Η πρώτη είναι να ξεφύγη ο διαλεχτός και να χωράξη με το πέταγμα του την άπόσταση, άπόδειξη η Μαρίκα μας στις παραστάσεις της έλευθέρας σκηνής και η χωριτωμένες γοιές του σκηνοθέτου κ. Σ. Μελά. Κι' η δεύτερη περίπτωση είναι να περιοριστῆ το σύνολο σε μια άπόδωσή δύνατη από δλους και επόμενα όχι άρτια σε ύψος μα σε πειθαρχία και άρμονία. Αυτό το τελευταίο είναι το κύριο χαρακτηριστικό του Γερμανικού θεάτρου, όπως το είδα ως τη στιγμή. Και κανείς άς μη μου πῆ ότι δεν είδα εκείνο που πρέπει, γιατί νομίζω πως τώρα με την επίσημη εβδομάδα του θεάτρου μονάχα την καλή άψη του θεάτρου είδαμε.

Ο θεατρίνος εδώ στη Γερμανία είναι ένας εύσυνείδητος εργάτης της τέχνης. Δουλεύει άκούραστα και παρουσιάζεται μετρημένος σε όλα του. Ποιθενά δε θα δῆς τή χοντροκόπια και τη φλυαρία στις κινήσεις. Μετρημένα όλα ως την τελευταία λεπτομέρεια, Κελοζυγισμένα όσο δεν φέρνει.

Η regia, κλασική. Δεν λείπει τίποτα απ' τον άκρατο ρεαλισμό. Το κοινό, το άτέλειωτο κοινό δη-



ο κεντρικά καθρωμένο στη θέση του. Μια ατμόσφαιρα τελετουργική. Κάτι σαν εκκλησιά και σαν σχολείο, από κείνα τα παλιά σχολεία που βασιλεύει ή η συχία και ή τάξη. Μονάχα όταν παίζεται κάποια κωμική σκηνή, ξεσπάει όλος εκείνος ο κόσμος — πάντα πάνω από 2000 — στα άκράτητα και γκαρδιακά γέλοια. Και γελούν τόσο εύκολα στη χώρα που βασιλεύει ή στυγνότητα και ή τυπικότητα.

Στάθηκα ιδιαίτερα στο παράγοντα αυτό της καλλιτεχνικής κίνησης, στο δέκτη να πω της τέχνης, γιατί πολλές

φορές μου δόθηκε ή ευκαιρία στην Ελλάδα να διαπιστώσω πως το θέατρο και γενικά ή τέχνη λογαριάζεται σαν μέσο ψυχαγωγίας μόνο. Νομίζω πως λίγοι είναι κείνοι που μπορούν να κάνουν τη διάκριση ανάμεσα στο ψυχαγωγικό και μορφωτικό σκοπό της τέχνης και πως επόμενα πρέπει να δοθῆ μια κάποια προσοχή στον τομέα αυτό, τώρα που γίνονται ευγενικές προσπάθειες για την αναγέννηση του θεάτρου μας.

Ἀμβούργο 22-6-35 ΤΑΚΗΣ ΜΟΥΖΕΝΙΔΗΣ  
Σκηνοθέτης

## ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΩΝΑ

Χλωμές άχτίδες ξεψυχούν, κι' άπλώνεται τὸ δέϊλι.  
Τὰ πρῶτα φῶτ' άνάψανε στὴν πέρα γειτονιά,  
Λίγ' άστεράκια παίζουνε σαν φῶς από καντήλι,  
Κι' άρχιζ' ή παγωνιά.

Λιγνές φωνές από παιδιά σὲ κάποι' αὐλῆ άκόμα...  
Ἄχος κάμπανας μακρυνῆς γιὰ τὸν έσπερινό.  
Δυὸ τρεῖς έργάτες βιαστικοὶ με σφραγισμένο στόμα  
περνᾶν' ένα στενό.

Ρωμαντικές μεταλλαγές τὰ σχήματα τῶν ἴσκιων.  
Σπαράζει ὁ γκιώνης έρημος στὴ φούντα μιᾶς έλιᾶς,  
Σκέπασ' ὁ άγέρας τ' άπαλό ψιθύρισμα τῶν ρείκιων,  
τῆς λεύκας, τῆς φτελιᾶς!

Καρτερικοὶ στὰ σπίτια τους γυρνοῦν οἱ κοινοβίτες.  
Πέφτει τὸ βράδυ πληχτικό—τῆς θαλπωρῆς, χαρά,—  
Κι' ένα τραγοῦδι μακρυνό, πὸν λένε οἱ παροριτές,  
Στὴ νύχτα σπαρταρᾶ...

Μήτσος Λυγίζος

## ΜΟΥΣΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

### Ο ΕΚΦΥΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

#### Ο ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ

«Η Μουσική εξευγενίζει τὸν άνθρωπο...» Ἀπὸ αἰῶνες τώρα, τ' άνθρωπινα χεῖλη επαναλαμβάνουν τὴ φράση αὐτὴ πούχει καταντήσει αισθητικός ὄρος Ἀλλοίμονο! Σήμερα μπορούμε νὰ τὴ μεταβάλλουμε λέγοντας: «Η Μουσική εξαγριώνει τὸν άνθρωπο!»

Ἄν κάποτε ἦταν γι' αὐτὸν πλούσια πηγὴ ευγενικῆς αισθηματικότητας, σήμερα τὸν μεταφέρει σὲ κανιβαλλικές, χωρὶς ὑπερβολή, χῶρες! Ἄν μιὰ φορὰ ἐλίκνιζε τὴν ψυχὴ του με τὰ ἀθάνατα μεγαλοεργήματά της, σήμερα τὸν αποκοιμίζει σχεδὸν μ' αὐτὰ καὶ τὸν ξυπνᾶ με τὰ παραστρατήματά της, με τὶς βεβιασμένες τῶν τροπικῶν ὀνυμῶν καὶ τῶν ξωτικῶν τραγουδιῶν τοῦ Νότου.

Πολλὰ σκέφτονται: Ἄραγε ἡ μουσικὴ παραγωγὴ τῆς ἐποχῆς μας, ἡ μουσικὴ τῆς τζάζ εἶναι καὶ μουσικὴ ἐξέλιξις; Ἄλλοι ἀπαντοῦν: Ὁχι! Ἡ τζάζ δὲν εἶναι ἐξέλιξις, εἶναι ἓνα στιγμιαῖο παραστράτημα! Κι' ἔχουν δίκιο. Ἡ μουσικὴ γενικὰ δὲν ἐξελίσσεται ἀπὸ δεκαετίας. Ἐξακολουθοῦν βέβαια νὰ ὑπάρχουν μεγάλοι, σεβαστοὶ μύστες της—ὅπως ὁ Mascagni, ἐκπρόσωπος τῆς μελοδραματικῆς τάσης, ἢ ὁ Richard Strauss, συνεχιστής τοῦ ἔργου τῶν προπάππων του—μὰ ὑπάρχουν καὶ οἱ ἄπειροι δολοφόνοι της, πὸν τὴ σκλάβωσαν κάτω ἀπὸ τὶς... μεγαλοφυεῖς των μαπακέτες, κι' ἔκοψαν τὸ δρόμο στὸν ὅποιο τὴν εἶχαν ὀδηγήσει τόσο θριαμβεντικά οἱ ἀναλοιῶτες φυσιογνωμίες τοῦ περασμένου αἰῶνα: τὰ ψηλὰ μέτωπα τῶν Wagner, Beethoven, Schubert, Berlioz κ. λ. π. κ. λ. π.

Πῶς μπορεῖ νὰ χαρακτηρίση κανεὶς τοὺς παράφρονες αὐτοὺς πὸν προσπαθοῦν νὰ ἐκφυλίσουν τὴ Μουσικὴ Τέχνη; Τὸ κίνημά τους ἐπέτυχε. Ἴσως ναί! Ἐν

μέρει. Δὲν εἶχαν ἀρχές, κι' ὁμως κατώρθωσαν νὰ σκορπίσουν τὴν ἀναρχία καὶ νὰ τῆς δώσουν ἓνα ὀρισμένο κῦρος! Κι' ὅλα αὐτὰ γιατί;

Μήπως γιὰ νὰ ἱκανοποιηθῆ τὸ μουσικὸ ἔνστικτο τοῦ ἀνθρώπου με τὸ ὅποιο τὸν ἔχει προικίσει ἡ φύση, πρέπει ν' ἀκούη τὶς κανιβαλλικὲς συγχορδίες; Γιὰ νὰ διασκεδάσῃ πρέπει νὰ μιμηθῆ τοὺς χοροὺς τῶν ἀγρίων; Δὲν τοῦ ἔφταναν οἱ γλυκὲς μελωδίες τῶν περασμένων; οἱ μεθυστικοὶ στρόβιλοι τοῦ βάλς; Γιατί ν' ἀφήσῃ τὰ παρείσακτα αὐτὰ κουνήματα τῶν μιούζικ-χῶλ νὰ κυριαρχήσουν, γιατί νὰ προσκυνήσῃ τοὺς μαύρους με τὶς ἐξωφρενικότητές τους;

Κι' ἂν ἀκόμα ὑποθεθῆ, ὅπως ἰσχυρίζονται μερικοὶ, ὅτι ἡ λαϊκὴ μᾶζα δὲν ἱκανοποιεῖται καὶ δὲν καταλαβαίνει τὶς βαρεῖες σελίδες τῶν μεγάλων ἔργων, γιὰ τὴν νὰ μὴν ἐξελιχθῆ ἡ μουσικὴ στὸν ὀμορφο δρόμο πὸν χάραξεν ἓνας Tsaiikovsky, ἓνας Gounod, στὰ ἑλαφρὰ μοτίβα ἑνὸς Strauss ἢ κι' ἑνὸς Schubert ἀκόμα πὸν τὰ περίφημα lieds του γράφθηκαν ἀποκλειστικά γιὰ τὸ λαό; Ὁ νέος κόσμος εἶναι ἡ καταστροφὴ τῆς μουσικῆς. Ὁ νέος κόσμος κι' ὁ ἐκκεντρισιμὸς πὸν πέρασε τὸν Ἀτλαντικὸ καὶ εἰσέδυσσε καὶ στὴν πὸν ἀπόκρυφη γωνιά τῆς Εὐρώπης! Ὁ μοντερνισμὸς εἶναι ἐκεῖνος πὸν ἔσεισε τὴ μουσικὴ τέχνη ἀπὸ τὰ θεμέλιά της καὶ τὴν ἀνάγκασε νὰ ἐκφυλιωθῆ.

Οἱ θιασῶτες, οἱ λάτρεις τῆς ἀληθινῆς σχολῆς λιγότεψαν καὶ θὰ λιγοστεύουν ὄλο καὶ περισσότερο ὅταν ὁ κόσμος θὰ λατρεύῃ τὴν τζάζ. Λίγοι εἶναι οἱ ἀληθινοὶ μουσικοὶ πὸν σαν ἐστιάδες διιτηροῦν τὴ φλόγα τῆς Τέχνης.

Εἶναι καρὸς ν' ἀκουσθῆ ὁ κώδωνας τοῦ κινδύνου. Εἶναι καιρὸς νὰ στερέψῃ



ὁ ὀρυθητικὸς αὐτὸς χεῖμαρρος ποὺ ἦρθε νὰ πλημμυρίσῃ τὸν πολιτισμένο κόσμον μετὰ τὰ νερά τῆς Ἀφρικῆς καὶ τῆς Πολυνησίας. Φθάνει πειὰ! Εἶναι ντροπή, ἔμας τοὺς Εὐρωπαίους ποὺ ἐκπολιτίσαμε τοὺς ἀγρίους λαοὺς καὶ ποὺ ντύσαμε τὴ γύμνια τους, νὰ μᾶς ἐνθουσιάζουν οἱ πρωτόγονες καὶ ἀναρθρες κραυγές τους καὶ οἱ ἄξεστοὶ τοὺς χοροί. Ἄς ξαναγυρίσουμε στὸν ἀληθινὸ, στὸ φωτεινὸ δρόμον τῆς τέχνης. Ἄς ξαναθυσιάσουμε στοὺς βωμοὺς τῶν στηλοβατῶν τῆς Μουσικῆς. Ἄς λικνιστοῦμε στὴ μέθη ἐνὸς Βάλς. Ἄς ἐξευγενιστοῦμε, ὁ καθεὶς ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν του παραγωγὴν, ἢ ἔστω καὶ ἀπὸ τὴν ξένην, ὅταν βρισκεται αὐτὴ στὸ πλαίσιο τοῦ ἀνθρωπισμοῦ...

Ὅχι! Ἡ μουσικὴ παραγωγὴ τῆς Ἐποχῆς τῆς διαβολικῆς τζάζ δὲν εἶναι ἐξέλιξις τῆς ἐλαφρᾶς μουσικῆς ποὺ θεμελίωσαν ἕνας Falla, ἕνας Léhar, ἕνας Kalman. Λάθος τὸ ὑποστηρίζουν μερικοί. Ζοῦν καὶ ὁ Léhar καὶ ὁ Kalman, μὰ ποτὲ δὲν αἰσθάνθησαν τὴν ἀνάγκη νὰ

παραθέσουν μέσα στὸ διαρκῶς αὐξανόμενον ἔργο τους σελίδες Ἀφρικανικοῦ χρώματος. Βαδίζουν στὴ σωστὴ ἐξέλιξη. Δὲν κάμουν ἐξωφρενικὰ ἄλματα. Εἶναι οἱ εὐσεβεῖς μύστες τοῦ Μεγάλου Ἔργου ποὺ ἔμεινε. Τὸ ἔργο τους εἶναι λαοφίλητο καὶ ὅμως ἔχει τὴν ἀπόχρωση ποὺ τοῦδωσαν οἱ χθεσινὲς μεγαλοφυΐες.

Καὶ περιμένουν καὶ αὐτοὶ ὅπως καὶ τόσοι ἄλλοι ποὺ νοιώθουν τὴν τέχνην, τὴ στιγμὴν ποὺ ἡ Εὐρώπη θὰ χορτάσῃ ἀπὸ τοὺς Ἀφρικανικοὺς καρπούς. Καὶ αὐτὸ θὰ γίνῃ χωρὶς ἄλλο. Μήπως κάθε τάσις μοντέρνα δὲν λησμονήθηκε δίνοντας τόπο σὲ νέον ἐξωφρενισμό; Ἄς εὐχηθοῦμε μόνο μετὰ τὸ ἀναπόφευκτο ναδίρ τῆς τζάζ νὰ μὴν ἀνατείλῃ νέος καρπὸς τοῦ Μοντερνισμοῦ. Ὅπωςδὴποτε ὅμως ἡ ἀληθινὴ Μουσικὴ δὲν τελείωσε τὴν ἐξέλιξίν της καὶ θὰ βασιλέψῃ γιὰ πάντα γιὰτὶ εἶναι Ἀθάνατη, ἴσως ὅσο καὶ ἡ ζωὴ!...

Καλλιθέα—Ἀθηνῶν

Γιάννης Ἀηδονόπουλος

Comtesse de Noailles  
L' Honneur de Souffrir

## ΧCVII ΑΝΟΙΞΗ

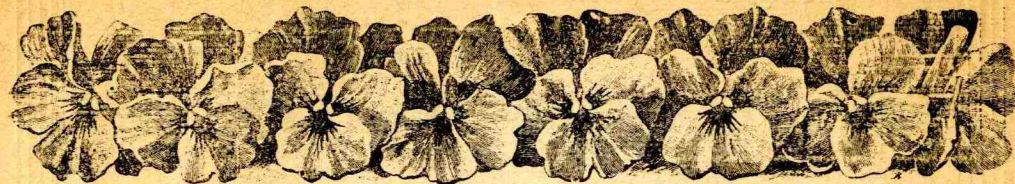
Εἶν' ἡ ἡμέρα ἡ χλιαρὴ π' ἀνθίζει ἡ πασχαλιά,  
Κάποιου πουλιοῦ τερέτισμα πλανιέται φτυχισμένο.  
Καὶ μῦλο ποὺ τὸν οὐρανὸν τὸν λούζει ἡ ἀντηλιά.  
Νομίζεις πῶς τὰ σύγνεφα τότε κρατοῦν δεμένο.

—Τὶ δισταγμὸς πλανιέται στὰ σύγνεφα ποὺ πᾶν  
Σιγὰ σιγὰ νὰ σβύσουν! — Πόσες φορές σὲ εἶδα  
Ἄνοιξη νὰ ξανάρχεσαι, στίς φλέβες μου νὰ σπᾶν  
Οἱ θρήνοι σου ποὺ ὠδήγαγαν σὲ μέθης καταγιῖδα!

Μ' ἀπόψε ἡ προσπάθειά σου ἡ ἀβέβαιη μετὰ τυλεῖ  
Καὶ συλλογιέμαι πῶς θάρθῃ—ποιὸς ξέρει πῶς καὶ πότε.  
Ὅταν σωθοῦνε οἱ Στιγμές καὶ ὁ χρόνος θὰ καλεῖ  
Νὰ ὀβύσσουνε στοὺς παγετοὺς οἱ αἰῶνες—θάρθῃ τότε

Ἡ μέρα ποὺ πάνω στὴ Γῆ, νεκρὴ ἀστροσκοπία,  
ἡ πράσινη χλιαράδα Σου δὲ θὰ φυτρώσῃ πιά.

Ἀπόδοση—ΜΙΜΗ ΤΣΟΥΚΛΑΡ



## ΠΑΡΑΜΙΛΗΜΑ

Τῆς Δίδος ΑΥΡΑΣ ΠΑΓΑΣΟΥ

**Π**ΕΡΝΟΥΣΑ ταχτικά ἀπ' τὸ μισογκρεμισμένο ἀψηλὸ σπίτι, ὄχι γιὰτὶ μ' ἔβγαζε ὁ δρόμος, μὰ γιὰτὶ μετὰ τραβοῦσαν δυὸ μάτια μαύρα, κομένα. Νᾶταν ἀπὸ οἶχτο αὐτῆ ἢ ἀνίκητη φλογερῆ... ἔλξη ποὺ μετὰ τραβοῦσε γιὰ κεί, νᾶταν ἀπὸ συμπάθεια, γιὰ ἀπὸ συνήθεια; Βασανίστηκα κάμποσο καιρὸν ν' ἀπαντήσω στὰ τρία αὐτὰ ἔρωτήματα. Ἀργότερα κατάλαβα ἢ μᾶλλον ἔδωσα στὸν ἑαυτό μου μιὰ ἐξήγηση πῶς ἦταν μονάχα χαιρεκάκια. Ναι. Μᾶρεζε νὰ βλέπω τὰ μάτια τοῦ ἄρρωστου ποὺ κάθονταν ὀλημερίς στὸ παραθύρι καὶ ἀγνάντευε κάμπο καὶ βουνὰ π' ἀπλώνονταν μπρὸς του προκλητικά. Καὶ ἔνοιωθα μι' ἄρρωστημένη χαρὰ σὰν ἀντίκρουζα τὴ φλογερὴ δίψα τῆς ζωῆς ποὺ τρεμόπαψε στὴ θολὴ ματιά του. Μὰ ποὺ τὸ βρισκαν τόσο φῶς κείνα τὰ μάτια καὶ λάμπανε παράξενα στάχνοφωτο τοῦ δειλινοῦ; Νᾶτανε ἄραγε θολωμένα ἀπ' τὴν φλόγα τοῦ πυρετοῦ ποὺ τὸν σιγοέλυωνε ἢ νᾶταν οἱ πόθοι του ποὺ καφτοὶ περουνιαζαν τὸ μέτωπό του; Καὶ μετὰ βασάνιζε καὶ μένα τώρα τὸ ἐρώτημα «ὡς πότε θὰ λάμπανε αὐτὰ τὰ μάτια καὶ ἀπὸ ποῦ τὸ κλέβαν τόσο φῶς»;

— Νᾶτανε μιὰ κρύφια φλόγα ἀγάπης ποὺ πυρπολοῦσε τὴ καρδιά του καὶ ἡ φλόγα αὐτὴ ἀντιφεγγίζονταν στὰ δυὸ γυαλένια μάτια; Ναι, ναί, αὐτὸ θᾶταν ἀλλοιῶς δὲν

μποροῦσαν αὐτὰ τὰ μάτια νᾶχαν τόση δίψα, τόσο φῶς. Ὅμως ἔμένα μούρχονταν νὰ γελάσω δυνατὰ στὴ σκέψη «μὲ τί δικαίωμα μποροῦσε ν' ἀγαπήσῃ αὐτὸς ὁ ἄρρωστιάρης ποὺ ἔλυωνε ὀλημερίς τὸ στῆθος»; Ἐ! Καὶ ἔπειτα; Σὰν εἶχε λαμπερὰ μάτια τὸ θαρροῦσε δικαίωμα αὐτό; Δὲν καταλάβαινε πῶς ἡ παράξενη μορφάδα ποὺ σκέπαζε τὰ μάτια του ἦταν μονάχα ἡ δίψα τῆς ἀγάπης γιὰ τὴ ζωὴ; Νὰ γιὰτὶ συχνοπερνοῦσα ἀπ' τ' ἀψηλὸ παραθύρι.—Γιὰ νὰ γεμίση ἀπὸ ἄγρια χαρὰ ἡ καρδιά μου στάντικρυσμα τοῦ ἀπόκληρου συνάδερφου ποὺ ἔλυωνε μέρα μετὰ τὴν μέρα τὸ κορμί του καὶ ἔλαμπαν πιότερο τὰ μάτια του. Καὶ ἔνοιωθα χαρὰ γιὰτὶ ἐγὼ κρατοῦσα μὲς τίς χούφτες τὴ ζωὴ, ἐνῶ αὐτὸς τὴν ἔβλεπε μακρὰ καὶ δὲν εἶχε τὴ δύναμη ν' ἀπλώσῃ τὰ χέρια καὶ νὰ ζητήσῃ κάτι γιὰτὶ τὸ παραθύρι ἦταν ἀψηλὸ.

Πολλὲς φορές τὸν ἔβλεπα νὰ γράφῃ κρατώντας τὸ μέτωπό του λὲς καὶ ἤθελε νὰ ἡσυχάσῃ τίς σκέψεις του ποὺ τοελλοχόρευαν στὴ θολοῦρα τοῦ νοῦ του...

Καὶ ἦρθε κάποιον ἀπόγεμα καὶ μαζί μετὰ τίς τελευταῖες ἡλιαχτίδες σβύσαν καὶ τὰ μάτια τοῦ ἄρρωστου ποιητῆ. Καὶ ἔσβυσαν, ὄχι γιὰτὶ τέλειωσε τὸ ὄψος τους, μὰ γιὰτὶ ἔτσι τὸ θέλησε αὐτός!

Φτωχέ μου ἀλήτη, ἂν ἄκουγαν οἱ



## ΣΥΧΩΡΑ ΜΕ ΜΗΤΕΡΑ

Κουράστηκαν τὰ πόδια μου, Μητέρα, νὰ γυρίζω, ἐδῶ κι' ἐκεῖ στήν ξενητεία, μὲ σύντροφο κανένα, μαζί σου θέλω νὰ βρεθῶ, σὰν πρῶτα νὰ κερδίζω, τὰ χάρδια σου καὶ τὰ φιλιὰ τὰ τόσ' ἀγαπημένα.

Κι' ἦταν ὁ πόνος ποῦνοιωσα, τόσο σκληρὸς Μητέρα, πού μόν' ἀπ' τὴν ἀγάπη σου τὴ λεφτεριά προσμένω, σὰν θὰ βρεθῶ γονατιστός, στὰ πόδια σου μιὰ μέρα, καὶ θυμηθῶ κάποιον καιρὸ παλὸν εὐτυχισμένο.

Τοὺς φίλους μου τοὺς ξέχασα, χρόνια τώρα πού λείπω, κι' εἶναι καιρὸς πού ἔφυγα... ἀμέτρητ' εἶν' οἱ μῆνες, ἀλήθεια θὰ μεγάλωσαν τὰ δέντρα μας στὸν κῆπο, κι' οἱ γιόμορφες τριανταφυλλιές θ' ἀνθίσανε καὶ κείνες.

Καὶ θᾶνα ἄγιες οἱ στιγμές καὶ θεία κείνη ἡ ὥρα, πού θὰ βρεθῶ στὸ σπίτι μας, εὐτυχισμένος πάλι, χωρίς σκοπὸ σὲ πίκρανα, λησμόνησε τὴ μπόρα, συχώρα με καὶ σφίξε με στήν μητρικὴ σ' ἀγκάλη.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΦΛΙΑΣΙΟΣ

πεθαμένοι θὰ ξεχώριζες μέσ' ἀπ' τοὺς ψεύτικους λυγμούς μου ἕνα ξερὸ ξετοίπωτο γέλοιο καὶ θ' ἀναρριγοῦσες.

Καὶ τὸ γέλοιο μου, τὸ χαιρέκακο γυναικεῖο γέλοιο μου σὲ συντρόφεψε ὡς τὴν στερνή σου κατοικία. Κι' ἂν ἔβλεπαν οἱ πεθαμένοι κι' ἔ-

βλεπες τὴν ἄλλη μέρα μὲ πόση λαχτάρα ψαχούλευαν τὰ βουρκωμένα μάτια μου στήν ἄδεια κορνίζα τοῦ παραθυριοῦ σου θὰ μοῦ χαμογελοῦσες θλιβερά, Μὰ οἱ πεθαμένοι φτωχέ μου ἀπόκληρε οὔτε ἀκοῦνε κι' οὔτε βλέπουν...

Ἄλμυρος 1935

## ΜΥΣΤΗΡΙΟ...

Τοῦ κ. ΤΑΚΗ ΚΡΟΚΙΟΥ

**Α**ΠΟ χρόνια γνωριζόμασταν μὲ τὸ Γιώργη. Παιδιά ἀκόμα. Αὐτὸς Μικρασιάτης. Ἦρθε μαζί μὲ τ' ἄλλα κνηγημένα πουλιὰ τῆς πολεμικῆς καταγίδας καὶ καταστάλαξε στήν μικρὴ μας πολιτεία.

Εἶχαμε ζήσει χρόνια δόλακερα στὰ ἴδια μαθητικά θρανία. Ὑστερα τὸν ἔχασα. Εἶχε τελειώσει τὸ Γυμνάσιο κι' ἔφυγε γιὰ τὴν Ἀθήνα. Πέρασαν λίγα χρόνια κι' ὕστερα πάλι ξαναφάνηκε. Πόσο ὅμως εἶταν ἀλλαγμένος. Ὁ λεβέντης νέος, πού στὰ μάτια του ζωγραφίζονταν ὅλη ἡ φλόγα τῆς μαγεμένης Ἀνατολῆς, τῆς πατρίδας του, δὲν εἶταν τώρα παρὰ ἕνας νηγέρος. Δὲν θάπρεπε νάτανε πάνω ἀπὸ 25-26 χρονῶ κι' ὅμως φαινότανε γιὰ σαράντα. Ἦρθε καὶ μᾶς βρῆκε στὸ καφενεδάκι τῆς γωνιάς, πού πηγαίναμε ἀπὸ τότες σὰν τελειώσαμε τὸ Γυμνάσιο. Ἡ θλίψη του ζωγραφισμένη στὸ πρόσωπό του. Τὸ ὄραϊό του μελαχροινὸ κεφάλι εἶταν τώρα γερό. Κανένας μας δὲν τόλμησε νὰ τὸν ῥωτήσῃ πού εἶτανε τόσοσιν καιρὸ. Ἡ ἔκφραση τοῦ προσώπου του λὲς καὶ μᾶς ἔκανε νὰ νομίζουμε πὼς εἶναι ἱεροσουλία νὰ θελήσουμε νὰ μάθουμε κάτι γιὰ τὴ ζωὴ του μετὰ τὸ χωρισμὸ μας... Ἕνας πέπλος μυστηρίου τὸν σκέπαζε δόλακερον. Καθότανε στήν καρέκλα μελαγχολικὸς κι' ἡ ματιὰ του ὀιζνότανε ἔξω σὰ νᾶψαχνε κάτι νὰ βρῆ πού τὸχε ἀπὸ καιρὸ χαμένο.

Βράδιασε πιά. Βγήκαμε ἔξω. Περιπατοῦσε πλάι μας χωρὶς νὰ μιλάει. Ἡ ἀτιμόσυτα γίνηκε βαρειά. Ἡ μελαγχολία τοῦ Γιώργη μεταδόθηκε καὶ σὲ μᾶς.

Σὲ μιὰ στιγμή μ' ἀρπάζει ξαφνικὰ ἀπ' τὸ μπράτσο!

— Πᾶμε νὰ πιοῦμε, λέει.

Μεῖς οἱ ἄλλοι ξαφνιαστήκαμε. Εἶμασταν τρεῖς κι' αὐτὸς τέσσερες. Δὲ φέρομα ἀντίρρηση. Συχνὰ τὰ βραδιάκια περ-

νούσαμε ἐγώ, ὁ Πάνος κι' ὁ Κώστας ἀπ' τὴν ταβέρνα τοῦ Μπάρμπα-Σπύρου καὶ κεῖ στῆς ρετσίνας τῆ ζέστη θυμόμαστε παλιές ἀγάπες, ὄνειρα, τρέλλες... Ὁ Πάνος πάντα κάτι θᾶχε νὰ πῆ γιὰ τὴ Σούλα πού ἔτσι χωρὶς λόγο τὰ χάλασε μαζί της κι' ὁ Κώστας πάλι μὲ παράπονο ἔλεγε πὼς αὐτὸν δὲν τὸν προσεχαν ἡ γυναίκες... Πήγαμε... Μέσ' στήν ταβέρνα εἶταν ἄλλες δυὸ παρέες. Δυὸ ἐργάτες πού τρώγανε μὲ ὄρεξη φασολάδα καὶ πίνανε τὸ κατσουράκι τους. Πιὸ πέρα δυὸ γνωστοί μας, ταχτικοὶ πελάτες τοῦ Μπάρμπα-Σπύρου... Καθήσαμε... Ὁ Γιώργης παράγγειλε μεζὲ καὶ κρασί κι' ἀρχίσαμε τὸ φαγοπότι. Στὴν ἀρχὴ ἔτρωγε λαίμαργα. Ἀμάσητα σχεδὸν τᾶρριχνε κάτω τὰ κομμάτια τὸ κρέας, κι' ἔπινε τὸ κρασί του ὡς τὸν πάτω. Δὲ μίλαγε καθόλου. Ἐμεῖς κοιτάσαμε μὲ περιέργεια... Σὲ μιὰ στιγμή σταμάτησε... Ἐπινε τώρα σιγὰ ἤσυχά τὸ κρασί του, καὶ εἶχε ἔρθει στὸ κέφι. Γελοῦσε. Ἔτσι χωρὶς νὰ λέμε τίποτε ἀστεῖο. Ξεκαρδιζότανε στὰ γέλια. Ὑστερα πάλι σοβαρεύτηκε, ξεροκατάπιε λίγο κι' ἀρχισε νὰ λέη:

— «Θὰ σᾶς πῶ κάτι, ἂν ἔχετε ὄρεξη νὰ μ' ἀκούσετε. Λοιπόν. Θυμᾶστε πού ἔφυγα ἀπὸ δῶ ἔ! Κατεβαίνοντας στήν Ἀθήνα ἔδωσα ἐξετάσεις στὸ Πανεπιστήμιο. Γράφτηκα στὰ Νομικά. Θυμᾶσαι σὺ Τάκη μου, πάντα σοῦλεγα πὼς θέλω νὰ γίνω δικηγόρος, εἶχα κλίση σ' αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα... Κι' εἶχα μεγάλες φιλοδοξίες, ὄνειρα... Καὶ θὰ τις πραγματοποιοῦσα νὰ τὸ ξέρετε, ἂν.... Ἀλλὰ θὰ τὸ πῶ μὲ τὴ σειρά. Ἀπ' τίς πρῶτες μέρες γνωρίστηκα μὲ μιὰ συνάδελφο φοιτήτρια τῆς Νομικῆς κι' ἐκείνη. Καὶ νὰ δεῖς. Εἶμασταν σχεδὸν πατριῶτες. Εἶταν Συμφοιτήτρια. Τὴ λέγαν Σούλα. Μελαχροινούλα, κόντη μὲ κάτι μάτια, πού βγάζανε φωτιές. Κ' εἶχε καὶ μιὰ



μόρφωση σπάνια. Πηγαίναμε βόλτες τις πρώτες μέρες και μιλήσαμε πολύ πάνω σε ζητήματα πνευματικά. Μιά μέρα, δὲν ξέρω πῶς, ἢ συζήτηση στὸν ἔρωτα. Εἶταν πολὺ χειραφετημένη, μὰ δὲν εἶχε κείνο τὸν ἄρρωστο ὑπερμοντερνισμό πού δὲ τὸν χωνεύω καθὼς ξέρετε. Εἶχε καταφέρει μονάχα ν' ἀπαλλαγεῖ ἀπ' τὶς προλήψεις... Κάθε μέρα τὴν εὕρισκα ἔξω ἀπ' τὸ Πανεπιστήμιο. Καμμιά φορά πού δὲν ἐρχότανε ἔφαχνα μὲ τὸ μάτι νὰ τὴ βρῶ καὶ σὰ δὲν τὴν ἔβλεπα, εἶχα μιὰ ἀκατανόητη στενοχώρια... Νὰ μὴ τὰ πολυλογῶ... Εἶχα καταλάβει πᾶς ὅτι τὴν ἀγαποῦσα, ἀλλὰ δὲν τολμοῦσα νὰ τῆς τὸ πῶ. Δὲν ξέρω ἂν σὰς ἔτυχε ποτές ἕνα τέτοιο πρᾶμα... Σὲ γυναῖκα πού ἀπόχτησες μαζί τῆς ὑπερβολικῆς οἰκειότητα δύσκολο πολὺ εἶναι νὰ ἐκμυστηρευτῆ κανεὶς ἔρωτα... Μιά βραδιά εἶχε φεγγάρι θαυμάσιο. Τὴν παρακάλεσα νὰ βγεῖ νὰ πᾶμε βόλτα.

— Πολὺ ῥωμαντικὸς μοῦνινες τώρα τελευταῖα, μοῦ λέει. Τὰ λόγια τῆς κείνα μὲ εἶχαν λυπήσει λίγο. Ἦρθε ὁμως. Πήγαμε μακριά· πεζοί. Βαδίζαμε πλαί-πλαί χωρὶς νὰ μιλάμε. Σὲ μιὰ στιγμὴ πέρασε τὸ χέρι τῆς στὸ μπράτσο μου. Κι' ἐγὼ ἔσκυψα καὶ τῆς τὸ φίλησα. Δὲν ἔφερε ἀντίρρηση. Σὰ νὰ τὸ περιμένε. Εἶχε νιώσει τάχα πῶς τὴν ἀγαποῦσα; Σταματήσαμε ὕστερα κι' οἱ δυὸ ἀπότομα. Τῆς πῆρα τὰ δυὸ χέρια κι' ἄρχισα νὰ τῆς λέω ἕνα σωρὸ γλυκόλογα. Στὴν ἀρχὴ δὲ μίλαγε καθόλου. Ὑστερα ἔγειρε τὸ κεφάλάκι τῆς στὸ στήθος μου. Τῆς πῆρα ἀπαλὰ στὰ χέρια μου τὸ κεφαλάκι τῆς καὶ τὰ χέρια μου ἐνώθησαν μὲ τὰ δικὰ τῆς. Πόση ὥρα βάσταξε κείνο τὸ φιλί; Δὲν ξέρω. Ἐκινήσαμε καὶ πάλι γιὰ τὸ σπίτι. Τὸ φεγγάρι τ' ἀσήμωνε ὅλα γύρω, τὰ ἐξαύλωνε. Κι' ἡ δικὴ μας ἢ ψυχὴς κείνη τὴν ὥρα εἶχαν ἐξαυλωθεῖ. Προτόγνωρα εἶταν γιὰ μένα τὰ αἰσθήματα, πού πλημμυροῦσαν τὴν ψυχὴ μου. Ἀπὸ τότε ζούσαμε σὰν παντρεμένοι. Ξενοίκιασε τὸ δωμάτιό τῆς κι' ἦρθε καὶ κάθησε στὸ δικό μου. Δὲ ζούσαμε πιά στὴ Γῆς. Νομίζαμε πῶς πετούσαμε στὰ οὐράνια. Ποτές τῆς δὲ μοῦκα-

νε λόγο γιὰ στεφάνωμα. Λὲς κι' αὐτὸ τὸ ζήτημα δὲν τὴν ἀπασχολοῦσε καθόλου. Ἐγὼ νὰ σὰς πῶ εἶχα τὶς πιὸ ἀγνὲς διαθέσεις γι' αὐτὴν κι' ὅ,τι μοῦ ζητοῦσε θὰ τὸκανα. Χωρὶς αὐτὴ ἐνιωθα πῶς δὲ μπορούσα νὰ ζήσω. Λεφτὰ βέβαια δὲν εἶχε καθὼς δὲν εἶχα καὶ γώ. Ἀλλὰ γι' αὐτὸ δὲ μ' ἔνοιαζε. Ἦμουνα ἱκανὸς νὰ τὴ ζήσω».

(Ἐδῶ ὁ Γιώργης σταμάτησε. Ρούφηξε τὸ κρασί του. Κροτάλισε λίγο τὴ γλώσσα του λὲς κι' ἤθελε νὰ νιώσει ὅλη τὴ γλύκα τοῦ κρασιοῦ. Ἐρριξε γύρω τὴ ματιὰ του στὴν ταβέρνα, πού εἶχε γεμίσει καπνοὺς ἀπ' τὶς μπιριτζόλες, ποῦνηνε ὁ Μάριμπα - Σπύρος στὴ σκᾶρα. Ὑστερα ἔακολούθησε:)

— «Εἶχα πάρει ἕνα ἄλλον ἀγέρα τώρα. Δούλευα μὲ ὄρεξη. Πήγαυνα τὰ βράδια σὲ μιὰ φημερίδα. Ἐκανα κάτι μεταφράσεις ἀπ' τὰ γαλλικὰ καὶ μερικὲς ἄλλες μικροδουλιὲς τῆς σύνταξης. Ἐβγαζα τώρα διπλὴ δουλιὰ. Νόμιζα πῶς εἶχα ξαναγεννηθεῖ. Κι' ἤμουνα τόσο αἰσιόδοξος γιὰ τὸ μέλλον. Πίστευα πῶς ἡ εὐτυχία θάτανε αἰώνια. Κι' εἶχα κάθε λόγο νὰ τὸ πιστεύω αὐτό».

(Ἐδῶ σταμάτησε πάλι λίγο ὁ Γεώργης. Ρούφηξε τὸ κρασί του πάλι. Ἐνα βάρος φαινότανε νὰ τὸν πιέζει. Κόμποι ἰδρώτα γέμισαν τὸ μέτωπό του).

— «Ἐνα βράδι, περασμένα μεσάνυχτα, σὰ γύρισα ἀπ' τὴ δουλιὰ βρήκα πάνω στὸ τραπέζι μας ἕνα τόσο δὰ χαρτάκι. Κι' ἔγραφε: «Γιώργη μου, φεύγω. Μὴ ζητᾶς ἐξηγήσεις. Φρόντισε νὰ μὲ ξεχάσεις. Γειά χαρά. Ἡ Σούλα σου». Πέστε μου τώρα σεὶς φίλοι μου, τί σημαίνουν ὅλα τοῦτα. Ἐγὼ μέχρι τώρα δὲ μπόρεσα νὰ λύσω αὐτὸ τὸ μυστήριο. Εἶναι τάχα ὅλες οἱ γυναῖκες ἴδιες; Εἶναι ὅλες μυστήριο σὰν τὴ Σούλα; Δὲν ξέρω...»

Ἔτσι τελείωσε ὁ Γεώργης κι' ἔπεσε πάλι στὴν ἴδια τὴν ἀρχικὴ μελαγχολία. Καὶ μαζί του μελαγχολήσαμε καὶ μεῖς, ὁ Πάνος περισσότερο, γιατί κι' ἡ δικὴ του ἱστορία ἔμοιαζε μὲ τοῦ Γεώργη, καὶ προσπαθήσαμε νὰ λύσουμε τὸ μυστήριο..

Πόσες καὶ πόσες ὁμως Σοῦλες δὲ συναντᾶμε κάθε μέρα στὴ ζωή...

Ἄλμυρος 1935

## ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΝ ΤΗΣ ΛΑΡΙΣΗΣ

Μελέτη τοῦ κ. Δ. ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗ

Γ'.

Εἰς τὴν δισκοβολίαν ἡ προσπάθεια τοῦ ἀθλητοῦ ἦτο νὰ ρίψη τὸν δίσκον ὅσον τὸ δυνατόν μακρότερα. Μὲ τὸ ἀκόντιον ἔπρεπε συγχρόνως νὰ ἐπιτύχη καὶ ὠρισμένον στόχον.

Τὸ παγκράτιον ἀπετέλει κρᾶμμα τῆς πάλης καὶ τῆς πυγμαχίας. Κατὰ τὴν σωζομένην ἐπιγραφὴν, νικητῆς εἰς τὸ παγκράτιον ὑπῆρξεν ὁ Νικοκλῆς ὁ υἱὸς τοῦ Νικοκλέους Κλειτ... Πιθανῶς κατήγετο ἀπὸ τὴν ἀκμάσασαν εἰς τὴν ἀρχαιότητα πόλιν Κλείτορα τῆς Ἀρκαδίας.

Διὰ νὰ δώσουν εἰς τὸν δρόμον τὸν πρακτικὸν χαρακτήρα τῆς στρατιωτικῆς ἀσκήσεως, εἰσήγαγον τὸν ὀπλίτην, δρόμον, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ὀρομεὺς ἔφερεν ὄλην τὴν βαρεῖαν πανοπλίαν του. Εἰς τὸ ἀγώνισμα τοῦ ὀπλίτου δρόμου νικητῆς ἀνεδείχθη εἰς Λακεδαιμόνιος.

Ὅπως ὑπῆρξεν εἰς τὴν ἀρχαιότητα περίφημον τὸ Θεσσαλικὸν ἱππικόν, περίφημοι καὶ ἔκτακτοι ἦσαν καὶ αἱ ἄρματοδρομίαι τῆς Λαρίσης. Καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτοὺς τὸ μονοπώλιον τῆς νίκης τὸ κατεῖχαν οἱ Θεσσαλοὶ καὶ πρὸ παντὸς οἱ Λαρισαῖοι. Εἰς τὰς ἱπποδρομίας εἶχαν χωριστὰ ἀγωνίσματα διὰ τοὺς ἵππους, πού εἶχαν τελείαν τὴν ἡλικίαν των (κέλητι τελείω) καὶ χωριστὰ διὰ τοὺς πῶλους (κέλητι πωλικῶ). Εἰς δὲ τὰς ἄρματοδρομίας τὰ ἄρματα ἐσύροντο ἢ ἀπὸ δύο πῶλους (συνωρίς πωλικῆ) ἢ δύο ἵππους (συνωρίς τελεία) ἢ ἐσύροντο ἀπὸ τέσσαρας πῶλους (ἄρμα πωλικόν) ἢ τέσσαρας ἵππους (ἄρμα τελείον). Εἰς τὸ τέθριππον ἄρμα νικητριά φέρεται μία Λαρισαία,

τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα δὲν διασώζει ἢ ἐνεπίγραφος πλάξ. Ἡ τύχη ἐφθόνησε τὴν δόξαν τῆς. Εἰς τὰς ἱπποδρομίας καὶ ἄρματοδρομίας τὸ βραβεῖον τῆς νίκης δὲν ἀπενέμετο εἰς τὸν ἡνίοχον ἢ τὸν ἵππεά, ἀλλ' εἰς τὸν ἰδιοκτήτην τῶν ἵππων. Καὶ δι' αὐτὸ εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ἐστεφανώθησαν καὶ γυναῖκες, ἐνῶ αὐταὶ δὲν ἐδικαιοῦντο, ἐπὶ ποινῇ θανάτου, οὐδὲ νὰ παρίστανται ὡς θεαταί, ἐὰν ἦσαν ἔγγαμοι. Αἱ κόραι παρίσταντο ἐλευθέρως.

Εἰς τὰς ἱπποδρομίας τὸ γραφικώτερον ἀγώνισμα, τὸ ὁποῖον ἦτο κατ' ἐξοχὴν Λαρισαϊκόν, ἦτο ἡ ἀφιπολαμπάς. Ἐνῶ τὰ ἄλογα ἔτρεχαν ποῖον νὰ φθάσῃ πρῶτον, οἱ ἵππεις ἐκρατοῦσαν εἰς τὰ χέρια των ἀπὸ μίαν λαμπάδα ἀναμμένην, ἢ ὁποία δὲν ἔπρεπε νὰ σβύσῃ, ἕως ὅτου ὁ ἵππος ἐφθάνε εἰς τὸ τέρμα. Εὐμορφον θὰ ἦτο καὶ τὸ ἀφιπποδρομᾶν. Εἰς αὐτό, ἐνῶ ἔτρεχε τὸ ἄλογον, ὁ ἵππεὺς κατήρχετο καὶ ἀνήρχετο πάλιν ἐπ' αὐτοῦ. Ἐὰν ἢ λέξεις προῆλθεν ἀπὸ τὸ ἀφιπποδρομᾶν, τότε ἴσως τὸ ἀγώνισμα νὰ ἐτελείτο μὲ δύο ἵππους δι' ἕκαστον ἵππεά, ὁ ὁποῖος, ἐνῶ ἐγίνετο ὁ ἀγών, πότε ἐπήδα εἰς τὸ ἕνα καὶ πότε ἵππευε τὸ ἄλλο ἄλογόν του.

Ἄλλ' εἶχεν ἡ ἀρχαία Λάρισα καὶ τὰς ταυρομαχίας τῆς ἢ ταυροθηρίας. Αἱ ταυρομαχίαι ἐδῶ ἐγίνοντο εἰς χρόνους πολὺ προγενεστέρας τῆς ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς. Τὸ ἀγώνισμα αὐτό, καθ' ὃν ἐτελείτο τρόπον, ὑπῆρξεν ἀγώνισμα κατ' ἐξοχὴν Θεσσαλικόν, μαρτυροῦν ὁμως, ὅτι ἐδῶ ὑπῆρχαν ἕνας ἀνώτερος πολιτισμὸς καὶ λεπτότερα ἂν



θρώπινα αίσθήματα. Ἀπὸ τὰς ἰσπανικὰς ταυρομαχίας, ὅπως καὶ σήμερα γίνονται, ὁ κόσμος γνωρίζει, ὅτι ἡ προσπάθεια τοῦ ταυρομάχου εἶναι νὰ πλήξη τὸν ταύρον εἰς τὸ καίριον τοῦ τραχήλου του καὶ νὰ τὸν φονεύσῃ. Τοῦ παλαιόντος ταύρου ὁ θάνατος ἀναδεικνύει νικητὴν τὸν ταυρομάχον.

Ἄλλ' εἰς τὴν Θεσσαλικὴν πρωτεύουσαν αἱ ἀρχαῖαι ταυροθηρίαι διεξήγοντο «δίχα ξύλον καὶ σιδήρου». Ὅπως περιγράφει τὸ λαρισαϊκὸν ἀγώνισμα ὁ Γάλλος Charlot, οἱ ταῦροι ἀφήνοντο καὶ ὠρμούσαν εἰς τὸν εὐρύτατον στίβον. Ἐκαστος ἰππεύς, ἀπὸ τοὺς Θεσσαλοὺς ταυρομάχους, χωρὶς νὰ κρατῇ εἰς τὰ χέρια του μήτε ξύλον μήτε σίδηρον, παρακολουθοῦσε ἕνα ταῦρον, μὲ τὸν ὅποιον πλέον καὶ ἀπησχολεῖτο. Καὶ ὁ ἀγὼν ἐνηλλάσσετο πότε ὁ ἰππεὺς νὰ καταδιώκῃ καὶ νὰ στενοχωρῇ τὸν ταῦρον, καὶ πότε νὰ τὸν ἀποφεύγῃ, ὅταν τὸ θηρίον ἐστρέφετο κατ' αὐτοῦ. Τὸ ἀλληλοδιάδοχον αὐτὸ κυνηγητὸ ἐπανελαμβάνετο πολλάκις, ἕως ὅτου ὁ ταῦρος ἐξηντλεῖτο ἀπὸ τὴν κόπωσιν. «Ἵστερα ἀπὸ τὴν κόπωσιν αὐτὴν ὁ ἰππεὺς ταυρομάχος, χωρὶς νὰ κατέλθῃ ἀπὸ τὸ ἄλογόν του, ἔδραττε τὸν ταῦρον ἀπὸ τὰ κέρατά του καὶ τὸν ἐξήπλωνε κατὰ γῆς. Κατὰ τὸν Charlot λοιπόν, ὅταν ἐπήρχετο ἡ ἕκ τῆς κοπώσεως ἐξάντλησις τοῦ ταύρου, ὁ ἰππεὺς τὸν ἔπιανε ἀπὸ τὰ κέρατα καὶ τὸν ἐξήπλωνε κατὰ γῆς, χωρὶς αὐτὸς νὰ κατέλθῃ ἐκ τοῦ ἵππου του.

Ἄλλὰ φαίνεται, ὅτι ἐκ τῶν ἀρχαίων κειμένων δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ μία ἄλλη γνώμη. Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι εἰς τοὺς Ἑλληνας συγγραφεῖς ἀμυδρὰ τινα ἴχνη τῆς ταυρικῆς αὐτῆς πάλης εἴμποροῦμεν νὰ εὕρωμεν καὶ αὐτὰ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὡς ἐν παρόδῳ παραγμένα, ὅπως εἰς τὸν Δίωνα. Ἐπίσης εἰς τὴν ἀνθολογίαν τοῦ Φιλίππου

εὐρίσκομεν τὸ κάτωθι ἐπίγραμμα : Θεσσαλῆς εὐίππος ὁ ταυρολάτης χορὸς ἀνδρῶν, χερσὶν ἀτευχῆτοις θηρσὶν ὀπλιζόμενος, δενδροτυπεῖς πῶλους ζεύξει σκιρτήματι ταύρων, ἀμφιβαλεῖν σπεύδων πλέγμα μετωπίδιον, ἀκρότατα δ' ὡς γῆν κλίνας ἅμα κεῦροπον ἅμμα θηρὸς τὴν τόσσην ἐξεκύλισσε βίην.

Καὶ ἐν μεταφράσει :

Τῶν Θεσσαλῶν ἀνδρῶν χορὸς ποὺ μ' ἄλογα καλὰ τοὺς ταύρους κυνηγᾷ

κατὰ τῶν θηριῶν μὲ χέρια ὀπλισμένος, δίχως

ὄπλα, γιὰ τὰ πηδήματά των πωλάρια ποὺ τὰ δένδρα

γγίζουσι θὲ νὰ ζεύξῃ

κοιτῶντας μὲ τὸ βρόχο τὸ κεφάλι ἐκείνων νὰ μπλέξῃ.

Καὶ μ' ὄλη του τὴ δύναμη στῆ γῆ σὰν γύρη

τὸν εὐκολόσφυχτο τραβῶντας βρόχο τὴν τόση τοῦ θηρίου δύναμι κατακυλάει.

Καὶ τὸ μὲν ἐπίγραμμα αὐτὸ ἀφορᾷ ἕνα ἄλλο ἀγώνισμα, ἐκ τῶν Θεσσαλικῶν ταυρομαχιῶν. Ἄλλὰ διὰ τὰς ταυρομαχίας τῶν Θεσσαλῶν ἠσχολήθησαν καὶ Ῥωμαῖοι συγγραφεῖς. Ἐκ τούτων ὁ μὲν Πλίνιος λέγει, ὅτι τῶν Θεσσαλῶν εὐρημα εἶναι τὸ νὰ καταβάλλουν τὸν ταῦρον πηδῶντας ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὅτι ὁ Καῖσαρ πρῶτος τὸ θέαμα τοῦτο μετέφερεν εἰς τὴν Ῥώμην. Ὁ δὲ Σουετόνιος ἱστορεῖ, ὅτι καὶ ὁ Κλαύδιος παρουσίασεν εἰς τὴν Ῥώμην ἰππεῖς Θεσσαλοὺς, οἱ ὅποιοι ἔργον εἶχαν νὰ κυνηγοῦν μέσα εἰς τὸ ἵπποδρόμιον ταύρους ἀγρίους καὶ, ὅταν οἱ ταῦροι ἀπέκαμναν νὰ πηδοῦν ἐπάνω των, καὶ ἀπὸ τὰ κέρατα σύροντες εἰς τὴν γῆν, νὰ τοὺς καταρρίπτουν.

(Στὸ ἐπόμενο τὸ Δ', μέγος)

## Η ΧΡΕΩΚΟΠΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΕΩΚΟΠΗΜΕΝΟΙ ΚΡΙΤΙΚΟΙ ΜΑΣ

ΓΙΝΕΤΑΙ μιὰ συστηματικὴ προπαγάνδα τὸν τελευταῖο καιρὸ, ποὺ πρέπει ὄχι μόνον νὰ στηλιτευτεῖ ἀπὸ τὸν καθένα φίλο τῆς τέχνης, μὰ καὶ νὰ κινήσῃ τὴν ἀγανάκτηση ὄλων μας, σὲ σημεῖο τέτοιο, ποὺ νὰ σκεφτοῦμε πιά στὰ σοβαρὰ πῶς θ' ἀντιπαλαίψουμε θαρραλέα ἐναντίον της. Γιατί, χωρὶς ὑπερβολή, ἡ προπαγάνδα αὐτὴ ἄρχισε κι' ὄλας νὰ ἐπηρεάζει ὀρισμένους κύκλους, ἄρχισε νὰ μᾶς παρουσιάζει τ' ἀποτελέσματά της, ποὺ κάθε ἄλλο, παρά εὐχάριστα εἶναι.

Τί συμβαίνει; Διάφοροι—νέοι καὶ παλιοί, χωρὶς ἐξαίρεση,—ἀποτυχημένοι ποιητές, βρίσκοντας καταφύγιο στὴν κριτικὴ, ποὺ ὅπως ἔχει καταστήσει στὸν τόπο μας δὲν ἀπαιτεῖ καμμιάν **εἰδικὴ κατάρτιση** καὶ παίρνοντας, ἴσως, παράδειγμα ἀπὸ τὸ δάσκαλό τους Φῶτο Πολίτη, ποὺ ἂν στάθῃκε ἕνας ἀρνητῆς, εἶχεν ὅμως ἀναμφισβήτητα μιὰ καλλιτεχνικὴν ἰδιοσυγκρασίαν, ποὺ τὸν προφύλαξεν ἀπὸ πολλὰ παραστρήματα, βγῆκαν στὰ φανερά κι' ἄρχισαν χωρὶς ντροπὴ νὰ διακηρῦσσουν πῶς ἡ ποίησις ἐχρεωκόπησε στὶς μέρες μας.

«Ποιὰ εἰρωνία τραγικὴ, λέει ἕνας ἀπ' τοὺς νεοφανερωμένους αὐτοὺς κριτικούς, γιὰ τὸν προορισμὸ τοῦ σημερινοῦ ποιητῆ, ποὺ ἀντὶ νὰ παρακάθεται ῥοδοστεφανωμένος στὰ συμπόσια τῶν ἡρώων καὶ κρατώντας τὴν πινδαρικὴ λύρα νὰ ξαφνιάζει μὲ πρωτάκουστους ἤχους τοὺς ἀετούς καὶ τοὺς λύκους,

σκουρργιάζει σὰν ἄχρηστο σιδερικὸ στὰ μouxλιασμένα κατώγια τῆς παράδοσης ἢ ξαφνοχτύπητος ἀπὸ ὑστερικὴ λαχτάρια λυτρωμοῦ ὄρμᾶ καὶ τὰ σπάξει ὄλα, ποτίζει μὲ πετρέλαιον τὰ τριαντάφυλλα καὶ ξεπροβάλλοντας ὕστερα σὲ κυβιστικὰ μπαλκόνια, ξεγυμνῶνεται καὶ χορεύει πριμιτιβιστικά, προσπαθώντας νὰ συνταιριάσῃ τὰ πριμιτιβιστικά του κινήματα μὲ τοὺς ὄγκους καὶ τὰ σχήματα τῆς μοντέρνας ἀρχιτεκτονικῆς! Τέτοιο ἀπάνω κάτω εἶναι τὸ θέαμα τῆς σύγχρονης ποίησής μας» κ. τ. λ. κ. τ. λ.

Ἄλλος, μιλώντας γιὰ τοὺς νεοφάνους ποὺ γράφουν, καταλήγει σὲ ἀκόμα χειρότερα συμπεράσματα, ἴσως γιὰ τὸν οἱ νέοι, μὲ τὰ πρῶτα τους δοκίμια, δὲν ἔφτασαν νὰ εἶναι τοῦλάχιστον Γκαίτε ἢ Βύρωνες!... Κι' ἄλλοι, ἀνάλογα μὲ τὸν τρόπο του ὁ καθένας, κάνουν ὅ,τι μποροῦν γιὰ νὰ μᾶς πείσουν—ἐμᾶς ὄχι, ἐκείνους ποὺ τοὺς θαυμάζουν ἴσως—πῶς ἡ ποίησις ἐχρεωκόπησε πιά ὀλότελα στὶς μέρες μας.

Μὰ ὄχι, φίλοι μου! Ἄν ἐξαίρεσει κανεὶς ἕνα ὀρισμένον ἀριθμὸ—μικρὸν ἢ μεγάλο, ἐδιάφορο—ἀνθρώπων, ποὺ ἐξακολουθοῦν νὰ γράφουν ποιήματα, χωρὶς νὰ εἶναι καθόλου ποιητές, κι' ἂν θελήσῃ νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς ἄλλους ποὺ μένουν μὲ ἀγαθὴ διάθεση καὶ μὲ καλὴ πίστη στὸ δρόμο τους καὶ στὶς δημιουργίες τους, θὰ δεῖ πῶς ἡ ποίησις ὄχι μόνον δὲν ἐχρεωκόπησε στὶς μέρες μας, μὰ ἀντίθετα



βρίσκεται σε μιὰ τέτοια ἀνθηση, πού μᾶς δίνει ὄλο τό δικαίωμα νά πιστεύουμε πὼς ἡ σημερινὴ ἐποχὴ θὰ μᾶς παρουσιάσει ἐκπλήξεις.

Δὲ θέλω νά πῶ πὼς βρισκόμαστε μπροστὰ σὲ μεγαλοφυΐες. Ἐδῶ ἀκριβῶς εἶναι ἡ παρεξήγηση: Μεγαλοφυΐες δὲν γεννιοῦνται εὐκόλα σήμερα, οἱ ἰδιοφυΐες ὅμως δὲν θὰ λείψουν ποτέ. Κι' ὅταν δὲν τις ἐνθαρρύνουμε, δὲν τις ὑποστηρίξουμε, δὲν τις ἀγκαλιάσουμε τις ἰδιοφυΐες αὐτές, εἶναι ἐπόμενο νά μαραθοῦνε κάτω ἀπὸ τ' ἀμείλιχτα χτυπήματα τῶν χρεωκοπημένων κριτικῶν μας. Γιατί αὐτοὶ πραγματικά εἶναι οἱ χρεωκοπημένοι.

Ὁ ἕνας, γράφοντας μιὰν ὑπεύθυνη ἱστορία τῆς Νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἀρνεῖται κάθε ἀξία σὲ μεγαλόπνοους ποιητές, ὅπως στὸν Καβάφη, κι' ἀπ' τοὺς νεώτερους στὸν Καρυωτάκη, ὁ ἄλλος, διαβάζοντας δέκα βιβλία μεγάλων ποιητῶν ὅλων τῶν αἰώνων, θέλει τοὺς σημερινούς νά εἶναι ἐφάμιλλοι, ἂν ὄχι ἀνώτεροι ἀπ' αὐτούς.

Ἡ τέχνη καὶ ἡ ποίηση φυσικά, εἶναι τὸ καθρέφτισμα κάθε ἐποχῆς. Καὶ ἡ ἀνήσυχη ἐποχὴ μας εἶναι ἐπόμενο νάχει ἀνάλογη τέχνη, μὲ διαρκεῖς ἀναζητήσεις, μὲ πειράματα νά λυτρωθεῖ ἀπ' τὰ δεσμὰ τῆς παράδοσης καὶ τῆς ρουτίνας, μὲ νέες πνοές, πού ξαφνιάζουν, βέβαια, τὸν ἀναγνώστη, τὸν συνηθισμένο σ' ἄλλου εἶδους δημιουργίες.

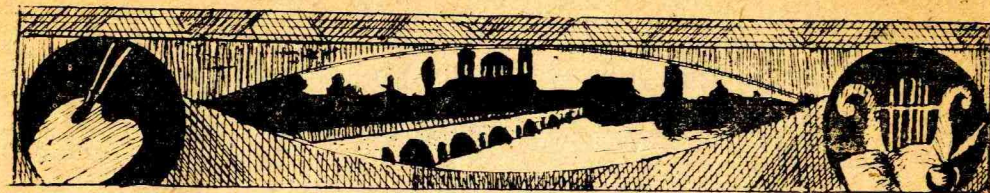
Μὰ δὲν εἶναι μόνο αὐτό. Εἶναι γνωστὸ πὼς σήμερα τὰ πάντα ἔχουν ἐξάρτηση ἀπ' τὸν οικονομικὸ παράγοντα, πού δὲ μπορεῖ κανεὶς νά τὸν παραγνωρίσει. Εἰδικὰ γιὰ

τοὺς νέους, θὰ μπορούσα ν' ἀπαριθμήσω δεκάδες ὀνομάτων ἀξιολογῶν, ἀξιολογώτατων, μπορῶ νά πῶ, ποιητῶν, ἐλάχιστα γνωστῶν, πού ἔχουνε τὴν ἐργασία τους κλεισμένη στὰ συρτάρια τους, γιατί δὲ μποροῦνε νά τῆ δώσουνε στὴ δημοσιότητα, ἀφοῦ αὐτὸ τὸ πράγμα ἔχει καταντήσει σήμερα ἀπλοῦστάτα ὑπόθεση μερικῶν χιλιάδικων. πού δὲν βρίσκονται, βέβαια, εὐκόλα ἀπὸ νέους ποιητές.

Μὰ κι' ἀπ' τὴν ἐργασία πού ἔρχεται στὸ φῶς, δὲν ἔχει κανεὶς τὸ δικαίωμα νά πεί πὼς ἡ ποίηση ἔχρεωκόπησε. Ἀντίθετα βρίσκεται σὲ ἀκμῇ, ἂν μάλιστα γίνει σύγκριση μὲ παλιότερες ἐποχές. Ὑστερα εἶναι καὶ τὸ ἄλλο: Παρακμῇ, ἢ ἀκόμα χειρότερο, χρεωκοπία, χωρὶς νά πρωτοῦπάρξει ἀκμῇ, ἀνθηση; Δὲν τὸ πιστεύω.

Ἀφήστε, λοιπόν, κύριοι κριτικοὶ τὰ ὑστερικά σας ξεφωνήματα. Αὐτὰ ἔφεραν τὸν κόσμο, τὸ κοινό, σὲ τέτοιο σημεῖο, πού ἀκούγοντας πὼς ἕνας ἄνθρωπος γράφει ποιήματα χαμογελάει εἰρωνικά ἢ κουνάει μὲ οἶχτο τὸ κεφάλι... Κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν ἀρνοῦμαι, πὼς ἐκτὸς ἀπὸ τὴ δημιουργικὴν ἐργασία, ἀσχολοῦμαι συστηματικά καὶ μὲ τὴν κριτική. Μὰ μιλώντας γιὰ τὴ σύγχρονη ποίηση, ἔχω πάντα νά ἐκφράσω μιὰ συμπάθεια γιὰ ὄλους αὐτοὺς τοὺς ὄνειροπόλους, συναδέλφους, πού ἀνάμεσα ἀπὸ τόσες δυσκολίες καὶ ἀντιδράσεις, ἐξακολουθοῦνε ν' ἀγωνίζονται μὲ θάρρος, γιὰ νά προσθέσει ὁ καθένας τὸ πετραδάκι του στὸν ὑπέρλαμπρο ναὸ τῆς Τέχνης.

Γ. ΜΥΛΩΝΟΓΙΑΝΝΗΣ



Ο ΛΑΡΙΣΙΝΟΣ ΜΗΝΑΣ

## Η ΠΝΕΜΑΤΙΚΗ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

### Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΡΙΑΔΗ

Ἀπ' τὴ Μακεδονικὴ Πρωτεύουσα πληροφορηθήκαμε τὸ θάνατο τοῦ μουσουργοῦ Αἰμιλίου Ῥιάδη, ἐπιλέκτου συνεργάτη μας.

Ὁ ἐκλιπὼν ἐπιφανὴς καλλιτέχνης γεννήθηκε στὸ Βλαχολίβαδο τῆς Μακεδονίας, σπούδασε τὰ πρῶτα χρόνια Μουσικὴ στὴ Θεσσαλονίκη καὶ ὕστερα στὸ Μόναχο καὶ στὸ Παρίσι, ὅπου γνωρίσθηκε μὲ τὸ Ντεμπυσσύ καὶ πολλοὺς ἄλλους συγχρόνους τοῦ μουσικούς.

Τὸ 1915 γύρισε στὴν Ἑλλάδα καὶ διωρίσθηκε Καθηγητὴς στὸ Ὄρειο Θεοῦκης, τοῦ ὁποῦ κατόπιν ἔγινεν ὑποδιευθυντής.

Ὁ Ῥιάδης ἔγραψε πολλὰ ἔργα, μελωδίες, μελοδράματα, ντουέττα, κουαρτέττα, ποιήματα κλπ. κι' ὅλα σχεδὸν παρμένα ἀπ' τὴν Ἑλληνικὴ ζωὴ καὶ ὠμορφιά.

Ὁ θάνατός του στέρησε τὴν τάξη τῶν καλλιτεχνῶν μας ἀπὸ μιὰ δημιουργικὴ φυσιογνωμία, ἴσως ἀναντικατάστατη στὴν πεζότητα τῆς ἐποχῆς πού περνοῦμε.

### Ο ΑΛΜΥΡΟΣ

Ὁ στενὸς καὶ μικρὸς κύκλος τῆς γραφικῆς κωμόπολης τοῦ Ἄλμυρου, ἔχει προσελκύσει ἀμέριστο τὴν προσοχή μας, μὲ τὴ συνειδητὴ, ἐνθουσιώδικη καὶ παραγωγικὴ προ-

σπάθεια μιᾶς ὁμάδας διανοουμένων νέων καὶ νεανίδων, ἀξίων θερμῶν καὶ εἰλικρινῶν συγχαρητηρίων. Τὸ παράδειγμά τους ἔρχεται σὲ μεγάλη ἀντίθεση μὲ τοὺς νέους τῶν μεγάλων Θεσσαλικῶν κέντρων, οἱ ὁποῖοι ἀπορροφημένοι ἀπ' τὰ θέλητρα τῆς πεζῆς ζωῆς, δὲ θέλησαν ἀτυχῶς νά ἐνισχύσουν τὴ μεγάλη προσπάθειά μας. Οἱ Ἄλμυριῶται διανοούμενοι ὑπερήφανοὶ ἄς συνεχίσουν τὸ ἔργο τους, ἢ στῆλες μας θᾶναι πάντα στὴ διάθεσή τους.

### ΣΤΑ ΤΡΙΚΚΑΛΑ

Ὁ γιατρός κ. Ἄστ. Τριανταφύλλου ἔδωσε στὰ Τρίκκαλα νέα διάλεξή του μὲ θέμα «Διάρροια τῶν παιδιῶν καὶ γαστρεντερίτις». Τὴν διάλεξη παρηκολούθησε πυκνὸ καὶ ἐκλεκτὸ ἀκροατήριον, τὸ ὁποῖο καὶ κατεχειροκρότησε τὸν ὁμιλητὴ.

### Ο ΦΙΛΟΣ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

Μὲ τὸν ἄνω τίτλο, ἡ «Ἐταιρεία Προστασίας Ζώων» ἐκδίδει μηνιαῖο περιοδικὸ μὲ ἀρίστην ἐμφάνιση, μὲ ἀποκλειστικὸ σκοπὸ τὴν προστασία τῶν ζώων στὴν Ἑλλάδα, ὅπου ὁ βούρδουλας, ἡ μανκούρα καὶ ἡ ἀγριότης, ἔχουν κηρύξει ἀμείλικτο διωγμὸ ἐναντίον αὐτῶν. Ἡ πολιτισμένη αὐτὴ χειρονομία εἴμεθα βέβαιοι πὼς θὰ βρῆ καὶ στὸν τόπο



μας πλατειά ἀπήχηση, στὸν ὁποῖο λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ μεγαλύτερα μερὶς τοῦ λαοῦ μας εἶναι Γεωργική, τὰ ζῶα εἶναι ὁ κυριώτερος συνεργάτης τῶν παραγωγῶν μας.

#### Η ΔΙΑΛΕΞΗ ΤΟΥ κ. Φ. ΓΙΟΦΥΛΛΗ

Στις 14 τοῦ Ἰουλίου δόθηκε ἡ 27η διάλεξη τοῦ Ὁμίλου μὲ ὁμιλητὴ τὸν κ. Φῶτο Γιοφύλλη, στὴν αἴθουσα τοῦ Κινηματοθεάτρου «ΤΙΤΑΝΙΑ» ποῦ παραχωρήθηκεν εὐγενῶς ἀπ' τοὺς φιλοπρόόδους κατόχους τῆς. Ὁ κ. Γιοφύλλη ὁμίλησεν ἐνώπιον ἐκλεκτοῦ ἀκροατηρίου φίλων τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν εὐγενῶν Τεχνῶν μὲ τὸ θέμα «Τὰ τελευταῖα ἑκατὸ χρόνια τῆς ποίησής μας». Τῇ διάλεξί του αὐτὴ συνώδεψε καὶ μὲ ἀπαγγελίες χαρακτηριστικῶν ποιημάτων τῶν κυριωτέρων ἐκπροσώπων τῶν Σχολῶν τῆς Νεοελληνικῆς μας ποίησης.

Ἀνέλυσε ἀπ' τὴν ἐμφάνιση τοῦ Ρήγα Φερραίου μέχρι σήμερα τὸ ἔργο καὶ τὶς τάσεις τῶν Σχολῶν αὐτῶν, καὶ μὲ μεγάλη συντομία τὴν βιογραφία τῶν περιφημοτέρων μας λογογράφων καὶ ποιητῶν, τὶς ἐπιδράσεις τους πᾶν ὡς τὰ Νεοελληνικὰ Γράμματα καὶ τὴ συμβολή τους στὴν ἀνθιση τοῦ σύγχρονου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ κ. Γιοφύλλης ἐκτελεῖ φιλολογικὸ τουρνέ σ' ὅλες τὶς μεγάλες πόλεις τῆς Ἑλλάδας, ἀρχισε δὲ τὶς διαλέξεις του ἀπ' τὶς Θεσσαλικές πόλεις.

#### ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΙΟΥΣ

Ἐπήραμε τὸ ἐμπνευσμένο μανιφέστο τῆς Ἐταιρείας Ἑλλήνων Θεατρικῶν Συγγραφέων ὑπὲρ τῶν καταπατουμένων δικαίων τοῦ Δωδεκανησιακοῦ λαοῦ ἀπ' τὴ τυραννικὴ φασιστικὴ Ἰταλία.

Ἐνώνουμε κι' ἐμεῖς τὴ φωνὴ τῆς διαμαρτυρίας μας μαζὺ μὲ ὄλους τοὺς διανοομένους τῆς Θεσσαλίας καὶ προσκαλοῦμε ὄλους τοὺς σκε-

πτομένους ἀνθρώπους νὰ κατατείνουν μὲ ὄλες τὶς δυνάμεις τους ἠθικὲς καὶ πνευματικὲς στὴν ἐνίσχυση τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνα ποῦ διεξάγουν οἱ σκλάβοι Ἕλληνες τῆς Δωδεκανήσου, ἐνάντια στὸν ἀπαίσιο καὶ μεσαιωνικὸ ζυγὸ τοῦ μουσαροῦ τῶν κυριάρχου.

Ὁ Ὁμιλος τῶν Διανοομένων καὶ Φιλοτέχνων τῆς πόλεώς μας ἄς συμβάλῃ μὲ ὄλες τὶς δυνάμεις κι' αὐτὸς στὸ ἱερὸ αὐτὸ κι' εὐγενικὸ καθήκον.

#### Η ΘΕΣΣΑΛΙΚΕΣ ΕΟΡΤΕΣ

Χάρη στὴ πρωτοβουλία τῆς Ἱστορικῆς καὶ Λαογραφικῆς Ἐταιρείας τῶν Θεσσαλῶν, ὁργανώνονται γιὰ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς 7)βρίου ἡ Πανθεσσαλικὲς Ἐορτὲς γιὰ τὰ πενήντάρχρονα τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Θεσσαλίας ἀπ' τὸ Τουρκικὸ ζυγὸ.

Στὴ πόλῃ μας θὰ ἐορταστοῦνε μὲ ὄλη τὴ δυνατὴ μεγαλοπρέπεια. Θὰ συμβάλουν στὴν ἐπιτυχία τους ἡ Στρατιωτικὲς καὶ Πολιτικὲς μας Ἀρχές, ὁ Δῆμος, ἡ Ἐπαγγελματικὲς καὶ βιοτεχνικὲς ὁργανώσεις, ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος καὶ τὰ πνευματικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ Σωματεῖα.

Χάρη τῶν ἐορτῶν αὐτῶν ὁ Ὁμιλος θὰ διοργανώσῃ σχετικὴ διάλεξη, θὰ ἐκδοθῇ δὲ τὸ ἐπόμενο τεύχος μας πανηγυρικὸ, καὶ θὰ συμπράξῃ στὴν ἐκδήλωση τῆς ὀφειλομένης εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς μοχθήσαντας γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς Θεσσαλίας μας Ἐθνικοὺς ἀνδρας μὲ τὸν ἐνθουσιασμό ἐκεῖνο ποῦ διακρίνει τοὺς ἐλευθέρως σκεπτομένους ἀνθρώπους.

#### Η ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

Ἐξ αἰτίας τῶν δύσκολων συνθηκῶν ἐργασίας, τῶρα τὸ θέρος, τοῦ ἐργατικοῦ καὶ τεχνικοῦ μας προσωπικοῦ, ἐκδιδομαστε καὶ τὸν μῆνα αὐτὸ σὲ διμηνιαῖο τεύχος, μὲ



#### ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

#### ΧΡΗΣΤΟΥ ΟΡΕΙΝΟΥ

### “ΛΟΓΙΑ ΣΕ ΡΙΜΕΣ”

#### (ΠΟΙΗΜΑΤΑ)

Ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία, παίρνω νὰ διαβάσω μ' ἀγάπη τὸ βιβλίον κάθε νέου λογοτέχνη. Μὰ γιὰ τὸν κ. Χρήστο Ὀρεινὸν δὲν χρειάζεται μὴ τέτοια ἐσώτερη προδιάθεση. Ἡ συμπάθεια γι' αὐτὸν πηγάζει κατευθεῖαν ἀπὸ τὴν ποιητικὴν του συλλογὴ «Λόγια σὲ Ρίμες», ποῦ τοῦ κυκλοφόρησε τὸ γνωστὸ λογοτεχνικὸ περιοδικὸ τῶν νέων «**Η ΦΛΟΓΑ**», μὲ πρόλογο τοῦ συναδέλφου κ. Γ. Μυλωνογιάννη.

Βέβαια, ὁ ἀγαπητὸς φίλος κ. Ὀρεινὸς βιάστηκε κάπως νὰ τυπώσῃ τὰ τραγούδια του κι' ἔτσι δὲν βρῆκε καιρὸ οὔτε νὰ ὀλοκληρώσῃ μερικὰ, οὔτε νὰ τ' ἀντικαταστήσῃ μ' ἄλλα. Δὲν μᾶς παρουσιάζει ἕνα ὅριμον ταλέντο, ἀλλὰ μᾶς δίνει τὴν ἐλπίδα, ὅτι πολὺ σύντομα θὰ ἐξελιχθῇ σὲ τέτοιο.

Γιατί, παρ' ὄλη τὴν ἔλλειψη πρωτοτυπίας καὶ κάποιων ἀνησυχιῶν, παρὰ τὴν κάποια στασιμότητα σὲ γνωστὰ μοτίβα, ἔχει τὴν μαεστρία νὰ στολιζῇ ὁμορφα τὰ πρὸ κοινότυπα πράγματα καὶ νὰ τοὺς δίνῃ καινούργια μορφή. Τὸ μικρὸ παράπονο γιὰ τὴ μάννα, ἡ γλυκεῖα ἀνακούφιση γιὰ τὴ συντροφιά τοῦ φίλου, μὲς' στὴν καταγίδια τῆς ζωῆς, ἡ θλίψη

τὴν ὑπόσχεση πὼς ἡ ὕλη δὲν θὰ παραβλεφθῇ νὰ συμπληρωθῇ μέχρι τέλους τοῦ ἔτους.

Τὸ πυκνοτυπωμένο ἄλλως τε τεύχος μας αὐτὸ καθὼς καὶ τ' ἄλλα ποῦ θὰ ἐπακολουθήσουν εἶνε μὴ ἀπαρχὴ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν προσπαθειῶν μας.

γιὰ τὴ ματαιότητα τῶν ὁραίων ὀνείρων, ἡ κραυγὴ του γιὰ τὴ δυστυχία, ὁ φιλοσοφημένος πόνος του γιὰ τὸν ἀγριοχειμῶνα, ποῦ τίναξε τὰ φύλλα τῆς χαρᾶς—εἶν' αἰσθήματα καὶ συναισθήματα, ποῦ σκορπᾷ ἡ τρυφερὴ ψυχὴ του καὶ τὰ νοιώθουμε, ὅπως τὰ λέει.

Ὑπάρχουν στίχοι, ποῦ μᾶς κρατοῦν ἀδιάφορους, μὰ ὑπάρχουν κι' ἄλλοι, ποῦ μᾶς συγκινοῦν, μὲ τὴν εἰλικρινειά τους. Ὁ κ. Ὀρεινὸς ἔχει πλούσιον ἐσωτερικὸ κόσμον κι' ὅσο κι' ἂν ἀκόμα δὲν ἦρθ' ἡ ὥρα νὰ τὸν δῖξῃ σ' ἄψογα καλούπια, κι' ἔτσι ἄταχτα μᾶς παραχωρεῖ τὰ μέσα νὰ τὸν γνωρίσωμε καὶ νὰ τὸν συμπαθήσωμε. Εἶν' ὁ τρόπος νὰ ἐκφράζεται περιγραφικὰ, ζωηρὰ, μὲ εἰκόνες καὶ μεταφορές, ποῦ μᾶς ἐμπνέουν τὴ σκέψη καὶ τὴ συγκίνηση.

Μὲ ξάρνιασαν, ὁμολογῶ, τὸ «Καρακατσάνικο», «Ἡ Δεσποινὴ Τρελλάθηκε» κι' «Οἱ τρεῖς φίλοι». Χωρὶς ν' ἀρνοῦνται, ἀσφαλῶς, τὴν ἐπίδρασίν τους ἀπ' τὴν ἀθάνατη Δημοτικὴ ποίηση, διατηροῦν πλέρια τὴν αὐτοτέλειά τους. Ἐχουν μὴ δροσερότητα πρωτοφάνερη, μὰ γοργότητά σὲ κύλημα, ἀπλότητα ἀνεπιτήδευτη κι' ἀφέλεια, πλοῦτο λέξεων καὶ ὀυθμοῦ—καὶ χάρι, μὴν ἐξαιρετικὴ χάρι, ποῦ πλημμυρίζεται ἀπ' τὴ γνήσια ἐμπνευσή της καὶ τὴν ἀλάθευτὴν τεχνικὴν τους· καὶ τί δὲν μᾶς λένε αὐτὰ τὰ τρία τραγούδια; Περισσότερο ὅμως, μᾶς ὑπόσχονται τὶς πρὸ αἰσιόδοξες ἐλπίδες γιὰ τὴ μελλοντικὴ πρόοδο τοῦ κ. Ὀρεινοῦ, ποῦ τὴν περιμένω μὲ βεβαιότητα.

ΤΑΚΗΣ ΔΟΞΑΣ



## ΤΑ "ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,"

Ἡ μικρὴ ἐφημερίδα «Πρόδος» τοῦ φίλου κ. Καραγιώργη, ποῦ ἐκδίδεται στὸν Ἀλμυρό, στὸ φύλλο τῆς 12|6|35 ἔγραψε μικρὸ σημεῖωμα τῆς Δίδος Αὔρας Παγᾶσου γιὰ τὰ «Θεσσαλικά Γράμματα», ποῦ ἔχει ὡς ἐξῆς: Ἐδῶ κ' ἔξη μῆνες τώρα βγῆκε στὴ Λάρισα τὸ πρῶτο θεσσαλικὸ φιλολογικὸ περιοδικὸ τὰ «Θεσσαλικά Γράμματα». Ὁ Ὅμιλος Διανοουμένων καὶ Φιλοτέχνων π' ἀνέλαβε τὴν ἀξίειαινη εὐγενικὰ προσπάθεια κίνησε μὲ τὸν ἀκλόνητο πόθο νὰ ἐξυψώσῃ καὶ νὰ φέρῃ στὸ φῶς τῶν σελίδων τῆ ντόπια φιλολογικὴ παραγωγή. Ἡ καθάρια κ' ἀγνή ποιήση τῆς θεσσαλικῆς ζωῆς, ὁ ὕμνος τῆς δημοφιλῆς τῆς πατρίδας μας Θεσσαλίας, τῆς πανώριας ἀρχόντισσας μὲ τοὺς χρυσαφένιους πλοκάμους, π' ἀπλώνονται ἐξέπλεκοι στὸν ἀτέλειωτο κάμπο, ἄρχισε ἀγάλια-ἀγάλια νὰ τραγουδιέται κ' ἄρχισαν πὰ ν' ἀγνολάμπουν τὰ πρῶτα ἀστέρια, οἱ ντόπιοι θεσσαλοὶ λογοτέχνες.

Πᾶνε τώρα ἔξη μῆνες, ποῦ τὰ «Θεσσαλικά Γράμματα» ἄρχισαν νὰ κυκλοφοροῦν εὐρύτερα σὲ κάθε Θεσσαλικὴ πόλη — ἐκτὸς ποῦ κυκλοφοροῦν καὶ διαβάζονται σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ στὸ ἐξωτερικὸ—στὸ Βόλο, στὴν Καρδίτσα, στὰ Τρίκαλα. Καὶ βλέπουμε στὰ φύλλα του ὅλη τὴν κίνηση τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν πόλεων, ποῦ διαβάζουν τὸ ξιόλογο περιοδικό. Κι' ὅμως στὸν Ἀλμυρό ποῦ καὶ πὰ τώρα μιὰ ἀξιόλογη πόλη κ' ἄρχισε ν' ἀνθίζῃ κ' ἔδῳ κάποια πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνηση, διάφοροι σύλλογοι, σωματεῖα κλπ. ὑπάρχουν πολλοὶ ποῦ ἀγνοοῦν ἴσως τὸ περιοδικὸ αὐτό. Κι' ὅπως πολλοὶ ἀγνοοῦν τὴν ὑπαρξὴ του, θ' ἀγνοοῦν βέβαια καὶ τοὺς εὐγενικοὺς σκοποὺς τῶν διανοουμένων καὶ φιλοτέχνων Λαρίσης. Δὲ μπορούμε νὰ ποῦμε πὼς ὁ Ἀλμυρὸς δὲν ἀγαπάει τὴ φιλολογία κ' ἀπόδειξη εἶναι πὼς ἔρχονται ἕνα σωρὸ ἀθηναϊκὰ περιοδικὰ καὶ βιβλία κ' ἔχουν ἀρετὴ κυκλοφορία. Πόσο μάλλον δὲν θὰ ἐνδιαφεροθῆ καὶ δὲν

θὰ προτιμήσῃ καὶ τὰ «Θεσσαλικά Γράμματα» ποῦναι ντόπια προσπάθεια κ' ἀφορᾷ τὸν τόπο μας. Ἄφου κ' οἱ γνωστότεροι παλιοὶ καὶ νέοι λογοτέχνες συνεργάζονται σ' αὐτὸ καὶ τὸ ὑποστηρίζουν, ὁ Νιρβάνας, ὁ Γιοφύλλης, ὁ Σκαρίμπας καὶ ἄλλοι. Καὶ γιὰ τὸ ἀφου ὁ Ἀλμυρὸς ἔχει τόση κίνηση καὶ δράση νὰ θέλῃ νὰ μείνῃ ἀγνωστο καὶ στὰ σύνορά του; Ἄς ἐνδιαφεροθῆ τὸ Ἀλμυριώτικο κοινὸ κ' ἄς ὑποστηρίξῃ τὸ Θεσσαλικὸ φιλολογικὸ περιοδικό, πιστεύοντας πὼς προσφέρει μεγάλη ἐκδούλευση στὴν εὐγενικὰ κ' ὑπεράνθρωπη προσπάθεια τοῦ Ὀμίλου ποῦ ἀγωνίζεται γιὰ τὸ πνευματικὸ ξεκούρασμα τοῦ τόπου μας.

ΑΥΡΑ ΠΑΓΑΣΟΥ

## ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Αὐτὸ τὸ μῆνα πήραμε τὰ ἔξῃς περιοδικά:

«**Ελληνικὰ Φύλλα**» (μηνιαῖο Καρόρη 13 Ἀθήνα), «**Ἡ Φλόγα**» (μηνιαῖο Γ'. Σεπτεμβρίου 15 Ἀθήνα), «**Ἐκπαιδευτικὰ Χρονικὰ Μαγνησίας**» (μηνιαῖο - Βόλος), «**Ἑλληνικὴ Ἐπιθεώρησις** (μηνιαῖο-Μετάνδρου 83 Ἀθήνα), «**Ἡ Ἠχώ**» (μηνιαῖο - μέγαρον Μετοχικοῦ - Ἀθήνα), «**Μακεδονοπόυλο**» (μηνιαῖο-Ἰωσήφ 10 - Θεσσαλονίκη), «**Μακεδονικὲς Ἡμέρες**» (μηνιαῖο - Αετοράχης 31 - Θεσσαλονίκη), «**Γενικὴ Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία**» (μηνιαῖο - Ἀκαδημίας 58α - Ἀθήνα), «**Μέλισσα**» (μηνιαῖο - Τρίκαλα), «**Ὁ Ποιμὴν**» (μηνιαῖο - Μυτιλήνη), «**Κυπριακὰ Γράμματα**» (15θήμερο-Κύπρος), «**Ἐκδρομικὰ**» (μηνιαῖο - Κοραῆ 7 - Ἀθήνα), «**Ὁ Φίλος τῶν Ζώων**» (μηνιαῖο - Βουκουρεστίου 23 - Ἀθήνα), «**Νέα Ἡμέρα**» (ἑβδομαδιαία ἐφημερίς - Καπνικουράς 8 - Ἀθήνα).

Πήραμε τὰ τεύχη τῶν μηνῶν Ἰουνίου καὶ Ἰουλίου μὲ ἐκλεκτὴν συνεργασίαν καὶ πλούσια εἰκονογραφημένα τοῦ περιοδικοῦ «**Μακεδονοπόυλο**».

Συνεργάζονται οἱ κ. κ. Ν. Παππᾶς,

Γ. Ζωγραφάκης. Λ. Ρήγας (Λέο), Κ. Γρόλλιος κ.τ.λ.

Ἀπὸ τὸ φύλλο τοῦ Ἰουνίου ἄρχισε καὶ ἡ δημοσίευση τῆς νουβέλλας τοῦ Frédéric Boutet «**Λεονάρ καὶ Κέλλερ**» κατὰ μετάφρασιν τοῦ διαρκῶς ἐξελισσόμενου νέου λογοτέχνου Κ. Γρόλλιου.

Συνδρομὴ ἔτησι δραχμαὶ 30. - Δίσις: Μητροπολίτου Ἰωσήφ 10 Θεσσαλονίκη. «**Ἐθνικὴ Νεολαία**» (15θήμερο περιοδικό - Μέτωνος 2 - Ἀθήνα).

## Ἡ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΑΣ

κ. **Τάκη Μουζενίδην** - Μόναχον. Εὐχαριστοῦμε θερμὰ καὶ περιμένουμε πάντα ἀνεργασία σας. Δημοσιεύεται σ' αὐτό.

κ. **Γ. Μυλωνογιάννην** - Ἀθήνα. Δημοσιεύεται σ' αὐτό, θὰ πορακαλούσαμε δὲ νὰ μᾶς γράφατε συχνά.

κ. **Γ. Ἀηδονόπουλον** - Ἀθήνα. Τὰ λόγια σας μᾶς συγκινοῦν, βεβαιωθεῖτε δὲ πὼς συμπονοῦμε τὴ θέση σας εἰλικρινά. Σ' αὐτό μας δημοσιεύεται τὸ μουσικὸ σας σημεῖωμα. Γύρω ἀπὸ τὸ ἴδιο θέμα μπορείτε νὰ μᾶς γράφατε τακτικά.

**Δίδα Αὔραν Παγᾶσου** - Ἀλμυρόν. Δημοσιεύεται τὸ πρῶτο σας, τὰ λοιπὰ σὲ ἄλλα μας τεύχη. Γιὰ τὰ καλά σας λόγια merci.

κ. **Ἄν. Φράγκον** - Ἀθήνα. Ὅ,τι γράφατε ἔγινε. Συγχαρητήρια γιὰ τὸν εὐγενικὸ σας ἀγῶνα.

κ. **Γιάν. Φλιάσιον** - Ἀθήνα. Εἰπέτε τῆς Δίδος Π. νὰ μᾶς στείλῃ κάτι καλύτερο. Τὰ κλισὲ στάλθηκαν πρὸ καιροῦ στοὺς κατόχους τῶν.

κ. **Τάκη Κρόκιον** - Ἀλμυρόν. Γιὰ ὅλες σας τίς ἐνέργειες δὲν ἔχουμε λόγια νὰ σᾶς εὐχαριστήσουμε. Τὸ νέο σας δημοσιεύεται.

κ. **Σ. Πεζόν** - Ἀλμυρόν. Συνδρομὴ σας πήραμε. Σὲ προσεχῆ τεύχη θὰ δημοσιευθῆ.

**Δίδα Μόννα Λουῖζα Θεοκην.** Ἐνα σας ποιημάτακι νὰ δημοσιευθῆ. Συστήστε τὰ Θ. Γ. στὸν κύκλο σας.

κ. **Γιάν. Σκαρίμπαν** - Χαλκίδα. Δι-

εύθυνση τῆς Τ. Α. δὲν γνωρίζουμε ἀτυχῶς. Περιμένουμε καὶ κάτι δικό σας.

κ. **Κ. Κοκόροβιτς** - Ἀθήνα. Θὰ δημοσιευθῆ κ' ἐκεῖνο.

κ. **Μάρ. Βαϊάνον** - Ἀθήνα. Τεύχη ταχυδρομήσαμε, ὅμως τέτοιες θυσίες δὲ θὰ μπορούμε νὰ ἐπαναλάβουμε. Φτωχοί.

κ. κ. **Κ. Καλαντζῆν** Ἀλμυρόν, **Κ. Παντελῆν** Κηφισιάν, **Κ. Γρόλλιον** - Κέρκυραν, **Ἄνδ. Ἡλιόπουλον** - Ἀθήνα. Σὲ προσεχῆ μας τεύχη.

**Δημοσίαν Βιβλιοθήκην** - Κέρκυραν. Τεύχη σᾶς στείλαμε.

κ. **Ἀλέξ. Δρακόπουλον** - Ἀθήνα. Συνδρομὴ σας πήραμε. Ὁ ἐνθουσιασμός σας μᾶς συγκινεῖ, ἀποτελεῖ δὲ μοναδικὸ φαινόμενο πολιτευομένου γιὰ τὴν προσπάθειά μας, ἀφου οἱ δικοὶ μας Θεσσαλοὶ πολιτευόμενοι, καμμιὰ, ἔστω καὶ φαινομενικὴ, ἐκδήλωσις δὲν ἔδειξαν γι' αὐτή. Ὁ θάνασμός μας σᾶς ἀνῆκει.

κ. **Τάκη Δόξαν** - Πύργον. - Δημοσιεύεται.

κ. **Π. Πατρινὸν** - Ἀθήνα. Τὸ διήγημά σας ἀναβάλλεται γιὰ ἄλλο τεύχος, γιὰ τὸ σ' αὐτό μᾶς ἔπεσε πολὺ ὕλη.

ΤΑ "ΘΕΣΣΑΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,"

**ΑΧΙΛ. Γ. ΚΑΡΑΝΑΣΙΟΣ**

*Χειρ. Ὀδοντίατρος*

*Πτυχ. Ἐθνικ. Πανεπιστημίου*

9 Ὀδὸς Κουμουνοῦρου Ἀριθ. 9

*Δέχεται: 9-1 π.μ. καὶ 4-7 μ.μ.*

ΠΕΡΜΑΝΑΝΤ ΚΑΙ

ΧΤΕΝΙΣΜΑ ΜΕ ΓΟΥΣΤΟ

ΣΤΟΥ ΑΡΑΠΙΔΗ - ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΛΑΡΙΣΑ—Ὀδὸς Ἀσκληπιοῦ



ΥΦΑΣΜΑΤΑ ΨΙΛΙΚΑ

ΕΙΔΗ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑΣ

**Β. ΠΡΑΣΣΑ**

ΤΙΜΑΙ ΕΙΛΙΚΡΙΝΕΙΣ

*ΰσις εις τὸ ἄνω  
Κατάστημα δὲ βρῆ-  
τε καὶ Τουναρικὰ  
διάφορα*

ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΩΓΟΥ  
ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ - ΛΑΡΙΣΑ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΑΡΤΟΠΟΙΪΑΣ ΚΟΥΛΟΥΡΟΠΟΙΪΑΣ  
ΚΑΙ ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ

**ΠΕΤΡΟΥ ΔΟΜΑΚΗ**

Ὁδὸς Ἀσκληπιοῦ - ΛΑΡΙΣΑ  
ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ  
ΚΟΥΛΟΥΡΟΠΟΙΪΑΣ

Παξιμαδάκια Ζοσεφίνας Μπαϊκερ  
Βιεννέζικα, Συμνεϊκα, Βανίλλιας,  
Μπύρας, Γάλακτος, Κανέλλας  
Ἑπταζύμου. Κουλουράκια Βανί-  
λλιας, Κανέλλας, Βουτύρου

ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΙΚΗΣ

Πάστες διάφορες Γλυκὰ Ταψιού  
Κουραμπιέδες ἄμυγδαλον, Σοκο-  
λατάκια Πτι-Φοῦρ, Φρουτὶ Γλασὲ  
Ἀυγδαλωτὰ Τσουρέκια, Κέκ  
Βουτήματα - Σταφιδόψωμο

Στὸ Κατάστημα τοῦ κ.

Ν. ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΥΛΟΥ  
θὰ εὑρητε ὅλα τὰ εἶδη Κυνη-  
γίου, Φωτογραφικῆς, Μουσι-  
κῆς, Γραμμοφῶνων, Ἐνδύσε-  
ως, Ποδηλάτων, Σπόρ κ.λ.π.  
ΕΙΣ ΠΛΟΥΣΙΩΤΑΤΗΝ ΣΥΛΛΟΓΗΝ  
ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ 25

ΓΝΗΣΙΟΣ

ΒΡΑΖΙΛΙΑΝΟΣ ΚΑΦΕΣ  
ΜΟΝΟΝ ΣΤΟΥ  
**ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΚΑΛΛΗ**

Ἐγκαταστάσεις μηχανιμά-  
των τέλειαι καὶ πολυετῆς πεί-  
ρα, ἐξασφαλίζουν εἰς τὴν πα-  
ραγωγὴν μας ποιότητα ἐξαι-  
ρετικὴν καὶ ἀπαραμίλλου γεῦ-  
σιν καὶ ἄρωμα.

ΟΔΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ Ἀριθ. 17

ΧΡΥΣΟΧΟΕΙΟΝ - ΚΟΣΜΗΜΑΤΟΠΡΑΕΙΟΝ  
ΩΡΟΛΟΓΟΠΟΙΕΙΟΝ

**ΜΙΧ. ΔΟΥΒΛΕΤΗ**  
ΚΑΙ

**Χ. ΠΑΠΑΚΩΝΙΤΙΝΟΥ**  
ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ - ΛΑΡΙΣΑ  
**ΑΡΖΑΝΤΕΡΙ ΚΑΙ**  
**ΜΠΙΖΟΥΤΕΡΙ**  
ΕΡΓΑΣΙΑ ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ



ΕΜΠΟΡΟΡΡΑΠΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ  
**ΠΕΤΡΟΥ ΜΑΡΚΙΔΗ**  
ΠΑΡΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ-ΛΑΡΙΣΑ

Μοντέρνο Στυλ

Φορμάρισμα Γούστο

ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΥΣΥΝΕΙΔΗΤΟΣ

*Κάθε καλλιτεχνικὴ τυ-  
πογραφικὴ ἐργασία σας,  
κάθε καλοδεμένο βιβλί-  
ο σας στὸ διβλιοχαρτοπω-  
λεῖο Κ. ΤΟΥΦΕΞΗ*

**ΑΝΔΡ. ΚΟΥΤΣΙΝΑΣ**

ΛΑΡΙΣΑ

ΚΑΣΜΗΡΙΑ

ΜΕΤΑΞΩΤΑ

ΥΦΑΣΜΑΤΑ

ΟΙΚΟΣ ΙΔΡΥΘΕΙΣ ΤΩ 1870

Τὸ Ἀρχαιότερον

Κατάστημα ἐν Ἑλλάδι

Ἡ χαρὰ ποὺ σαγηνεύει καὶ  
γεννᾷ τὸ γυναικεῖο θέλημα  
προέρχεται ἀπὸ τὸ γούστο  
καὶ τὴν ἐφαρμογὴ ἐνός Καπέλ-  
λου σὲ κομψὸ κεφάλι

Μόνον ἢ Καλλιτέχνις Δνις

**ANNA ΣΔΟΥΓΚΑ**

Κατέχει τὰ μυστικὰ  
τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς  
Κομψότης - Ἐφαρμογὴ - Γούστο

ΤΙΜΑΙ ΑΣΥΝΑΓΩΝΙΣΤΟΙ

Ὁδὸς Ἀκροπόλεως

(Παραπλεύρως Γραφείων «Κήρυκος»)



ΕΙΔΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΚΑΣΜΗΡΙΩΝ  
**ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΓΚΟΛΤΣΟΥ**  
 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ - ΛΑΡΙΣΑ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΩΝ  
 ΚΑΙ ΑΝΔΡΙΚΩΝ ΠΙΛΩΝ  
 ΒΑΦΕΙΟΝ & ΚΑΘΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ ΔΙ' ΑΤΜΟΥ  
**Λ. ΜΠΕΡΤΟΛΗ**  
 ΓΩΝΙΑ ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ - ΚΟΥΜΑ  
 ΕΝ ΛΑΡΙΣΗ



ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΘΩΜΑ ΛΙΟΥΛΙΑ

## ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ 3 3/4 ο/ο

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ: { Ύψους 3 1/2 ο/ο  
 Προθεσμίας 4 1/2 - 6 ο/ο

Ὁ τόκος τοῦ Ταμιευτηρίου ἄρχει ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς καταθέσεως ΠΑΣΑΙ ΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΗ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΕΙΝΕ ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΗΓΓΥΗΜΕΝΑΙ ὑπὸ τοῦ ΚΡΑΤΟΥΣ καὶ ἀπῆλλαγμέναι τελῶν Χαρτοσήμου καὶ ἐνεργοῦνται εἰς:

ΤΟ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ

Ἐν Ἀθήναις Ὀδὸς Πανεπιστημίου ἀριθ. 31

ΤΑ ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ: Ἐν Θεσσαλονίκῃ, Ἰωαννίνοις, Λαρίσῃ, Μυτιλήνῃ, Χανίοις, Ἡρακλείῳ, Ρεθύμνῃ, Ἀγ. Νικολάῳ, Βάμῳ, Σέρραϊς, Δράμῃ, Ξάνθῃ, Καρδίτῃ, Ἀργινίῳ καὶ Ξυλοκάστρῳ.

ΤΑΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ: Εἰς ὅλας τὰς Ἐπαρχιακὰς πόλεις ὅπου ὑπάρχουν ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τὰ ὁποῖα καὶ τὴν ἀντιπροσωπεύου.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΠΝΟΥ

**ΑΔΕΛΦΩΝ Ν. ΜΑΤΣΑΓΓΟΥ**

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1890 - ΕΔΡΑ ΒΟΛΟΣ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

ΑΘΗΝΑΙ - ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΤΗΣΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ 1.000.000

ΧΙΛΙΟΓΡΑΜΜΑ ΣΙΓΑΡΕΤΤΑ



**ΜΙΑ ΑΚΟΜΗ  
ΕΥΤΥΧΗΣ ΝΥΜΦΗ**

*ὡδὸν ὁφείλει τὴν  
εὐτυχίαν της*

**ΣΤΗΝ ΚΡΕΜΑ**

**ΑΦΡΟΛΙΝΗ**

**ΚΑΙ ΠΟΥΔΡΑ**

**ΙΛΟΝΚΑ**

